

Ástand friðlýstra svæða

skýrsla Umhverfisstofnunar

2013

UST-2014:07

08/11

ÁSTAND FRIDLYSTRA SVÆÐA - SKÝRSLA UMHVÆRFISSTOFNUNAR 2013

29.8.2014

Ástjörn	Friðland
----------------	-----------------

Friðlýst	Auglýsing nr. 189/1978 í Stjórnartíðindum B. Friðland.		
Stærð km	0,3 km ²	Stærð ha	28,5
Lokunarákvæði	Óheimilt er að fara um svæðið frá 1. maí til 15. júlí. Enginn er þó á svæðinu til að framfylgja því banni.		
Landvarsla	Ekki hefur verið sumarvarsla við Ástjörn síðan sumarið 2010.		
	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.		
Samningur	Enginn formlegur samningur er til.		
Skilti	Hafnarfjarðarbær hefur komið upp fræðsluskiltum við Ástjörn.		
Stígar	Stígur liggur umhverfis tjörnina. Svæðið er afar vinsælt til útivistar. Viðhald göngustíga hefur verið á vegum Hafnarfjarðarbæjar.		
Framkvæmdir	Uppræta þarf framandi plöntutegundir á svæðinu.		
Alþjóðasamningar	Bernarsamningur (viðauki II)		
Válistategundir	Flórgoði (VU), en tegundinni hefur fækkað til muna frá því sem var á fyrri hluta 20. aldar, hrunið hófst um miðbik 20. aldar. Flórgoða hefur einnig fækkað í Skotlandi, Noregi og Finnlandi en hann verpir á norðlægum slóðum. Flórgoði er alfriðuð tegund. Nokkur pör flórgoða sáust sumarið 2012 við Ástjörn.		
Vöktun	Vöktun á ref og mink.		
Annað	Uppræta þarf framandi plöntutegundir á svæðinu.		

Friðlýst	Auglýsing nr. 889/2000 í Stjórnartíðindum B. Friðland.
Stærð km	0,1 km ² Stærð ha 14,9
Lokunarákvæði	Á varptíma, 1. maí til 1. júlí, er umferð um friðlandið næst Bakktjörn takmörkuð.
Landvarsla	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.
Samningur	Enginn formlegur samningur um umsjón. Samningur Umhverfisstofnunar og Seltjarnarnesbæjar um byggingu fuglaskoðunarskýlis við vesturbakka Bakktjarnar 1. júlí 2013.
Fræðsluáætlun	Umhverfisstofnun áætlað að setja upp upplýsingaskilti árið 2014. Umhverfisstofnun hefur heimilað byggingu fuglaskoðunarskýlis á vegum Seltjarnarnesbæjar. Áætlað er að bygging skýlisins hefjist eftir 15. júlí 2013 þegar varptíma lýkur.
Skilti	Fræðsluskilti um fugla er við tjörnina. Skilti þar sem fólk er beðið um að gefa fuglum ekki brauð var sett upp árið 2013. Umhverfisstofnun setti upp vegvísi við göngustíg að tjörninni 2012. Þar er einnig skilti sem sýnir að umferð með hunda er bönnuð frá 1. maí til 15. júlí.
Stígar	Stígar eru á vegum bæjarins.
Vöktun	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.
Rannsóknir	Í mars 2009 var unnin skýrsla og gerðar grunnrannsóknir á lífríki Bakktjarnar af Náttúrustofu Kópavogs fyrir umhverfisnefnd Seltjarnarnesbæjar. Lífríki tjarnarinnar er einkar gróskumikið. Magn blaðgrænu er það mesta sem mælst hefur í ferskvatni héraendis. Mikil mergð hornsíla finnst í tjörninni. Í Bakktjörn fannst vatnafló sem ekki hefur verið greind hér á landi áður, Daphnia magna, en einnig fundust götungar sem ekki hafa áður fundist í ferskvatni héraendis. Skýrsluna er að finna hér http://www.seltjarnarnes.is/media/skyrslur-utgafur/Bakktjorn_Lokaskyrsla.pdf Fuglar á svæðinu eru taldir annaðhvert ár.
Annað	Skýra þarf betur ákvæði í auglýsingu um friðlandið hvað átt er við með því að umferð um friðlandið eigi að vera takmörkuð. Starfsmenn Umhverfisstofnunar fóru á svæðið sumarið 2011. Gera þarf úttekt á ástandi og endurmeta verndargildi svæðisins. Skýra þarf betur ákvæði í auglýsingu um friðlandið, hvað átt er við með því að umferð um friðlandið eigi að vera takmörkuð.

	Eldey	Friðland
Friðlýst	Auglýsing nr. 119/1974 í Stjórnartíðindum B. Friðland. Fyrst friðlýst með sérstökum lögum árið 1940, lýst friðland 1960.	
Stærð km	0,0 km ²	Stærð ha 3,0
Lokunarákvæði	Óheimilt er að fara í eyjuna án leyfis Umhverfisstofnunar. Til verndar fuglalífi er meðferð skotvopna bönnuð nær eyjunni en 2 km.	
Samningur	Eldey er ein af stærstu súlubyggðum í heimi (þær stærstu eru á Bretlandseyjum), en súlan verpur beggja vegna Atlantshafs.	
Skilti	Fræðsluskiltum um Eldey og súlubyggðina þar hefur verið komið fyrir við Valahnjúk á Reykjanesi á vegum Reykjanesbæjar, ásamt upplýsingum um aðrar tegundir sjófugla.	
Framkvæmdir	Vefmyndavél var komið fyrir í eyjunni 2008 og hafa verið farnar fimm ferðir til viðhalds og lagfæringa á búnaði, síðast í janúar 2013.	
Alþjóðasamningar	Eldey er ein af stærstu súlubyggðum í heimi (þær stærstu eru á Bretlandseyjum), en súlan verpur beggja vegna Atlantshafs.	
Válistategundir	Súla (VU). Stór súlubyggð er í Eldey. Súlubyggðir eru tiltölulega fáar en oftast stórar og er tegundin talin þarfnast sérstakra verndaraðgerða og eftirlits. Súla er friðuð tegund (SPEC-2 og Bernarviðauki III).	
Vöktun	Líffræðistofnun Háskóla Íslands (Arnpór Garðarsson) hefur annast fuglatalningar. Fulltrúi Umhverfisstofnunar mældi sprungu í eyjunni í eftirlitsferð árið 2011 og er æskilegt að mæla sprunguna í hvert skipti þegar farið er í eyna til að fylgjast með gliðnun eyjarinnar.	
Rannsóknir	Hægt er að fylgjast með súlunni í Eldey á vefsíðunni www.eldey.is .	
Annað	<p>Farið var út í Eldey í desember 2011 vegna bilunar í vefmyndavél. Fulltrúi Umhverfisstofnunar fór með í ferðina. Mikið var um netadræsur, netabúta og plastbönd sem fuglinn safnar í hreiðrin. Athuga þarf hvort ástæða er til að hreinsa svæðið.</p> <p>Viðhaldsferð vegna vefmyndavélar var farin í janúar 2013. Mikið um netadræsur og plastbönd. Nokkrir fuglar fundust dauðir eftir að hafa flækst í ruslinu. Torkennilegur hlutur sem hugsanlega gæti verið sprengja fannst í eyinni. Landhelgisgæslunni var gert viðvart og myndir teknar til að greina um hvaða hlut væri að ræða. Ekki tókst að fara aftur út í eyjunna til að skoða hann nánar og bíður það betri tíma.</p> <p>Bronsskúlpturn af geirfugli hefur verið komið fyrir skammt frá fræðsluskiltum til minningar um tvo síðustu geirfuglana í heiminum sem drepnir voru í Eldey 3. júní 1844.</p>	

Friðlýst	Auglýsing nr. 877/2009 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti.		
Stærð km	1,1 km ²	Stærð ha	108,2
Lokunarákvæði	Engin		
Landvarsla	Er á vegum Garðabæjar. Reglulega er tínt rusl úr hrauninu, sérstaklega af sumarstarfsfólki, en mikið rusl safnast í fjörur. Hópar sjálfboðaliða félagasamtaka og skóla hafa tínt rusl í hrauninum í maí, (átaksverkefni umhverfisverndar) og fá hvatningarstyrki að launum. Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.		
Samningur	Umsjónar og rekstrarsamningur er í gildi milli Umhverfisstofnunar og Garðabæjar dags. 6. okt.2009.		
Fræðsluáætlun	Útivistarkort – Gönguleiðir í Garðabæ 2010. Þar eru merktar inn fornar leiðir.		
Skilti	Fræðsluskilti um fornar leiðir í Gálgahrauni voru reist 2011, annað við austur aðkomu af strandstíg við Hraunsvík, hitt sunnan hraunsins við Garðastekk.		
Stígar	Einungis fornir slóðar. Viðhaldið með merkihælum við fornar leiðir í hrauninu.		
Öryggi	Helst þarf að verjast árás máfa yfir varptíma þeirra í hrauninu.		
Framkvæmdir	Framkvæmd við lagningu nýs Álftanesveggar meðfram suðurmörkum friðlandsins.		
Alþjóðasamningar	Fjölskrúðugt fuglalíf með hraunjaðri, mófuglar í hrauninu.		
Vöktun	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.		
Rannsóknir	Fuglatalning gerð 2013		
Annað	Verndargildi svæðisins byggir m.a. á því að verndarsvæðið í Gálgahrauni er að mestu ósnortið, fallett vel gróið hraun með ríka sögutengingu. Mikil og almenn útivist er stunduð í Gálgahrauni. Þekktar fyrirmyndir úr myndum Kjarvals, sem málaði þar mörg verk. Landvörður fór um svæðið sumarið 2013. Mikill mávur á svæðinu í lok júlí, lítið um annan fugl.		

	Kasthúsatjörn	Friðland
Friðlýst	Friðland.	
Stærð km	0,0 km ²	Stærð ha 4,2
Lokunarákvæði	Á varptíma, frá 1. maí til 1. júlí, er umferð fólks um friðlandið við Kasthúsatjörn takmörkuð	
Landvarsla	Er á vegum Garðabæjar sem sér um ruslatínslu, sérstaklega af sumarstarfsfólki. Hópar sjálfboðaliða félagasamtaka hafa tekið að sér að tína rusl í apríl/maí og fá hvatningastyrki að launum, það er vorverkefni umhverfisnefndar.	
Samningur	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar var á svæðinu sumarið 2013. Ekki hefur verið gerður formlegur umsjónarsamningur, en umhverfisnefnd Garðabæjar hefur umsjón með friðlöndum í Garðabæ.	
Fræðsluáætlun	Umhverfisstofnun hefur látið útbúa upplýsinga- og fræðsluskilti í samræmi við skilti á öðrum friðlýstum svæðum. Ekki hefur fengist leyfi frá sveitarfélaginu til þess að setja það upp.	
Skilti	Upplýsingaskilti er á svæðinu um umhverfi Kasthúsatjarnar og um fuglalíf	
Stígar	Malarstígar á milli tjarnarsvæðis og grjótnargarðs ofan fjöru. Skammt frá er malarbílapan.	
Framkvæmdir	Umhverfi og aðkoma Kasthúsatjarnar hefur verið snyrt, mold fyllt upp með brunnum sem stóðu upp úr jörð til mikils lýtis, bílapan hefur verið afmarkað og lagðar grasþökur umhverfis og meðfram afleggjara að tjörninni. Veruleg andlitslyfting.	
Alþjóðasamningar	Bernarsamningurinn. Sveitarfélagið tekur þátt í norrænu verkefni um líffræðilegan fjölbreytileika ("countdown 2010"). Unnið er að markmiðinu um að stöðva tap á líffræðilegum fjölbreytileika. Margæs, æðarfugl, rauðbrystingur, sendlingur og tildra eru ábyrðartegundir á svæðinu. Tegundirnar eru á Bernarviðaukum II og III.	
Vöktun	Engin formleg vöktun er í gangi. Samkvæmt greinargerð Verkfræðistofu Sigurðar Thoroddsen um endurheimt votlendis hefur tjörnin breytt sér nokkuð eftir tilkomu sjóvarnargarðs. Gæti þurft að setja rás þar til að viðhalda lífríki. Grunnvatnsstaða landsins lækkar og efstu jarðvegslög þorna. Við það verða gróðurfarsbreytingar þar sem votlendistegundir hopa og þurrlandistegundir sækja á.	
Rannsóknir	Fuglatalning ráðgerð 2014.	
Annað	Umferð er stýrt með leiðbeiningum en skýra þarf betur hvað það þýðir að umferð manna sé takmörkuð á tímabilinu 1. maí til 1. júlí. Lausaganga hunda er ekki leyfð á svæðinu. Samþykkt bæjarstjórnar Álfтанess um kattahald tekur á lausagöngu og lagt er til að leggja út lífgildir fyrir ketti og minka. Vegna nábylis við byggð er hætt á að framandi og jafnvel ágengar gróðurtegundir nái sé á strik s.s. skógarkerfill og lúpína. Slíkar tegundir þarf að uppræta jafnóðum. Svæðið er lítið og aðþrengt með beitarhólf hrossa niður að tjörninni sem veldur traðki á viðkvæmum bökkum hennar á tvo vegu; er á eignarlandi.	

Friðlýst

Auglýsing nr.506/1987 í Stjórnartíðindum.

Stærð km

0,1 km²

Stærð ha

9,6

Lokunarákvæði

Óheimilt er að spilla gróðri og trufla dýralíf af ásetningi í friðlandinu. Búfjárbeit, þ.m.t. hrossabeit er óheimil innan friðlandsins. Óheimilt er að breyta straumskiptum í Leiruvogi. Umferð vélknúinna farartækja er óheimil innan marka friðlandsins. Óheimilt er að hafa hunda lausa innan friðlandsins. Öll meðferð skotvopna sem og veiðar eru bannaðar innan friðlandsins.

Landvarsla

Mosfellsbær sér um vöktun á svæðinu samkvæmt samningi. Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.

Samningur

Fræðsluáætlun

Fræðsluskilti sett upp 2012, vígt formlega þann 17. september 2012

Skilti

Fræðsluskilti sett upp 2012, vígt formlega þann 17. september 2012

Stígar

Göngustígar liggja að svæðinu að sunnan- og vestanverðu við fræðsluskilti. Svæði liggur að hesthúshverfi að austanverðu.

Válistategundir

Fitjasef (CR), annar af tveimur fundastöðum á landinu.

Vöktun

Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.

Rannsóknir

Á árinu 2013 var óskað eftir úttekt Náttúrufræðistofnunar Íslands á svæðinu þar sem könnuð yrði útbreiðsla og vistfræði fitjasefs, ásamt mati á hættu samfara því að leyfa hrossabeit í afmörkuðum beitarhólfum innan friðlandsins að sunnanverðu. Umsögn NÍ liggur fyrir og umhverfisnefnd er með málið til skoðunar. Skv. umsögn NÍ er fitjasef að finna á nýjum svæðum norðan við afmarkað friðland.

Annað

Fylgjast þarf með hestamennsku og reiðleiðum í nágrenni friðlýsta svæðisins, sérstaklega varðandi umgengni í hesthúshverfi, reiðleiðir og beitarhólf. Fylgjast mætti með útbreiðslu njóla innan friðlandsins.

Friðlýst	Auglýsing nr. 1064/2007 í Stjórnartíðindum B. Friðland.		
Stærð km	1,9 km ²	Stærð ha	188,3
Lokunarákvæði	Samkvæmt tilmælum umhverfisnefndar samþykkti bæjarstjórn bann við umferð hunda í friðlandinu varptímann, þ.e. á tímabilinu 15. apríl til 15. júlí. Utan varptíma skulu hundar vera í taumi.		
Landvarsla	Er á vegum Garðabæjar, felst í viðhaldi stíga og búnaðar í friðlandinu. Fylgja eftir hundabanni um varptímann. Fylgjast með veiðimönnum og almenningi og gæta þess að fuglar njóti friðhelgi. Mikil umferð fólks er um friðlandið.		
	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.		
Samningur	Samstarfsamningur undirritaður 06.10.2009 milli Umhverfisstofnunnar og Garðabæjar um umsjón og rekstur svæðisins.		
Fræðsluáætlun	Fræðsla um lífríki Vífilsstaðavatns og umhverfi þess. Árleg útikennsla fyrir sjötta bekk í grunnskólum Garðabæjar hefur verið í boði umhverfisnefndar. Nefndin gaf út kennslubók fyrir grunnskóla um lífríki vatnsins.		
	Útivistarkort í vasabroti er aðgengilegt í boxi við aðalbílaplan. Boxið nýtt		
Skilti	Fræðsluskilti um lífríki vatnsins, gróður og fugla .		
Stígar	Útivistarstígur með malaryfirborði er umhverfis vatnið. Útivistarkort í vasabroti gefur upp göngu- og hlaupaleið sem er um 2,6 km. Göngubrú yfir stíflu tengir gönguleiðarhringinn saman. Þrjár aðkomuleiðir frá Elliðavatnsvegi eru að friðlandinu með misstórum bílaplönnum.		
Öryggi	Vatnið er grunnt		
Framkvæmdir	Útivistarstígnum er árlega viðhaldið, enda fjöldi drenröra sem hleypa yfirborðsvatni undir stíginn frá hlíðum umhverfis til vatnsins. Þessu þarf að fylgjast reglulega með og viðhalda. Sérstakt atvinnuáttak á vegum Garðabæjar hefur slegið og klippt lúpínu, innan friðlandsins og utan, til þess að hefta útbreiðslu hennar. Því verður haldið áfram 2013.		
Válistategundir	Fiskar: Bleikju hefur fækkað síðari ár. Hornsíli Vífilsstaðavatns hafa þá sérstöðu að vera án kviðgadda. Gróður: Lúpínu er haldið í skefjum með slætti/klippingu og þar sem hún er að hopa vex upp í kjölfarið fjölbreyttur gróður. Skógarkerfill er vaktaður umhverfis friðlandið, eitrað á hann og tínt fræ. Fuglar: Flórgeðinn, sá sjaldséði fugl, er farinn að dvelja á Vífilsstaðavatni.		
Vöktun	Vöktun fiska er árleg. Fuglatalningar hafa verið gerðar með nokkurra ára bili.		
Rannsóknir	Fuglatalning var gerð 2013 og gefin út skýrsla.		
Annað	Lúpína hefur breiðst hratt út um friðlandið undanfarin ár, unnið er á henni með slætti og klippingu. Skógarkerfill breiðist út frá Vífilsstöðum (jörð í ríkiseign), sem ógnar friðlandinu.		

	Borgir	Náttúruvætti
Friðlýst	Auglýsing nr. 269/1981 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti.	
Stærð km	0,0 km ²	Stærð ha 4,1
Landvarsla	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.	
Samningur	Náttúruverndarnefnd Kópavogs hefur eftirlit með framkvæmd friðlýsinga í umboði [Umhverfisstofnunar] og bæjaryfirvalda.	
Skilti	Fræðsluskilti á vegum Kópavogsbæjar er á svæðinu.	
Stígar	Engir stígar eru á svæðinu.	
Framkvæmdir	Garðyrkjustjóri sinnir því að halda í skefjum trjágróðri og öðrum plöntum, sem hafa náð að sá sér í holtinu, enda er markmið friðlýsingarinnar að vernda jökulrispuðu hnellingana. Spornað er við óheftu flæði sjálfsáins gróðurs inn á 80-90% af holtinu, en það er ekki gert á jaðarsvæðunum.	
Válistategundir	Blátoppa (VU) er skráð í Borgarholti, fylgjast þarf með þessari tegund á svæðinu	
Vöktun	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.	
Annað	Rusl er hreinsað á svæðinu af starfsmönnum Kópavogsbæjar. Landvörður hreinsaði rusl af svæðinu sumarið 2013.	

	Eldborg í Bláffjöllum	Náttúruvætti
Friðlýst	Auglýsing nr. 121/1974 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti. Fyrst friðlýst	
Stærð km	0,3 km ²	Stærð ha 34,8
Landvarsla	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.	
Samningur	Enginn formlegur samningur hefur verið gerður.	
Skilti	Upplýsinga og fræðsluskilti á vegum Umhverfisstofnunar.	
Stígar	Stígur liggur frá bílastæði upp á Eldborgina. Halda þarf áfram stígagerð á svæðinu að Drottningu og stíka leið upp á hana.	
Vöktun	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.	
Annað	Svæðið er á appelsínugulum lista Umhverfisstofnunar yfir þau svæði sem þarf að fylgjast sérstaklega með að tapi ekki verndargildi sínu.	

Landvörður kíkta á svæðið sumarið 2013. Rusl á bílastæði var fjarlæggt. Leirbrot (eftir leirdúfur ?) voru uppi á Eldborginni og voru þau tínd upp. Leirbrot eru einnig ofan í gígnum og spurning hvernig hægt er að ná þeim upp. Halda þarf áfram stígagerð á svæðinu og stíka leið upp á Drottningu. Ekkert skilti er við bílastæði en upplýsinga- og fræðsluskilti er í vinnslu hjá Umhverfisstofnun.

Eldborg undir Geitahlíð	Náttúruvætti
--------------------------------	---------------------

Friðlýst	Auglýsing nr. 622/1987 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti.		
Stærð km	1,0 km ²	Stærð ha	100,5
Landvarsla	Landvörður hafði umsjón með Eldborginni 2012		
Fræðsluáætlun	Umhverfisstofnun áætlað að setja upp upplýsingaskilti árið 2015.		
Skilti	Gönguleiðarskilti við bílastæði.		
Stígar	Stígur liggur frá bílastæði upp á Eldborg.		

Annað Með tilkomu Suðurstrandarvegur hefur álagið á Eldborg minnkað til muna. Áfram þarf þó að huga að heildarlaun fyrir svæðið. Afmarka þarf bílastæði og göngustíga og setja þarf upp upplýsingaskilti þar sem skýrt er kveðið á um að svæðið sé náttúruvætti. Eldborgin er eina náttúruvætti innan fólkvangsins, ein af þeim stærstu á landinu og sennilega sú sem minnst hefur verið raskað. Eldborg er innan Reykjanesfólkvangs og því á rauðum lista.

Fossvogsbakkar	Náttúruvætti
-----------------------	---------------------

Friðlýst	Auglýsing nr. 326/1999 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti.		
Stærð km	0,2 km ²	Stærð ha	17,8
Landvarsla	Umhverfis- og samgönguráð Reykjavíkur hefur umsjón með hinu friðlýsta svæði í umboði Umhverfisstofnunar og borgarstjórnar. Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.		
Samningur	Gera skal sérstakan samning vegna umsjónar sem umhverfisráðherra staðfesti. Slíkur samningur hefur ekki verið gerður.		
Skilti	Skilti á vegum Reykjavíkurborgar er tilbúið og bíður þess að vera sett upp.		
Stígar	Vinsæl gönguleið. Göngustígur liggur rétt ofan náttúruvættisins.		
Öryggi	Á Fossvogsbökkum eru skilti sem vara fólk við að fara ekki of nálægt klettabrúnni		
Framkvæmdir			

Vöktun Starfsmenn Umhverfis- og skipulagssviðs Reykjavíkur heimsækja öll svæðin reglulega.
Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.

Rannsóknir Umfangsmikil úttekt var gerð á ástandi og náttúruvættisins sumarið 2013.

Annað Svæðið er á appelsínugulum lista Umhverfisstofnunar. Fylgjast þarf sérstaklega með því að svæðið tapi ekki verndargildi sínu. Brýn þörf er á fræðsluskilti og fræðsluefni. Mikil lúpína er á bökkum náttúruvættis.

Hamarinn		Náttúruvætti	
Friðlýst	Auglýsing nr. 188/1984 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti.		
Stærð km	0,0 km ²	Stærð ha	2,1
Landvarsla	Umhverfis og framkvæmdaráð Hafnarfjarðar hefur umsjón með framkvæmd friðlýsingar í umboði Umhverfisstofnunar og bæjarstjórnar.		
	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar var á svæðinu sumarið 2013.		
Samningur	Ekki hefur formlegur samningur verið gerður vegna umsjónar. Er í vinnslu.		
Skilti	Á svæðinu er ekkert skilti sem bendir til friðlýsingar.		
Stígar	Stígur liggur upp að flaggstöng. Hringsjá er uppi á Hamrinum. Einnig var gerður stígur upp frá Flensborgarskóla fyrir nokkrum árum.		
Framkvæmdir	Stígur upp að Hamri lagfærður 2011.		
	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar var á svæðinu sumarið 2013.		
Annað	Stíga og aðkomu að svæðinu mætti bæta. Ekkert skilti er á svæðinu og enginn bekkur. Gera þarf úttekt á ástandi og endurmeta verndargildi svæðisins.		

Háubakkar		Náttúruvætti	
Friðlýst	Auglýsing nr. 347/1983 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti.		
Stærð km	0,0 km ²	Stærð ha	2,1
Landvarsla	Umhverfis- og samgönguráð Reykjavíkur hefur umsjón með hinu friðlýsta svæði í umboði Umhverfisstofnunar og borgarstjórnar.		
	Landvörður var á svæðinu á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.		
Samningur	Gera skal sérstakan umsjónarsamning sem umhverfisráðherra staðfestir. Slíkur samningur hefur ekki verið gerður.		
Skilti	Reykjavíkurborg setti upp skilti árið 2009 sem er í góðu lagi nema mála/lakka mætti umgjörð þess. Nýtt skilti hannað 2013 og bíður þess að verða sett upp.		
Stígar	Stígur liggur niður að svæðinu. Það þarf að fjarlægja illgresi og bæta mól í hann.		
Öryggi	Varast skyldi hrun úr bökkunum.		
Framkvæmdir	Landvörður var á svæðinu sumarið 2013. Talsvert mikið smárusl á svæðinu og var það fjarlægt. Það þarf einnig að fjarlægja stærri hluti. Laga þarf stíg sem liggur niður að svæðinu, fjarlægja illgresi og bera mól í stígin. Einnig þyrfti að snyrta svæði í kringum skilti. Starfsmenn Reykjavíkurborgar hreinsuðu rusl, þar á meðal mest af stóra járnaruslinu sem var á staðnum.		
	Landvörður var á svæðinu á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013. Starfsmenn Reykjavíkurborgar heimsækja svæðið reglulega		
Rannsóknir	Umfangsmikil úttekt var gerð á ástandi svæðis og náttúrufari sumarið 2013		
Annað	Svæðið er á appelsínugulum lista Umhverfisstofnunar yfir þau svæði sem þarf að fylgjast sérstaklega með að tapi ekki verndargildi sínu.		

Friðlýst	Auglýsing nr. 396/2009 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti.		
Stærð km	2,1 km ²	Stærð ha	208,9
Landvarsla	Umhverfis og framkvæmdaráð Hafnarfjarðar hefur umsjón með framkvæmd friðlýsingar í umboði Umhverfisstofnunar og bæjarstjórnar. Landvörður var á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.		
Samningur	Ekki hefur formlegur samningur verið gerður um umsjón en hann er í vinnslu.		
Fræðsluáætlun	Fræðsluskilti frá Rotarýklúbbi Hafnarfjarðar stendur rétt fyrir utan mörk náttúruvættisins.		
Stígar	Göngustígar og akstursvegur eru innan svæðisins. Kaldárstígur er gömul gata sem tengist selbúskap.		
Vöktun	Landvörður var á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.		
Annað	Vatnsverndarsvæði.		

	Laugarás	Náttúruvætti
Friðlýst	Auglýsing nr. 41/1982 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti.	
Stærð km	0,0 km ²	Stærð ha 1,5
Landvarsla	Umhverfis- og samgönguráð Reykjavíkur hefur umsjón með hinu friðlýsta svæði í umboði Umhverfisstofnunar og Reykjavíkurborgar. Landvörður frá Umhverfisstofnun var á svæðinu sumarið 2013.	
Samningur	Gera skal sérstakan samning vegna umsjónar sem umhverfisráðherra staðfestir. Slíkur samningur hefur ekki verið gerður. Þann 27. júní 2013 var fundur hjá Umhverfisstofnun vegna samnings við Reykjavíkurborg.	
Fræðsluáætlun	Svæðið er kjörið fræðslusvæði	
Skilti	Nýtt skilti var sett upp á vegum Reykjavíkurborgar	
Stígar	Engir göngustígar eru innan friðlandsins en þó hafa orðið til stígar um svæðið sem ekki eru skipulagðir m.t.t. þeirra minja sem er að finna á svæðinu. Endurbætur voru gerðar á stígum sumarið 2013.	
Framkvæmdir	Farið var í endurbætur á stígum og skiltum. Lúpína var slegin og trjágróður grisjaður	
Vöktun	Landvörður frá Umhverfisstofnun var á svæðinu sumarið 2013. Starfsmenn Umhverfis- og skipulagssviðs Reykjavíkur heimsækja svæðið reglulega.	
Rannsóknir	Umfangsmikil úttekt var gerð á ástandi og náttúrufari svæðisins sumarið 2013.	
Annað	Svæðið er á rauðum lista Umhverfisstofnunar. Á þeim lista eru svæði sem eru undir miklu álagi og bregðast þarf við strax með einhvers konar aðgerðum til að svæðin tapi ekki verndargildi sínu. Í júní 2013 unnu tveir hópar af sjálfbóðaliðunum þarna í 10 daga samtals við að slá og uppræta lúpínu sem var að drekkja jarðfræðilegum minjum og útrýma öðrum plöntutegundum. Við Drífa, Linda og tveir sjálfbóðaliðar fórum þarna með sérfræðingi í byrjun október, 2013 og Drífa skrifaði eftirfarandi skýrslu: Ferð um Laugarás með Einari Þorleifssyni 05.docx Lúpína er enn á alla vega á 30% af svæðinu og áætlað er að fara að vinna þarna næsta sumar. Skilti með upplýsingum er á miðju svæðinu; spurning er hvort þurfi að setja blátt skilti við götuna, þ.e. við aðalinngang (beint á móti Áskirkju) Mikil lúpína er á svæðinu, fyrirhuguð er ferð sjálfbóðaliða 13. júlí n.k.	

	Litluborgir	Náttúruvætti
Friðlýst	Auglýsing nr. 395/2009 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti.	
Stærð km	0,1 km ²	Stærð ha 10,6
Landvarsla	Umhverfis- og framkvæmdaráð Hafnarfjarðar hefur umsjón með framkvæmd friðlýsingar í umboði Umhverfisstofnunar og bæjarstjórnar. Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar var á svæðinu sumarið 2013.	
Samningur	Enginn formlegur samningur hefur verið gerður um umsjón svæðisins.	
Skilti	Engin skilti vísa á svæðið.	
Vöktun	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar var á svæðinu sumarið 2013.	
Annað	Verndun sérstæðra jarðmyndana	

Tröllabörn	Náttúruvætti
-------------------	---------------------

Friðlýst	Auglýsing nr. 294/1983 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti		
Stærð km	0,0 km ²	Stærð ha	4,7
Landvarsla	Umhverfisráð Kópavogs hefur umsjón með framkvæmd friðlýsingar í umboði Umhverfisstofnunar og bæjarstjórnar. Enginn samningur hefur verið gerður þess efnis. Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.		
Skilti	Fræðsluskilti á vegum Kópavogsbæjar er á svæðinu.		
Stígar	Malarstígur 1,5 m breiður liggur um hluta svæðisins. Lítið bílaplan á svæðinu veitir aukið aðgengi.		
Vöktun	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.		
Annað	Borið var í stíga sumar 2012 og svæðið hreinsað. Landvörður fór á svæðið sumarið 2013. Allt mjög fínt fyrir utan nokkuð rusl. Rusl sást ofan í hraundrýlum sem ekki var hægt að fjarlægja sökum dýptar drýlanna.		

Valhúsa hæð	Náttúruvætti
--------------------	---------------------

Friðlýst	Auglýsing nr. 81/1998 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti.		
Stærð km	0,0 km ²	Stærð ha	1,7
Landvarsla	Umhverfisnefnd Seltjarnarness hefur eftirlit með framkvæmd friðlýsingar. Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.		
Skilti	Skilti er á svæðinu á vegum Seltjarnarbæjar og Lionsklúbbsins. Ekkert skilti er á svæðinu sem bendir til friðlýsingar.		
Stígar	Stígakerfi Seltjarnarbæjar. Hringsjá á vegum Seltjarnarbæjar.		
Vöktun	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.		
Annað	Gera þarf úttekt á ástandi og endurmeta verndargildi. Landvörður fór um svæðið og tíndi rusl sem var óverulegt.		

	Víghólar	Náttúruvætti
Friðlýst	Auglýsing nr. 778/1983 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti.	
Stærð km	0,0 km ²	Stærð ha 1,4
Landvarsla	Umhverfisráð Kópavogs hefur umsjón með framkvæmd friðlýsingar í umboði Umhverfisstofnunar og bæjarstjórnar. Ekki hefur verið gerður formlegur samningur þess efnis. Landvörður sumarið 2013.	
Samningur	Umhverfisstofnun hefur móttakið erindi frá Kópavogsbæ, dags. 23. apríl 2013, og ítargögn um efnið, dags. 31. maí 2013, þar sem óskað er eftir umsögn vegna útikennslusvæði við Víghól í friðlýstu Víghólssvæði.	
Fræðsluáætlun	Útikennslusvæði á vegum Kópavogsbæjar. Sjá samning frá 25. júní 2013.	
Skilti	Fræðsluskilti er á vegum Kópavogsbæjar	
Stígar	Stígakerfi Kópavogsbæjar. Hringsjá á vegum bæjarins.	
Vöktun	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar á svæðinu sumarið 2013.	
Annað	Gera þarf úttekt á ástandi og verndargildi svæðisins.	
	Ástjörn og Ásfjall	Fólkvangur
Friðlýst	Auglýsing nr. 658/1996 í Stjórnartíðindum B. Fólkvangur	
Stærð km	0,6 km ²	Stærð ha 56,9
Lokunarákvæði	Óheimilt er að beita búpeningi innan fólkvangsins.	
Landvarsla	Umhverfis og framkvæmdaráð Hafnarfjarðar hefur umsjón með framkvæmd friðlýsingar í umboði Umhverfisstofnunar og bæjarstjórnar.	
Samningur	Enginn formlegur samningur hefur verið gerður þess efnis, er í vinnslu	
Framkvæmdir	Uppræta þarf framandi plöntutegundir, einkum lúpínu, á svæðinu.	
Alþjóðasamningar	Bernarsamningur (viðauki II).Leggja ber áherslu á vernd flórgoða og búsvæða hans (í samningnum er ákvæði um búsvæðavernd). Þarfnast endurskoðunar.	
Válistategundir	Flórgoði (VU), en tegundinni hefur fækkað til muna frá því sem var á fyrri hluta 20. aldar, hrunið hófst um miðbik 20. aldar. Flórgoða hefur einnig fækkað í Skotlandi, Noregi og Finnlandi en hann verpir á norðlægum slóðum. Flórgoði er alfriðuð tegund. Nokkur pör Flórgoða sáust við Ástjörn sumarið 2012	
Vöktun	Engin gæsla hefur verið við vatnið síðan sumarið 2010. Starfsmenn þjónustumiðstöðvar og vinnuflokkar við stígaviðhald höfðu eftirlit eftir því sem aðstæður leyfðu. Garðyrkjustjóri fylgist með svæðinu. Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.	
Annað	Viðhald göngustíga er á vegum Hafnarfjarðarbæjar. Gera þarf úttekt á ástandi svæðisins	

Friðlýst	Auglýsing nr. 173/1985 í Stjórnartíðindum B. Fyrst fólkvangur 1973.		
Stærð km	90,4 km ²	Stærð ha	9.035,3
Landvarsla	Enginn á vegum Umhverfisstofnunar, en starfsmenn eru á skíðasvæðinu í Bláfjöllum.		
Samningur	Samvinnunefnd sveitarfélaganna (stjórn skíðasvæða höfuðborgarsvæðisins og Bláfjallafólkvangs) fer með stjórn fólkvangsins og er hún skipuð einum fulltrúa frá hverjum aðila. Umhverfisstofnun er ekki með áheyrnarfulltrúa.		
Fræðsluáætlun	Bæklingur um skíðasvæðið gefinn út af stjórn fólkvangsins.		
Skilti	Skilti á vegum skíðasvæðisins. Skilti á vegum Þríhnúka ehf. um Þríhnúkagíg.		
Stígar	Reykjavegur er stikuð leið gegnum fólkvanginn. Skipulagt gönguskíðasvæði á veturna. Stígur liggur frá skíðasvæðinu að Þríhnhjúkagíg.		
Framkvæmdir	Kanna þarf sumarið 2014 hver áhrif ferðamennsku inn á svæðið verða. 3H Travel fengu leyfi fyrir tímabundinni mannvirkjagerð í tengslum við ferðir í Þríhnjúkagíg. Til að lagfæra skemmdir á stíg sem liggur að Þríhnjúkagíg var grús borin í stíginn þar sem gróður hafði traðkast niður og myndast moldarflag.		
Vöktun	Þríhnúkagígur fékk heimild Umhverfisstofnunar árið 2012 til að setja niður dúk í botn Þríhnúkagígs til að kanna hvort hrun sé sýnilegt í hellinum.		
Rannsóknir	Rannsóknir á Þríhnúkagíg á vegum Þríhnúka ehf, t.d. rannsóknir á hrunhættu í hellinum og rannsóknir á lífríki hellisins.		
Annað	Bláfjallafólkvangur er um margt merkilegt svæði. Bláfjöllin eru móbergshryggur og umhverfis þau hafa runnið hraun. Fjölmarga gíga, gígabyrpingar og hraunhella er að finna á svæðinu. Þríhnúkar eru þrjár hnúkar inni í Bláfjallafólkvangi. Þeirra merkilegastur er Þríhnúkagígur en hann er tæmt kvikuhólf eldstöðvar undir norðaustasta hnúknum. Þríhnúkagígur er í 550 m hæð og er dýpt gígsins 120 metrar. Gígurinn hefur að geyma fallegar fíngerðar hraunmyndanir sem haldist hafa óskaddaðar í þau 3-4 þúsund ár sem liðin eru síðan gígurinn myndaðist. Árið 2005 var félagið Þríhnúkar ehf stofnað með það að markmiði að gera Þríhnúkagíg aðgengilegan almenningi og um leið að vernda gíginn og umhverfi hans. Mikil vinna hefur farið fram við rannsóknir og hugmyndavinnu síðastliðin ár en árið 2009 kom út greinargerðin Aðgengi Þríhnúkagígs – Frumathugun og fjallar hún um afrakstur og niðurstöður vinnu undanfarinna ára. Í kjölfar aukinnar umferðar fólks um svæðið sem hafði leitt til átroðnings og skemmda, sem og þeirrar hættu sem fólki er búin við gígopið, var í samráði við Kópavogsbæ og Umhverfisstofnun ákveðið að stika eina leið til uppgöngu, útbúið var skilti um Þríhnúkagíg og öryggisgirðing var reist umhverfis gígopið.		

	Hleinar	Fólkvangur
Friðlýst	Auglýsing nr. 399/2009 í Stjórnartíðindum B	
Stærð km	0,3 km ²	Stærð ha 32,3
Landvarsla	Umhverfis og framkvæmdaráð Hafnarfjarðar hefur umsjón með framkvæmd friðlýsingar í umboði Umhverfisstofnunar og bæjarstjórnar. Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar var á svæðinu sumarið 2013.	
Samningur	Enginn formlegur samningur hefur verið gerður varðandi umsjón.	
Fræðsluáætlun	Aðgengi að svæðinu er gott og það er því ákjósanlegt til fræðslu og útikennslu. Svæðið er 28,2 hektarar að stærð og er hluti af friðlýsingu búsvæða fugla við Álftanes og Skerjafjörð í samræmi við náttúruverndaráætlun 2004-2008.	
Skilti	Ekkert skilti sem segir til um friðlýsingu.	
Stígar	Gert er ráð fyrir merktum og stikuðum gönguleiðum í samræmi við deiliskipulag.	
Vöktun	Landvörður var á svæðinu á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.	
Annað	Almennt ástand gott. Talsvert rusl sen tínt er upp. Bekkur á bílaplani krotaður.	

	Hlið	Fólkvangur
Friðlýst	Auglýsing nr. 549/2002 í Stjórnartíðindum B. Fólkvangur.	
Stærð km	0,4 km ²	Stærð ha 39,6
Landvarsla	Engin formleg landvarsla er á svæðinu. Landvörður var á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.	
Samningur	Umsjónasamningur um Hlið er ekki til staðar.	
Skilti	Skilti er til staðar.	
Stígar	Götuslóði liggur inn á svæðið	
Öryggi	Á upplýsingaskiltum er varað við hálu fjörugrjóti og sjávarföllum.	
Framkvæmdir	Engar framkvæmdir hafa verið á árinu 2012	
Alþjóðasamningur	Margæs, æðarfugl, rauðbrystingur, sendlingur og tildra eru ábyrgðartegundir á svæðinu. Tegundirnar eru í Bernarviðaukum II og III.	
Vöktun	Engin á vegum Umhverfisstofnunar. Margæs er vöktuð á Álftanesi á vegum Náttúrufræðistofnunar Íslands.	
Rannsóknir	Fuglatalning ráðgerð 2014	
Annað	Sveitarfélagið Álftanes mun, að höfðu samráði við Umhverfisstofnun, framkvæma nauðsynlegar aðgerðir til að almenningur geti notið hins friðlýsta svæðis, svo sem með lagningu göngustíga og uppsetningu fræðsluskilta. Lúpinu má sjá í gróðurlendi austast á svæðinu og hana þyrfti að uppræta jafnóðum og áður en hún verður dreifðari. Parna er hrossabeit innan rafmagnsgirðinga?	

Hvaleyrarlón og Hvaleyrarhöfði	Fólkvangur
---------------------------------------	-------------------

Friðlýst	Auglýsing nr. 397/2009 í Stjórnartíðindum B. Fólkvangur.		
Stærð km	0,4 km ²	Stærð ha	39,9
Lokunarákvæði	Umferð vélknúinna farartækja, þ.m.t. sjópotna (jet-ski), er óheimil í friðlandinu. Þó er eigendum bátaskýla við Hvaleyrarlón heimilt að sigla að skýlunum, en þeim ber að tryggja að ekki hljótist af mengun vegna spilliefna. Í samræmi við samþykkt um hundahald er óheimilt að hafa hunda án fylgdar í fólkvanginum.		
Landvarsla	Umhverfis og framkvæmdaráð Hafnarfjarðar hefur umsjón með framkvæmd friðlýsingar í umboði Umhverfisstofnunar og bæjarstjórnar. Landvörður frá Umhverfisstofnun var á svæðinu sumarið 2013.		
Samningur	Enginn formlegur samningur hefur verið gerður varðandi umsjón.		
Stígar	Gönguleið samkvæmt aðalskipulagi.		
Vöktun	Landvörður frá Umhverfisstofnun var á svæðinu sumarið 2013.		

Kasthúsatjörn og fjaran við tjörnina	Fólkvangur og friðland
---	-------------------------------

Friðlýst	Auglýsing nr. 663/2002 í Stjórnartíðindum B. Friðland.Auglýsing nr. 663/2002 í Stjórnartíðindum B. Fólkvangur.		
Stærð km	0,2 km ²	Stærð ha	21,6
Lokunarákvæði	Á varptíma, frá 1. maí til 1. júlí, er umferð fólks um aðliggjandi friðland takmörkuð.		
Landvarsla	Er á vegum Garðabæjar. Sér bærinn um ruslatíslu sem aðallega er unnin af sumarstarfsfólki. Hópar sjálfbóðaliða félagasamtaka hafa tekið að sér að tína rusl í fjörum í maí og fá hvatningastyrki að launum, en það er vorverkefni umhverfisnefndar. Landvörður á Höfuðborgarsvæðinu á vegum Umhverfisstofnunar leit til með svæðinu 2013.		
Samningur	Enginn umsjónarsamningur, en umhverfisnefnd Garðabæjar hefur umsjón með friðlöndum í Garðabæ.		
Fræðsluáætlun	Umhverfisstofnun hefur látið útbúa upplýsingaskilti í samræmi við skilti á öðrum friðlýstum svæðum. Ekki hefur fengist leyfi frá sveitarfélaginu til að setja það upp.		
Skilti	Engin		
Stígar	Malarstígur sem er gönguleið er jafnframt reiðstígur og liggur innan grjótvargarðs ofan fjörunnar.		
Öryggi	Sjóvarnargarður hefur skemmst en honum er viðhaldið. Á garðinum eru merki sem vara við flæðihættu.		
Alþjóðasamningar	Margæs, æðarfugl, rauðbrystingur, sendlingur og tildra eru ábyrgðartegundir. Tegundirnar eru í Bernarviðaukum II og III.		
Vöktun	Margæs er vöktuð á Álftanesi á vegum Náttúrufræðistofnunar Íslands.		
Rannsóknir	Fuglatalning ráðgerð 2014		
Annað	Sveitarfélagið tekur þátt í norrænu verkefni um líffræðilegan fjölbreytileika ("countdown 2010"). Aðgengi að svæðinu er gott og ákjósanlegt til útikennslu. Svæðið er friðland en ekki náðist að friða alla Kasthúsatjörn. Vilji er til að stækka verndarsvæði. VST hefur útbúið skýrslu (2007) varðandi endurheimt votlendis. Vilji er hjá umhverfisnefnd til að endurheimta votlendi.		

	Rauðhólar	Fólkvangur
Friðlýst	Auglýsing nr. 185/1974 í Stjórnartíðindum B. Fólkvangur. Fyrst friðlýst sem náttúruvætti 1961	
Stærð km	1,3 km ²	Stærð ha 130,2
Landvarsla	Umsjón með fólkvanginum er í höndum Umhverfis- og samgöngusviðs Reykjavíkurborgar (Heilbrigðiseftirlitsins) þar sem um vatnsverndarsvæði er að ræða.	
	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar var á svæðinu sumarið 2013.	
Samningur	Engin samningur hefur verið gerður.	
Skilti	Skilti er á svæðinu við bílastæði. Skilti er rispað en rispur spilla þó ekki texta, þarfnast lökkunar/málningar.	
Stígar	Gamlar slóðir tengdar efnistöku liggja um hluta svæðisins. Töluvert reiðleiðakerfi er innan svæðisins. Hestagerði er við Elliðavatnsveg.	
	Ástand stíga ágætt nema einstaka forapollur.	
Framkvæmdir	Rusl tínt á svæðinu. Girðing lagfærð	
	Hestamannafélagið Fákur lét lagfæra reiðleið sem liggur um svæðið	
Vöktun	Rauðhólar eru á vatnsverndarsvæði. Landvörður var á svæðinu sumarið 2013. Starfsmenn Reykjavíkurborgar heimsækja svæðið reglulega.	
Rannsóknir	Vinna er hafin við úttekt á ástandi og náttúrfari svæðisins.	
Annað	Rauðhólar er nýtt svæði á appelsínugulum lista Umhverfisstofnunar. Á þeim lista eru svæði sem eru undir töluverðu álagi, fylgjast þarf vel með þeim og bregðast við eftir atvikum. Starfsmenn á vegum Umhverfisstofnunar fóru um svæðið sumarið 2012. Svæðið var gengið og kaðlar lagaðir. Víða eru reið- og gönguleiðir illa afmarkaðar. Brýnt er að gera heildarúttekt á svæðinu.	
	Rusl er nokkuð á svæðinu. Girðing meðfram veginum við friðlandið er brotin, ruslatunna við girðinguna er illa farin og þyrfti að mála hana. Spýtnarusl er á svæðinu sem þarf að fjarlægja. Vinna þarf á lúpínu og bjarnarkló.	

	Reykjanesfólkvangur	Fólkvangur
Friðlýst	Auglýsing nr. 520/1975 í Stjórnartíðindum B. Fólkvangur. Aðildarferli sveitarfélagsins Voga lokið , breyting á auglýsingu í stjórnartíðindi í undirbúningi.	
Stærð km	292,6 km ²	Stærð ha 29.262,7
Lokunarákvæði	Vegagerðin lokaði Djúpavatsleið, (F - vegur) Sett var upp skilti haustið 2012	
Landvarsla	Landvörður með landvarðaréttindi sinni landvörslu sumarið 2013 á vegum stjórnar Reykjanesfólkvangs. Skýrslu var ekki skilað til Umhverfisstofnunar	
Fræðsluáætlun	Upplýsingaþjónusta á vegum landvarðarí Seltúni á viðverutíma hans. Unnið er að stjórnunaráætlun sem gefa á út vorið 2013. Vefsíða var opnuð árið 2012.	
Skilti	Lagfært var aðvörunarskilti við Krísuvíkurbjarg. Sett voru upp fimm ný skilti þar á meðal um lokun vegaslóða og bann við losun á sorpi.	
Stígar	Allar þjóð/gönguleiðir innan fólkvangs eru stikaðar og upphafsmerktar á vegum Ferðamálasamtaka Suðurnesja. Reykjavegur er stikuð leið í gegnum fólkvanginn.	
Öryggi	Öryggisskilti eru við hverasvæðið við Seltún, Björgunarsveitin Þorbjörn sá um eftirlit og viðhald fjárhólfs og hafði dags viðveru vikulega í fólkvanginum s.l. sumar. Lögreglan á Suðurnesjum sinni útköllum á svæðinu og tilfallandi eftirlitsferðum.	
Framkvæmdir	Vatnslögn var tengd í Krókamýri og almenningsalarni opnað. Fylgst er með utanvegaakstri og höfð afskipti af skipulögðum ferðum t.d. á vegum ferðaþjónustuaðila. Kerfisbundið hefur verið unnið að því að fjarlægja rusl. Leifarnar af Krísuvíkurrétt, sem var rifin árið 2012, voru fjarlægðar á árinu. Skilti sem banna umferð gangandi fólks utan gönguleiðakerfis í Seltúni voru sett upp. Hitaveita Suðurnesja hóf framkvæmdir við lagningu rafmagns frá Vatnsskarði til Krísuvíkur í byrjun desember 2013 – framkvæmdum á að ljúka 2014. Vegagerðin hélt áfram með framkvæmdir á Krísuvíkurvegi og lýkur þeim einnig 2014. Deiliskipulag og framkvæmdir eru fyrirhugaðar í Seltúni.	
Válistategundir	Naðurtunga er talin í nokkurri hættu (LR) skv. válista NÍ, talsvert útbreidd við hverri norðan Trölladyngju.	
Vöktun	Í.S.O.R landsig/ris mælingar, jarðskjálftavöktun. Veðurstofa fylgist með Kleifarvatni.	
Annað	Svæðið flokkast á rauðan lista Umhverfisstofnunar. Gífurlegur fjöldi ferðamanna fer um svæði á hverju ári og er brýn nauðsyn að grípa til aðgerða vegna álagsskemmda af völdum aukinnar umferðar og landnotkunar af ýmsu tagi.	

	Stekkjahraun	Fólkvangur
Friðlýst	Auglýsing nr. 398/2009 í Stjórnartíðindum B. Fólkvangur.	
Stærð km	0,2 km ²	Stærð ha 15,9
Lokunarákvæði	Akstur vélknúinna farartækja er óheimill á stígum í fólkvanginum, nema til viðhalds stígakerfis	
Landvarsla	Umhverfis- og framkvæmdaráð Hafnarfjarðar hefur umsjón með framkvæmd friðlýsingar í umboði Umhverfisstofnunar og bæjarstjórnar.	
Samningur	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013. Enginn formlegur samningur hefur verið gerður vegna umsjónar.	
Stígar	Stígar eru samkvæmt deiliskipulagi umhverfis Stekkjarhraunið. Leiksvæði er til staðar.	
Vöktun	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.	
Annað	Horblaðka og starir eru fágætar tegundir sem vaxa í votlendisblettum í Stekkjarhrauni.	

Friðlýst	Auglýsing nr. 878/2009 í Stjórnartíðindum B. Búsvæði.		
Stærð km	4,3 km ²	Stærð ha	427,6
Lokunarákvæði	Engin		
Landvarsla	Á vegum Garðabæjar. Rusl og reki tínt úr fjörum yfir sumartímann af sumarstarfsfólki Garðabæjar.		
	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar var á svæðinu sumarið 2013.		
Samningur	Samstarfsamningur var undirritaður 06.10.2009 milli Umhverfisstofnunar og Garðabæjar um umsjón og rekstur svæðisins.		
Fræðsluáætlun	Engin		
Skilti	Tvö skilti eru á svæðinu, sitt hvoru megin við fjöruna í Arnarnesvogi.		
Framkvæmdir	Engar		
Alþjóðasamningar	Svæðið hefur alþjóðlegt verndargildi vegna fuglategunda, svo sem rauðbrystings og margæsar og einnig er svæðið mikilvægt vegna marhálms, en sú planta hefur takmarkaða útbreiðslu hér á landi og er ein aðalfæðutegund margæsar.		
Vöktun	Reglulegar talningar fugla.		
	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar á svæðinu sumarið 2013.		
Rannsóknir	Fuglatalning gerð 2013.		
Annað	Fræðslugildi svæðisins er hátt með tilliti til lífríkis og aðgengi að svæðinu er gott. Strandlengjan er vinsæl til útivistar og fjörðurinn til skemmtisiglinga.		

	Gróttu	Friðland
Friðlýst	Auglýsing nr. 13/1984 í Stjórnartíðindum B. Lýst friðland árið 1974.	
Stærð km	0,4 km ²	Stærð ha 39,6
Lokunarákvæði	Vegna fuglaverndar er óheimilt að fara um svæðið frá 1. maí til 15. júlí.	
Landvarsla	Umhverfisnefnd Seltjarnarness hefur umsjón með friðlandi Gróttu í umboði Umhverfisstofnunar og bæjarstjórnar Seltjarnarness. Landvörður var á svæðinu á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.	
Samningur	Enginn formlegur samningur er til.	
Fræðsluáætlun	Fræðsluskilti um fuglalíf, á vegum Seltjarnarnesbæjar, eru á Snoppu. Einnig eru þar skilti sem sýna að umferð með hunda sé bönnuð allt árið og skilti sem banna alla umferð í Gróttu á auglýstum lokunartíma. Bæklingur er til frá 2002. Á vegum Seltjarnarnesbæjar er fræðslumiðstöð í Gróttu og er sérstakt samkomulag um aðgengi að miðstöðinni á lokunartíma. Öflug fræðsla er á svæðinu og margs konar fræðslustarf.	
Skilti	Seltjarnarnesbær kom upp fræðsluskiltum um fuglalíf á svæðinu við Snoppu. Þar er einnig skilti sem sýnir að umferð með hunda er bönnuð allt árið sem og skilti (á íslensku og ensku) sem banna umferð í Gróttu á auglýstum lokunartíma. Sett var upp skilti (vegvisir) á vegum Umhverfisstofnunar og jafnframt var eldra skilti frá tíma Náttúruverndar ríkisins fjarlægð.	
Stígar	Steinlagður stígur liggur frá fjöru áleiðs að húsum, unninn með leyfi Umhverfisstofnunar árið 2008. Stígur liggur upp að flaggstöng. Hringsjá er uppi á Hamrinum	
Framkvæmdir	Gömul bryggja við Albertsbúð var endurbyggð. Sett var upp skilti (vegvisir) á vegum Umhverfisstofnunar, jafnframt var eldra skilti frá tíma Náttúruverndar ríkisins fjarlægð.	
Alþjóðasamningar	Krían er í viðauka III við Bernarsamninginn.	
Vöktun	Talning/rannsókn á fuglalífi er í höndum Seltjarnarnesbæjar, sem fengið hefur sérfræðing (Jóhann Óla Hilmarsson) til verksins. Talning er framkvæmd annað hvert ár. Landvörður á svæðinu á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.	
Annað	Kríuvarp er í Gróttu og er krían alfriðuð. Á hverju ári stendur sveitarfélagið fyrir Gróttudegi þar sem almenningi er boðið í Gróttu til að kynna lífríki og náttúru staðarins. Tekið er á móti skólahópum yfir vetrartímann. Fræðsluferðir eru farnar til að kynna lífríki fjörunnar, menningarsögu vitans, sjósókn og útræði. Gerð var úttekt á svæðinu á vegum Almennu verkfræðistofunnar fyrir Umhverfisstofnun árið 2012.	

Álafoss	Náttúruvætti
----------------	---------------------

Friðlýst	Auglýsing nr. 461/2013 í Stjórnartíðindum B.	
Stærð km	13,7 km ²	Stærð ha
Landvarsla	Er í þéttbýli og almennt eftirlit í höndum Mosfellsbæjar.	
Samningur	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar var á svæðinu sumarið 2013.	
Skilti	Ekkert skilti um friðlýsingu. Fræðsluskilti eru um Álafoss og Álanes sem eru öll útkrotuð.	
Stígar	Aðgengi að svæðinu ágætt frá Álafosskvos, skipulagður stígur liggur meðfram Varmá að hluta. Engir skipulagðir stígar að fossinum sjálfum, aðeins grófir slóðar, en frekari stígagerð fyrirhuguð.	
Framkvæmdir	Engar framkvæmdir fyrirhugaðar innan svæðisins.	
Vöktun	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013. Mosfellsbær er annars með almennt eftirlit með svæðinu.	
Rannsóknir	Heilbrigðiseftirlit Kjósarsvæðis hefur eftirlit með mengun í Varmá og hefur gert reglulegar mælingar á gæðum vatns í ánni.	
Annað	Upplýsingar um svæðið er ekki að finna á vef Umhverfisstofnunar, hvorki undir „Friðlýst svæði“ né „Friðlýsingar í vinnslu“ og nauðsynlegt að bæta úr því hið fyrsta.	

Tungufoss í Köldukvísl	Náttúruvætti
-------------------------------	---------------------

Friðlýst	25 apríl 2013	
Stærð km	14,2 km ²	Stærð ha 1,4
Landvarsla	Er í þéttbýli og almennt eftirlit í höndum Mosfellsbæjar.	
Samningur	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar starfaði sumarið 2013.	
Skilti	Engin skilti á svæðinu.	
Stígar	Aðgengi að svæðinu takmarkað í dag en útsýni ágætt frá reiðstíg norðan við svæðið og víðar. Engir skipulagðir stígar að fossinum sjálfum. Gert ráð fyrir að helsta aðgengi að fossinum og svæðinu verði frá Ævintýragarði Mosfellsbæjar sem nú er í uppbyggingu í Ullarnesbrekkum, sunnan við fossinn. Þar er gert ráð fyrir frekari stígagerð.	
Framkvæmdir	Markmiðið með friðlýsingu Tungufoss sem náttúruvættis er að vernda fossinn sjálfan sem og menningarminjar innan svæðisins. Svæðið hefur mikið útivistargildi enda fjölsótt bæði af bæjarbúum og öðrum gestum og mikilvægt að treysta útivistar- og fræðslugildi þess.	
Vöktun	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar starfaði sumarið 2013. Þess utan almennt eftirlit Mosfellsbæjar.	
Rannsóknir	Heilbrigðiseftirlit Kjósarsvæðis hefur eftirlit með mengun í Köldukvísl og hefur gert reglulegar mælingar á gæðum vatns í ánni.	
Annað	Upplýsingar um svæðið er ekki að finna á vef Umhverfisstofnunar, hvorki undir „Friðlýst svæði“ né „Friðlýsingar í vinnslu“ og nauðsynlegt er að bæta úr því hið fyrsta.	

Friðlýst

Stærð km

4,3 km²

Stærð ha

427,6

Landvarsla

Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar var á svæðinu sumarið 2013.

Vöktun

Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar á svæðinu sumarið 2013.

Blautós og Innstavogsnes	Friðland
---------------------------------	-----------------

Auglýsing nr. 166/1999 í Stjórnartíðindum B. Lýst friðland 1977.

Friðlýst	Auglýsing nr. 166/1999 í Stjórnartíðindum B. Lýst friðland 1977.
Stærð km	2,9 km ²
Stærð ha	295,0
Lokunarákvæði	<p>2. Almennangi er heimil för um svæðið og dvöl á því í lögmætum tilgangi enda sé góðrar umgengni gætt.</p> <p>3. Friðlandið má nýta á sama hátt og tíðkast hefur, það er að segja til beitar og æðardúntekju.</p> <p>4. Bæjarstjórn Akraness er heimilt, að höfðu samráði við [Umhverfisstofnun], að setja reglur varðandi nýtingu og umferð um hið friðlýsta svæði.</p>
Landvarsla	Svæðalandvarsla í Borgarbyggð á vegum Umhverfisstofnunar sumarið 2013.
Samningur	Samningsdrög eru til.
Fræðsluáætlun	Umhverfisstofnun áætlað að setja upp skilti árið 2014.
Skilti	Upplýsingaskilti um friðlandið vantar. Eingöngu er þar skilti þar sem fólki er bent á að fara með gát á varptíma og að lausaganga hunda og hestaferðir séu bönnuð á þeim tíma.
Stígar	Göngustígur liggur meðfram ströndinni. Troðningar hafa myndast út frá stígakerfi bæjarins út á Innstavogsnes. Leggja mætti göngustíga um Innstavogsnesið en taka þyrfti tillit til varpsvæða við lagningu stígsins.
Framkvæmdir	Lítið gert árið 2013 nema það sem tengist varpinu.s.s. stikur og veifur. Nauðsynlegt er að gera göngustíg út á nesið, sem mun beina umferð fólks um nesið í einn ákveðinn farveg. Einnig er nauðsynlegt að setja upp einhvers konar skilti við mörk friðlandsins, sem segir ferðafólki hverju það má eiga von á í friðlandinu, hvað beri að varast og hvað sé bannað (t. d. vegna varptíma).
Alþjóðasamningar	Margæsin er ábyrgðartegund og á Bernarviðauka III.
Vöktun	Á grannsvæði friðlandsins hafa margæsir verið veiddar til árlegra merkinga.
Annað	<p>Merkja þarf svæðið, segja frá friðun og því sem skiptir máli. Einnig mætti leggja stíg um svæðið svo fólk sé ekki að villast inn á varpsvæðin þegar það er á göngu.</p> <p>Hreinsa mætti fjörunna. Það er ekki mikið drasl í henni en sumt er stórt og fyrirferðamikil og þarf sjálfsagt einhver tæki og mannskap til að hreinsa þarna.</p> <p>Baggar og steypa voru meðal þess rusls sem kom frá hesthúsasvæði niður á friðaða svæðið.</p>

	Búðahraun	Friðland
Friðlýst	AUGLÝSING NR. 47/1977 Í STJÓRNARTÍÐINDUM B	
Stærð km	10,0 km ²	Stærð ha 1.002,9
Lokunarákvæði	Beit búfjár er óheimil á friðlandinu. Akstur utan vega og merktra slóða er óheimill.	
Landvarsla	Eftirlit landvarða frá Þjóðgarðinum Snæfellsjökli.	
Fræðsluáætlun	Umhverfisstofnun áætla að endurnýja aðkomuskilti á næstu misserum. Komið var fyrir ljóðastaur sumarið 2013 í tengslum við verkefnið "Ljóð í nátturu".	
Skilti	Þrjú skilti eru í friðlandinu með almennum upplýsingum um svæðið, göngu- leiðakorti og náttúrufarslýsingum. Vegpóstar eru til staðar sem vísa fólki á gönguleiðir.	
Stígar	Helstu gönguleiðir í friðlandinu eru merktar og eru gönguferðir skipulagðar undir leiðsögn landvarða frá Þjóðgarðinum Snæfellsjökli á sumrin. Göngustígar hafa verið lagfærðir lítillega en vinna þarf frekar í því.	
Framkvæmdir	Stikur voru endurnýjaðar frá Búðum að Frambúðum sumarið 2012. (leið 33 á göngukorti) Girðingar voru endurnýjaðar í Búðahrauni árið 2007 og verða endurbættar árlega, eða eftir því sem þurfa þykir.	
Annað	Árið 1703 var reist kirkja að Búðum og var hún endurreist árið 1848. Árið 1984 var kirkjan flutt í heilu lagi úr gamla kirkjugarðinum á núverandi grunn. Kirkjan var endurgerð í þeirri mynd sem hún var talin hafa verið í 1848. Hún var endurvígð 1987 og er friðuð safnkirkja í eigu Þjóðminjasafns Íslands en er í vörslu sóknarnefndar.	

Friðlýst	Friðlýst Auglýsing nr. 568/2001 Stjórnartíðindum B. Lýst þjóðgarður 2001.		
Stærð km	166,9 km ²	Stærð ha	16.693,7
Lokunarákvæði	Lausaganga hrossa er óheimil í þjóðgarðinum. Öll umferð með hesta um þjóðgarðinn er óheimil nema á merktum reiðleiðum og afmörkuðum áningarstöðum enda liggja leyfi þjóðgarðsvarðar fyrir. Öll umferð reiðhjóla er óheimil utan akvega, bílastæða og reiðhjólaleiða. Umferð á vélknúnum ökutækjum í þjóðgarðinum er ferðamönnum aðeins heimil á vegum og bílastæðum. Akstur vélknúinna ökutækja á jökli er háð leyfi þjóðgarðsvarðar.		
Landvarsla	Landverðir unnu í þjóðgarðinum í 50 vikur en þessi fækkun milli ára er vegna Vatnshellis en hann var í umsjón einkaaðila árið 2013 (frá maí og fram í desember). Landverðir unnu í þjóðgarðinum í rúmar 90 vikur sumarið 2012. Fastir voru tveir árið 2012 og auk þess var einn starfsmaður til viðbótar vegna atvinnuátaks í 8 vikur. Sjálfboðaliðar komu tvisvar til vinnu. Í fyrra skiptið komu 3 og voru í viku og í seinna skiptið komu 5 og voru í tvær vikur		
Fræðsluáætlun	gefin var út sumardagskrá með upplýsingum um sérferðir, vikulegar fræðslugöngur og með upplýsingar um ratleikinn Sögu og Jökul ástam fleiru. Komið var upp ratleiknum Sögu og Jökli við Gufuskála, bæði á rafrænu og hefðbundnu formi. Verkefnið Ljóð í náttúru var klárað á árinu en það fólst í því að koma fyrir 28 ljóðastaurum niður víðsvegar um þjóðgarðinn og í nágrenni hans. Talsverð fræðsla fer fram á vegum þjóðgarðsins bæði göngu- og hellaferðir og fræðsludagskrá. Einnig hefur verið samvinna við Grunnskólann í Snæfellsbæ. Nýr heildarbæklingur um þjóðgarðinn og friðlöndin var gefinn út 2009 og gönguleiðabæklingur árið 2010. Gefið var út viðburðadagatal sumarið 2012.		
Skilti	Sumarið 2013 var sett um skilti við brunninn Fálka á Öndverðarnesi. Sumarið 2012 voru settir upp göngupóstar víðsvegar um þjóðgarðinn. Fræðsluskilti hafa verið á svæðinu síðan 2004. Aðkomuskilti beggja vegna þjóðgarðsins voru sett upp árið 2010 en auk þess eru kortaskilti á Djúpalóni, Svalþúfu og Hellissandi. Viðvörðunarskilti við Djúpalónssand og Skarðsvík voru sett upp 2011.		
Stígar	Sumarið 2013 var stígur kláraður upp á Svalþúfu en bætt var við um 130 m af ecogrids grindum sem voru 2m á breidd. Það voru verktakar og sjálfboðaliðar sem sáu um verkið. Í þjóðgarðinum eru fornar götur sem haldið er við og nokkrar stuttar leiðir sem eru nýjar. Talsvert viðhald var á stígum og slóðum sumarið 2012. Lokið var við lagfæringu á stíg upp að Klukkufossi, stígur að Snekkjufossi var lagfærður sem og stígur á Djúpalónssandi. Stígur upp á Saxhól var lagfærður og bætt við þrepum. Hafist var handa við gerð göngustígs á Svalþúfu, frá bílastæði og að brún. Á þann stíg voru lagðar Eco grids gúmmíöttur. Sjálfboðaliðar ásamt starfsmönnum þjóðgarðs unnu að þessum framkvæmdum.		
Öryggi	Öryggisáætlun fyrir þjóðgarðinn verður unnin 2014.		
Framkvæmdir	Svalþúfa: Ecogrids lagt frá bílastæði (60 m) og einnig lagt ecogridsefni í hring á Þúfubjargsbrún eða um 50 m. Malarrif: Borað eftir vatni, rafmagn lagt að húsi og ljósum komið upp, skipt um glugga og hurðir. Komið upp eldstæði og hreinsað til í Salthúsinu. Komið fyrir 11 leiktækjum á túninu við fyrirhugaða gestastofu. Vatnshellir: Komið fyrir 10 m ² þjónustuhúsi við bílastæðið og mold tekin upp úr hellinum af Hellavinum í sjálfboðavinnu. Djúpalón: borað eftir vatni, upplýsingatafla smíðuð, áningarborð máluð, skipt um rúður á salernum og þau löguð. Dritvík: Sæluhús málað og þrifið. Faxi: komið upp skilti og grjót fjarlæggt úr brunninum sem barst á land um veturinn. Skarðsvík: grjót fjarlæggt til að gera göngustíg niður á strönd (unnið af sjálfboðaliðum). Írskrbrunnur: grjót fjarlæggt af svæðinu sem barst á land um veturinn, göngustígur þökulagður, borið á timburverk og sandur fjarlægður úr brunninum. Talsverð vinna er við viðhald svæðisins, stikun og val leiða, girðingar, brunnhreinsun, viðhald salerna, viðhald á áningaraðstöðu. Landverðir og sjálfboðaliðar hafa unnið að þessu ásamt verktökum. Framkvæmdum vegna þjóðgarðsmiðstöðvar á Hellissandi hefur verið frestað, enda hafa ekki fengist fjármunir í verkið, hönnun er lokið. Sumarið 2009 var		

lokið við að leggja bundið slitlag á veginn fyrir Jökul og bílastæði gerð meðfram honum. Slitlag var einnig lagt á veginn að Malarrífi og slitlag er komið á veginn að Skarðsvík og á Gufuskálasvæðinu. Haustið 2009 var hafist handa við að gera Vatnshelli aðgengilegan og er það verk unnið í sjálfböðavinnu heimamanna. Haustið 2010 var haldið áfram með þá vinnu og bætt við öðrum hringstiga þannig að nú er hægt að komast niður á um 30 m dýpi undir yfirborð jarðar. Verkinu er nú nær lokið þó alltaf verði hægt að laga og bæta. Unnið verður áfram að almennri stígagerð samkvæmt verndaráætlun. Árið 2011 var gert upp salthús á Malarrífi og fara á í frekari framkvæmdir þar. Lagfæra á fjárhús og hlöðu þannig að þau nýtist betur starfsemi þjóðgarðsins. Árið 2012 var hreinsað út úr hlöðunni á Malarrífi, sagað var fyrir tveimur hurðum og snyrt í kring. Einnig var farið í miklar breytingar á húsnæði þjóðgarðsins á Hellissandi. Vegagerðin lagði vetrarveg við Þurkhóla og stækkaði bílastæði við Öndverðarnes. Skipt var út klósettakálum á

Vöktun

Sumarið 2013: tók þjóðgarðurinn þátt í að vakta fiðrildi og var gildra sett upp á Gufuskálum.

Vinna þarf vöktunaráætlanir skv. verndaráætlun og fylgja þeim eftir. Sumar 2011 tók þjóðgarðurinn þátt í að vakta fiðrildi og var gildra sett upp á Gufuskálum. Ellen Magnúsdóttir líffræðingur gerði úttekt á fuglalífi í þjóðgarðinum sumar 2011 og verða niðurstöður hennar nýttar til fræðslu m.a. fyrir bæklings fyrir fuglaskoðara. Aðkallandi er að gerðar verði rannsóknir á strönd þjóðgarðsins og lífríki.

Annað

Fræðslu- og gönguleiðaskilti vantar. Þjóðgarðurinn er inni í sveitarfélaginu Snæfellsbæ og er þorpið Hellissandur við þjóðgarðsmörk að norðanverðu. Innan þjóðgarðsins var rekinn slysavarnarskóli Landsbjargar á Gufuskálum.

<i>Flatey</i>	<i>Friðland</i>
----------------------	------------------------

Friðlýst

Auglýsing nr. 395/1975 í Stjórnartíðindum B. Friðland.

Stærð km

0,8 km²

Stærð ha

84,5

Lokunarákvæði

Vegna fuglaverndar er óheimilt að fara um friðlandið frá 15. apríl til 15. ágúst samkvæmt auglýsingu um friðlandið.

Landvarsla

Engin landvarsla.

Fræðsluáætlun

Áætlað er að setja upp ný skilti.

Skilti eru orðin gömul og upplituð og eru frá tíð Náttúruverndar ríkisins.

Skilti

Skilti eru til staðar, tvö skiltanna voru sett upp af landeigendum með lokunarákvæði frá 15. maí - 15. júlí. Fjögur fræðsluskilti frá Náttúruvernd ríkisins.

Stígar

Moldartroðningar liggja um svæðið.

Öryggi

Engin öryggisáætlun til.

Framkvæmdir

Endurnýja þarf öll skilti sem eru orðin upplituð og sum úrelt. Þörf er á að fara í viðhald á göngustígum, sjálfböðaliðar í 1 - 2 vikur.

Alþjóðasamningar

Samkvæmt Bernarsamningnum (viðauki II) ber að vernda búsvæði þórshana. Hér á landi hefur búsvæðum verið raskað vegna framkvæmda.

Válistategundir

Þórshani (EN). Þórshana verpa á Íslandi, Svalbarða, Grænlandi, Rússlandi, Kanada og Alaska.

Rannsóknir

Arnhjór Garðarsson, fuglaransóknir.

Annað

Friðlandið fellur innan verndarsvæðis Breiðafjarðar sbr. lög nr. 54/1995. Gera þarf úttekt á ástandi og verndargildi svæðisins. Einnig þarf að gera verndaráætlun og öryggisáætlun. Endurskoða þarf auglýsingu um friðlandið þar sem lokunarákvæði stangast á við upplýsingar á skiltum.

	Geitland	Friðland
Friðlýst	Auglýsing nr. 283/1988 í Stjórnartíðindum B. Friðland.	
Stærð km	122,8 km ²	Stærð ha 12.281,7
Lokunarákvæði	Óheimilt er að beita búfé innan friðlandsins. Umferð vélknúinna ökutækja er óheimil utan vega og merktra slóða.	
Landvarsla	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sá um svæðalandvörslu í Borgarbyggð sumarið 2013 þ. m.t. í Geitlandi og var um að ræða hefðbundið eftirlit á svæðinu og tíndi landvörður allt það rusl sem hann fann.	
Skilti	Aðkomu- og fræðsluskilti sett upp 2011. Skiltið um svæðið er við vegastopp neðarlega á svæðinu og vantar tengingu eða annað skilti þar sem keyrt er inn á svæðið.	
Stígar	Þegar eru þekktar skemmtilegar gönguleiðar í Geitlandi sem hægt er að merkja ef þurfa þykir í framtíðinni. Kannski væri nóg að gefa út kort með upplýsingum um gönguleiðir um svæðið eins og Umhverfisstofnun hefur gert um ýmis önnur svæði.	
Framkvæmdir	<p>Sumarið 2013: Þrjú aðilar voru með þjónustu á jöklinum. Boðið var upp á hundasleðaferðir (10 sleðar). Einnig voru notaðir Man truckar sem fóru alla daga þegar komu farþegar í þá. Einn aðili var með tvo trukka á staðnum sem voru báðir notaðir þegar þess þurfti. Mountainers voru með vélsleða og líka Man truck sem þeir notuðu þegar ferðir voru pantaðar hjá þeim.</p> <p>Sumar 2012: Sett voru upp skilti sem banna umferð á slóða sem myndaðist eftir vatnsbíla sem voru á vegum Vegagerðarinnar að sækja vatn í Geitá til að bera á vegi á svæðinu. Vegagerðin fjarlægði tvö ræsi en á eftir að taka stóra járnbita sem eru í friðlandinu. Mikið magn af rusli var fjarlægt sl sumar af svæðinu og voru þetta oft frekar stórir hlutir t.a.m. járnplötur og timburstaurar. Sumar 2013 - tillögur - Taka þarf svæðið allt í kringum Jaka til algjörrar endurskoðunar en umgengni á svæðinu er í lamasessi. Fjarlægja þarf ónýta girðingu í friðlandinu sem er á mótis við Lambá. Vinna þarf að eyðingu lúpínu í nánd við Geitá til að sporna við að hún læði sér yfir á friðlandið.</p>	
Vöktun	Náttúrustofa Vesturlands gerði gróðurfarsúttekt á Húsafellsskógi og Geitlandi árið 2010. Þar er lagt gegn breytingum á friðun svæðisins og lagt til að svæðið verði friðað fyrir beit eins og verið hefur. Fylgst verði með gróðurframvindu á svæðinu með vöktun, t.d. á 5 ára fresti, og endurmæld gróðursnið sem voru lögð út síðastliðið sumar.	
Annað	Svæðið er á appelsínugula lista Umhverfisstofnunar yfir þau svæði sem þarf að fylgjast sérstaklega með að tapi ekki verndargildi sínu. Samkvæmt gróðurfarsúttektinni er mikið áfok sands og stutt í gróðurmörk á alla kanta. Svæðið er því mjög viðkvæmt fyrir öllu álagi. Frekara álag vegna beitar getur auðveldlega valdið tjóni á landinu þar sem náttúrulegt rask er þegar mikið. Gróðursæl svæði innan friðlandsins eru takmörkuð að stærð, einangruð og fá, en þau eru mikilvæg fyrir fræframleiðslu á svæðinu í heild. Svæðið í kringum Jaka var í slæmu ásigkomulagi sumarið 2012. Ferðaklósett á stangli, nokkrir olíutankar á hjólum, mikið af drasli og forljótir vinnuskúrar á víð og dreif. Nokkuð var um utanvegaakstur í sumar og eins fannst nokkuð af haglaskotum í friðlandinu. Nauðsynlegt er að efla samstarf á milli aðila sem að umsjón og rekstri koma með það að markmiði að bæta ástandið.	

Grunnafjörður	Friðland
----------------------	-----------------

Friðlýst	Auglýsing nr. 548/1994 í Stjórnartíðindum B. Friðland.		
Stærð km	13,9 km ²	Stærð ha	1.393,2
Lokunarákvæði	Á tímabilinu 15. apríl til 15. júlí eru heimsóknir í eyjar og sker, aðrar en þær sem tengjast hefðbundnum nytjum, óheimilar. Umferð vélknúinna ökutækja um friðlandið er því aðeins leyfileg að hún tengist eðlilegri nýtingu sbr. lið 5.		
Landvarsla	Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sá um svæðalandvörslu sumarið 2013 Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sá um svæðalandvörslu í Borgarbyggð frá 6. júní til 16. ágúst 2012		
Fræðsluáætlun	Aðkomu- og fræðsluskilti er tilbúið til uppsetningar en erfiðlega hefur gengið að finna hentugan stað fyrir skiltið vegna takmarkaðs aðgengis að friðlandinu.		
Skilti	2013: komið upp upplýsinga- og fræðsluskilti við Grunnafjörð		
Framkvæmdir	2013: Sett var upp skilti um svæðið á planinu við Laxárbakka.		
Alþjóðasamningar	Ramsar-svæði. Mikilvægt svæði fyrir rauðbrysting og margæs sem eru ábyrgðartegundir og á Bernarviðauka III.		
Vöktun	Landvörður fór í eftirlitsferðir og fylgdist með fuglalífi.		
Annað	Tillögur til úrbóta fyrir sumar 2014:		

Skynsamlegt væri að halda talningum áfram og safna þannig gögnum frá sumri um fjölda og tegundir fugla á svæðinu. Gott væri að starfsmaður frá Náttúrustofu Vesturlands kæmi því af stað með því t.d. að velja talningarstaði og tímabil. Skynsamlegt væri að koma upp fuglaskoðunarstöðvum og beina þannig fólki á ákveðna staði til að koma í veg fyrir að viðkvæmir staðir í firðinum verði fyrir of miklu álagi. Einnig væri spurning hvort ætti að búa til einhverjar valdar gönguleiðir sem fólki væri beint á, í staðin fyrir að það fari allstaðar eins og nú.

Tillögur til úrbóta fyrir sumar 2013: Klára þarf að setja upp upplýsinga- og fræðsluskilti við Grunnafjörð en fjörðurinn er einnig Ramsar svæði og þar er að finna mikið og auðugt fuglalíf. Einnig væri skynsamlegt að afmarka gönguleiðir til að beina fólki eftir, setja upp fuglaskoðunarstöðvar og vernda viðkvæma staði í firðinum.

Hrísey	Friðland
---------------	-----------------

Friðlýst	Auglýsing nr. 425/1977 í Stjórnartíðindum B. Friðland.		
Stærð km	0,3 km ²	Stærð ha	25,7
Lokunarákvæði	Vegna fuglaverndar er óheimilt að fara um svæðið frá 15. apríl til 15. júlí.		
Fræðsluáætlun	Útbúa þarf fræðslu- og upplýsingaskilti á landi með upplýsingum um eyna. Umhverfisstofnun áætla að setja upp skilti árið 2014.		
Framkvæmdir	Stefnt er á eftirlitsferð vor 2014.		
Annað	Friðlandið fellur innan verndarsvæðis Breiðafjarðar sbr. lög nr. 54/1995.		

	Húsafellsskógur	Friðland
Friðlýst	Auglýsing nr. 606/2001 í Stjórnartíðindum B. Fyrst lýst friðland 1974.	
Stærð km	4,4 km ²	Stærð ha 436,7
Lokunarákvæði	Mannvirkjagerð, jarðrask og breytingar á landi eru háð leyfi [Umhverfisstofnunar] og landeigenda. Almennungi er heimil för um svæðið og dvöl þar í löglegum tilgangi, enda sé góðrar umgengni gætt. Bannað er að skerða gróður, skaða dýralíf, spilla vatni eða skemma jarðmyndanir að óþörfu. Akstur er levfður á á vegum og merktum slóðum.	
Landvarsla	2013: Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sá um svæðalandvörslu sumarið 2013. Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sá um svæðalandvörslu í Borgarbyggð frá 1. júní til 16. ágúst.	
Skilti	Skilti hefur verið framleitt af Umhverfisstofnun en leyfi hefur ekki fengist til að setja það upp.	
Stígar	Reiðvegur liggur þvert í gegnum friðlandið. Ofan við skóginn liggur gamall vegslóði inn í mitt friðlandið. Hægt væri að gera göngustíg meðfram reiðstígum þar sem þeir liggja við fjallsræturnar. Auk þess væri hægt að merkja og gera fleiri en eina gönguleið um svæðið, sem og að gera gönguleiðina um Kaldárbotna skýrari.	
Framkvæmdir	2013: Engar framkvæmdir. Hefðbundið viðhald á þeim staurum sem eru og klippt birki frá merkjum. Deiliskipulag í vinnslu og gróðurfarsúttekt unnin 2011 (lokið 2012).	
Vöktun	Náttúrustofa Vesturlands gerði gróðurfarsúttekt á Húsafellsskógi og Geitlandi árið 2010.	
Annað	2013: Verið er að bíða eftir skipulagi af svæðinu og verður fróðlegt að sjá hvað kemur út úr því. Það vantar að fjarlægja gamla ónýta girðingu, hún hefur ekki tilgang ef aðrar afréttagirðingar eru í lagi, verkefni sem myndi henta hóp t.d. af sjálfbóðaliðum. Ef ákveðið verður að það þurfi girðingu utan um svæðið þarf hvort sem er að girða alveg nýja girðingu enda hefur stærð og lögun svæðisins breyst frá því að það var friðað. Merkja þarf friðsvæðið og skilgreina það svo fólk geri sér grein fyrir því, fyrir hvað friðlandið stendur og hvað má og hvað ekki. Svæðið allt er að verða eins og beitarrólf fyrir sauðfé og þarf að koma girðingu í lag svo hægt sé að fylgja friðunarákvæðum svæðisins sem bannar algerlega alla beit. Deiliskipulag fyrir svæðið er í bígerð. Þörf er á að merkja svæðið betur með friðlandsmörkum og umgengnisreglum. Álag á svæðið eykst jafn og þétt. Töluvert hefur verið um akstur vélhjóra á göngu-og reiðleiðum og lausagöngu hunda og sauðfjár innan friðlandsins. Í gróðurfarsúttektinni kom fram að þörf er á að grisja skóginn svo hann verði aðgengilegri sem útivistarsvæði. Einnig kom fram að þéttleiki birkis geti gert skóginn að meiri eldsmat en áður. Þó þyrfti að meta með frekari athugunum hvort það sé raunverulegt öryggisatriði.	

	Melrakkaey	Friðland
Friðlýst	Auglýsing nr. 118/1974 í Stjórnartíðindum B. Lýst friðland 1971.	
Stærð km	0,6 km ²	Stærð ha 63,2
Lokunarákvæði	Um friðlandið gilda þessar reglur: Bannað er að fara í eyna án leyfis Umhverfisstofnunar eða umboðsmanns hennar. Skot eru bönnuð nær eyinni en 2 km. og netalagnir ¼ km frá stórstraumsfjörumáli. Umhverfisstofnun er heimilt að leyfa nytjar æðarvarps og annarra hlunninda.	

Friðlýst	Auglýsing nr. 284/1988 í stjórnartíðindum B. Friðland. Fyrst lýst friðland 1979.		
Stærð km	1,3 km ²	Stærð ha	134,4
Lokunarákvæði	Óheimilt er að tjalda í friðlandinu.		
Landvarsla	2013: Landverðir þjóðgarðsins sjá um landvörslu á svæðinu. Landverðir starfa í gestastofunni á Hellnum.		
Samningur			
Fræðsluáætlun	<p>Sumarið 2013 var boðið upp á vikulegar fræðslugöngur sem landverðir þjóðgarðsins sáu um. Mæting var við höfnina á Arnarstapa og tók ferðin 1-2 tíma.</p> <p>Árið 2003 voru sett upp aðkomuskilti við Arnarstapa og Hellna auk skilta sem sýna gönguleiðir, fuglategundir og plöntur. Einnig voru settir upp vegvísar. Bæklingurinn Þjóðgarðurinn Snæfellsjökull og friðlönd í nágrenninu kom út sumarið 2009. Gönguleiðabæklingur kom út árið 2010. Áætlað er að setja upp ný aðkomu- og fræðsluskilti árið 2013.</p>		
Stígar	<p>Gönguleið á milli Arnarstapa og Hellna er afar vinsæl leið. Búið er að leggja stíg frá stytta að ströndinni og lagfæra stíginn frá bílastæði að stytta. Áætlað er að halda áfram í stígaframkvæmdum meðfram ströndinni og byggingu útsýnispalls sumarið 2013. Eigendur Amtmannshúsins á Arnarstapa hófu sumarið 2011 vinnu við að leggja gúmmígrindur (eco grids) í göngustíg neðan við húsið og áfram að bryggjunni. Því verki var fram haldið sumarið 2012 og 2013. Verkið var unnið í sjálfboðavinnu.</p>		
Framkvæmdir	<p>2013: Landverðir máluðu trébrúna sem er á gönguleiðinni milli Arnarstapa og Hellna. Eco grids var lagt í göngustíg neðan við Amtmannshúsið og áfram að bryggju. Áætlað er að halda áfram með göngustígagerð meðfram ströndinni og byggingu útsýnispalls árið 2013. Gera þarf þessa framkvæmd í áföngum vegna kostnaðar. Bæta þarf gönguleið frá bílastæði á Gróuhól á Hellnum og niður að fjörunni. Fyrirhugað er að fara í lúpínuhreinsun og annað almennt viðhald á svæðinu.</p>		
Vöktun	<p>Vöktun á göngustígum á vegum Umhverfisstofnunar hófst sumarið 2007. Gera þarf áætlun um hana og fylgja vel eftir.</p>		
Annað	<p>Almenn fræðsluskilti vantar bæði á Arnarstapa og Hellnum, sérstaklega um sögu svæðisins. Setja þarf varanlegt skilti við Ásgrímsbrunn, en hann var grafinn upp sumarið 2002. Setja þarf upp fræðsluskilti um fjörudýr en á svæðinu er m.a. fágæt fló. Merkja þarf Miðgötu, en hún er alveg ómerkt. Gestastofa er á Hellnum og útsýnispallar eru á svæðinu.</p>		

Friðlýst	Auglýsing nr. 164/2009 í Stjórnartíðindum B.		
Stærð km	2,5 km ²	Stærð ha	247,1
Lokunarákvæði	Óheimilt er að beita búpeningi innan friðlýsta svæðisins.		
Landvarsla	Skógræktin sér um landvörslu á svæðinu samkv. samningi Skógrækt ríkisins (skógarvörður á Vesturlandi) sér um daglegt eftirlit, umsjón og rekstur friðlandsins. Ef erindi kunna að koma upp vegna landvörslu ber skógarverði að leita til Umhverfisstofnunar.		
Samningur	Skógrækt ríkisins hefur umsjón með svæðinu en Umhverfisstofnun hefur eftirlit með framkvæmd friðlýsingarinnar. Samningur gerður 29.janúar 2009.		
Skilti	Þrjú upplýsingaskilti voru sett upp sumarið 2012		
Stígar	Göngustígur er á svæðinu á gömlum slóða.		
Framkvæmdir	2012: Sjálfboðaliðar Umhverfisstofnunar unnu við viðhald á svæðinu, fjarlægðu lúpínu o.fl.		
Válistategundir	Flókakræða vex í skóginum en hún vex ekki annarstaðar á Íslandi.		

Friðlýst

Auglýsing nr. 309/1974 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti.

Stærð km

1,2 km²

Stærð ha

125,0

Lokunarákvæði

Umferð hvers konar ökutækja er óheimil.
Umferð ferðafólks með hross á svæðinu er háð leyfi og beit stranglega bönnuð.
Heimilt er að takmarka beit búfjár vegna gróðurs svæðisins, ef það þykir nauðsynlegt.

Landvarsla

Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sá um svæðalandvörslu í Borgarbyggð sumarið 2013

Skilti

Á bílastæði við Snorrastaði eru leiðbeiningar fyrir göngufólk og hestamenn. Einnig er skilti með loftmynd af svæðinu og upplýsingar frá Umhverfisstofnun.

Stígar

Stígurinn er að verða ansi tæpur á einum stað, eins og hann var fyrir nokkrum árum, og sennilega þarf að setja í hann mól eða eitthvað eins og gert var þá.
Borin hafði verið mól úr ánni ofan í stíginn, en hún gerir það að verkum að fólk gengur utan við hann því það vill ekki ganga á rúnnaðri ármöl. Ef bera á í stíginn þarf að vanda valið á ofaniburði.

Framkvæmdir

Sjálfbóðaliðar voru í viku og löguðu tröppur, tíndu grjót úr stígnum og reyndu að afmarka hann betur. Landvörður tíndi mikið grjót úr stígnum, eitthvað af drasli og klippti tré.

Sumar 2012

Sjálfbóðaliðar Umhverfisstofnunar lagfærðu göngustíga m.a. frá Snorrastöðum að friðlandinu. Göngustígarnir að og á Litlu- eldborg voru lagfærðir og þar var einnig komið fyrir tveimur skiltum til beina umferð frá viðkvæmum svæðum. Einnig var göngustígurinn frá Eldborg langleiðina að Snorrstöðum lagfærður. Nokkuð af rusli var fjarlæggt af svæðinu í sumar.

Annað

Tillögur til úrbóta:

Það er ennþá hægt að vinna í að tína grjót úr stígnum og bæta hann. Einnig þarf að klippa birki frá honum á næsta ári.

Vegna mikilla rigninga í sumar var fólk ansi mikið að labba utan við stíginn. Það var greinilegt á öllu að meira máli skipti að ekki kæmi skítur á fínu gönguskóna en að hlífa gróðri.

Bílar keyra mikið yfir brúna og heim að bænum þrátt fyrir að það sé vel merkt hvar bílastæðin eru.

Það þarf að huga að því að laga göngustíginn þar sem hann liggur af veginum niður brekku við hlið Kaldárbrúarinnar. Spurning hvort það ætti að setja einhvers konar tröppur.

Einnig þyrfti að bæta við tröppum í tréstigann sem er yfir girðinguna. Það vantar aukatröppu neðst báðum megin.

Stígurinn er að verða ansi tæpur á einum stað eins og hann var fyrir nokkrum árum og þarf sennilega að setja í hann mól eða eitthvað eins og gert var þá.

Friðlýst	Auglýsing nr. 216/1975 í Stjórnartíðindum B. Fyrst lýst náttúruvætti		
Stærð km	0,3 km ²	Stærð ha	28,7
Lokunarákvæði	Tjalddvöl er háð leyfi. Akstur á hinu friðlýsta svæði er aðeins heimill með leyfi Umhverfisstofnunar og landeigenda. Akstur utan vegar og merktra slóða er bannaður.		
Landvarsla	2013: Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sinni eftirliti sumarið 2013. Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sinni eftirliti sumarið 2013 frá 6. júní - 16. ágúst		
Skilti	Búið er að hanna skilti sem segir frá hlöðnu réttinni og gosinu, það væri spurning um að koma því upp á staðnum.		
Stígar	Það liggur stígur frá bílastæðinu og upp að gömlu réttinni, þaðan liggur svo stígur meðfram Grábrókinni og þaðan að Bifröst. Frá gömlu réttinni liggur einnig stígur upp á Grábrók. Þar sem er bratt hefur verið komið fyrir tréstigum til að auðvelda fólki aðgang. Sumarið 2013 var komið fyrir 70 metra löngum tréstiga sjá mynd.		
Framkvæmdir	<p>Sumar 2013: Í september var byggður stigi upp á Grábrók sem er um 70 m langur (sjá myndir undir göng).</p> <p>Hópur sjálfboðaliða var í tvær vikur í vinnu við Grábrók. Haldið var áfram með mosaágræðslu í Grábrókarfelli þar sem fólk hafði skemmt mosann við að gera nafnið sitt og til að loka gömlum stígum og sárum. Þeir rökuðu saman stíg sem lá upp á Grábrókarfell og náðu að loka honum mjög vel. Einnig litlum aukastíg úr einum af þremur stóru stígum í Grábrók. Aðal verkefni þeirra var samt að gera tilraun til að loka gömlum stórum stíg sem er næst þjóðvegnum Hreðavatnsskála megin. Þessi aðgerð tókst ekki sem skyldi en töluverð breyting varð þó á til batnaðar.</p> <p>Vegagerðin tók í burtu gamalt skilti á bílastæði sem sýnir gamla gönguleið um svæðið sem er búið að loka.</p> <p>Sumar 2012 - Sjálfboðaliðar Umhverfisstofnunar unnu í vikutíma ásamt landverði við það að bera viðarolíu á göngupalla, settu niður 200 járnstaura, vír og kaðla til að afmarka enn frekar gönguleiðir um Grábrók og varna því að fólk gangi ekki utan stíga. Unnið var í því að laga mosaskemmdir á Grábrókarfelli, settur var upp veggur til að stoppa af sandskriðu og gönguleiðin frá Grábrók að Bifröst var merkt. Einnig voru sett upp skilti til að hindra það að fólk færi upp á Grábrókarfellið. Gríðarlega mikið af rusli var fjarlæggt af svæðinu í sumar.</p>		
Vöktun	Ekki er til verndaráætlun fyrir svæðið en rík þörf er fyrir slíka áætlun þar sem gríðarlegur fjöldi heimsækir svæðið og átroðningur er mikill.		
Annað	<p>Tillögur að framkvæmdum í framtíðinni 2013</p> <p>Halda þarf áfram mosaágræðslum til að loka fleiri sárum og stígum.</p> <p>Athuga þarf með að laga hlið inn á svæðið. Það þarf að setja skilti við veg inn á svæðið þar sem sagt er að gönguleiðin sé lengra í burtu svo fólk sé ekki að fara yfir lokanir og upp gömlu hliðarstíganna Hreðavatns megin, þar er skilti á íslensku en það vantar á ensku.</p> <p>Skynsamlegt væri að setja upp teljara til að komast að því í raun hvað margir sækja svæðið heim. Það ætti að hafa hann uppi í heilt ár þar sem svo virðist sem umferð um svæðið sé allt árið. Einnig er hugmyndin að setja almennilega girðingu fyrir neðan gömlu stóru stígana sem gæti verið leið til að stoppa endalega umferð upp þá. Sú girðing yrði að ná frá járnhliði framhjá keðjuhliði og út í gamla malarnámið sem snýr að Grábrókarfelli.</p> <p>Svæðið hefur verið skilgreint undanfarin misseri á rauðum lista Umhverfisstofnunar vegna mikil álags á það en færist nú í ár yfir á appelsínugulan lista vegna þeirra aðgerða sem gripið hefur verið til á svæðinu. Þau svæði sem skilgreind eru á appelsínugulum lista eru svæði sem eru undir</p>		

töluverðu álagi. Fylgjast þarf vel með og bregðast við eftir atvikum. **Tillögur að úrbótum:** Koma þarf upp salernisaðstöðu eða leysa úr þeim málum á annan hátt, t.d. í samstarfi við

Hraunfossar og Barnafoss	Náttúruvætti
---------------------------------	---------------------

Friðlýst	Auglýsing nr. 410/1987 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti.
Stærð km	0,4 km ² Stærð ha 36,1
Lokunarákvæði	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mannvirkjagerð og jarðrask, svo og aðrar breytingar á svæðinu eru háðar leyfi Umhverfisstofnunar. 2. Umferð um friðlýsta svæðið er öllum heimil, enda sé góðrar umgengni gætt. 3. Akstur utan vega og merktra ökuslóða er óheimill. 4. Óheimilt er að skerða gróður, trufla dýralíf eða raska jarðmyndunum
Landvarsla	Sumarið 2013: Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sá um svæðalandvörslu. Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sá um svæðalandvörslu í Borgarbyggð frá 6. júní til 16. ágúst sumarið 2013
Skilti	Skilti er á svæðinu.
Stígar	Stígar eru á svæðinu. Bílastæði eru í slæmu standi.
Framkvæmdir	<p>2013: Það voru reknir niður 10 járnstaurar, þar af 2 með merkjum, einnig voru settar upp stikur með merkjum þ.e. bannað að ganga og fallhætta. Tjörguð bönd voru sett á milli stauranna til að afmarka göngustíga og fá fólk til að fylgja þeim. Skipta þurfti um þau hvítu bönd sem fyrir voru, þar sem ekki fannst kaðall eins og sá sem fyrir var, tjörukaðall, sem notaður var í lokanirnar. Klippið var birki sem farið var að vaxa inn á stíga og bílaplan, einnig var eitt P-merki fært þar sem birki var vaxið fyrir það. Landvörður stakk í burtu torfur sem voru á bjargbrún sem fólk gekk fram á, mokaði mól upp í stíginn og gerði annað viðhald sem til féll. Mikið var af rusli og klósettpappír á svæðinu sem var að sjálfsögðu tíndur upp og hent í ruslið. Fyrir haustið var lokað fyrir hraphættu á einum útsýnisstaðnum með því að setja niður staura og kaðal á milli.</p> <p>Í sumar 2012 var skipt út köðlum sem þurfti að endurnýja, sett var upp nýtt viðvörðunarskilti vegna hruns og mikið var fjarlæggt af rusli.</p>
Annað	<p>2013: Það vantar skilti sem segir að varðaða leiðin sé eingöngu gömul leið að Gilsbakka og að vörður séu friðaðar. Annars hættir fólk til að halda að þetta sé leið að Hraunfossum þeim megin Hvítár. Landvörður setti oft upp skilti sem bönnuðu fólk að ganga í hraunið en bannið var illa virt og voru sum skiltin rifin upp strax eins og það heimilaði fólk fyrir um svæðið. Þetta svæði sker sig úr með það hve mörg bannskilti sem sett eru þar hverfa!</p> <p>Allt timburverk og kaðlar sem voru þarna eru orðin mjög slitin og þarf að lagfæra og skipta út í nánustu framtíð. Það heyrir undir sveitafélagið að gera þetta en það er í gildi samningur milli þess og ferðamálaráðs um svæðið.</p> <p>Bílastæði eru orðin afskaplega illa farin og subbuleg. Trédrumbar sem hafa afmarkað gangstétt við planið eru alveg að verða ónýtir og orðnir ónýtir, væri sennilega sniðugra að steypa eða setja hleðslustein þarna í staðinn þar sem fólk keyrir mjög oft upp á drumbana.</p> <p>Skynsamlegt væri að setja upp teljara til að komast að því í raun hvað margir sækja svæðið heim. Það ætti að hafa hann uppi í heilt ár þar sem svo virðist sem umferð um svæðið sé allt árið. Athuga þarf hvað gera eigi með umferð sauðfjár um svæðið en hún eykst með hverju árinu.</p> <p>Svæðið er annað af þeim svæðum sem fór af valista Umhverfisstofnunar árið 2012. Unnið hefur</p>

Kalmanshellir		Náttúruvætti
Friðlýst	Auglýsing nr. 851/2011 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti.	
Stærð km	km ²	Stærð ha
Lokunarákvæði	Umferð um hellinn er háð sérstöku leyfi Umhverfisstofnunar, sbr. 3. gr. og umsjónaraðila náttúruvættisins, sbr. 6. gr., og er eingöngu heimil í fylgd með og undir leiðsögn umsjónaraðila. Umferð um viðkvæmasta hluta hellisins, þ.e. hinn afmarkaða hluta sem þegar hefur verið lokað, og þar sem dropsteinsmyndanir eru viðkvæmaster er alfarið óheimil nema brýnir almannahagsmunir séu	
Samningur	Samningur um umsjón náttúruvættis, 19. ágúst 2011, milli Umhverfisstofnunar og landeigenda vottaður af umhverfisráðherra.	

Annað Engar ferðir voru farnar í hellinn 2012 og 2013

Steðji (Staupasteinn)		Náttúruvætti
------------------------------	--	---------------------

Friðlýst	Auglýsing nr. 218/1974 í Stjórnartíðindum B.	
Stærð km	0,0 km ²	Stærð ha 3,7
Lokunarákvæði	Bannað er að breyta náttúruvættinu á nokkurn hátt eða skaða gróður umhverfis það. Akstur er aðeins leyfður á vegi og á afmörkuðu bílastæði.	
Landvarsla	2013: Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sá um landvörslu á svæðinu um sumarið. Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar sá um svæðalandvörslu í Borgarbyggð frá 6. júní til 16. ágúst 2012	
Samningur	Enginn formlegur samningur hefur verið gerður.	
Skilti	Upplýsingaskilti sett upp 2010	
Stígar	2012: Áningarborð er á svæðinu. Vegur upp að Steðja er mjög slæmur. Stígur meðfram Steðja er að grafast mikið niður.	
Framkvæmdir	2012: Gerður var göngustígur upp að Steðja og upp á Skeiðhól. Einnig var vegurinn upp að Steðja lagaður auk þess sem farið var í hefðbundnar eftirlitiferðir og töluvert mikið af rusli tínt á svæðinu.	

Vöktun Landvörður á vegum Umhverfisstofnunar á svæðinu sumarið 2013.

Annað Steðji býr yfir fallegum landslagsþáttum og fjölbreytileika í landslagi sem býður upp á þó nokkra afþreyingarmöguleika. Einnig býr Steðji yfir menningarlegum og listrænum innblæstri en til eru sögusagnir um einbúa sem býr í Steðja og að auki má nefna vísinda- og menntunargildi fyrirbærisins en náttúruvættið hefur að geyma jarðvísindalega sögu ásamt því að vera tilvalið til notkunar fyrir skólaferðir og til vísindarannsókna. Þörf er á að laga nánasta umhverfi Steðja, gróðurpekja á í vök að verjast og nær ekki að loka sér.

Landvörður fór á svæðið sumarið 2013 og var allt mjög snyrtilegt. Vegur upp að Steðja var góður. Bílplan, borð og bekkir í lagi. Stígur upp að Steðja finn. Lítið rusl.

	Einkunnir	Fólkvangur
Friðlýst	Auglýsing nr. 480/2006 í Stjórnartíðindum B. Fólkvangur.	
Stærð km	2,7 km ²	Stærð ha 265,9
Lokunarákvæði	Almenningi er heimil för um fólkvanginn, enda sé gætt góðrar umgengni. Óheimilt er að hafa hunda í fólkvanginum án fylgdar og tryggrar stjórnar. Akstur vélknúinna farartækja utan akvega er óheimill í fólkvanginum.	
Landvarsla	Umhverfisfulltrúi Borgarbyggðar sér um svæðið og fólkvangsnefnd er virk í starfi sínu. Sveitafélagið hefur lagt fjármagn til svæðisins. Skátafélag sér um umhirðu um eldstæði o.fl.	
Samningur	Samningur er milli Umhverfisstofnunar og Borgarbyggðar um að umsjón og rekstur svæðisins verði á höndum sveitarfélagsins var staðfestur af umhverfisráðherra, 19. maí 2006.	
Fræðsluáætlun	Grunnskólinn í Borgarbyggð nýtir svæðið til fræðslu og Skógræktarfélag Borgfirðinga nýtir svæðið til fræðslu.	
Skilti	Skilti út við Þjóðveg og fræðsluskilti í friðlandinu.	
Stígur	Stígakerfið er allt á vegum Borgarbyggðar, bæði merktir reiðvegir og gönguleiðir. Meirihluti þessara stíga var kominn áður en svæðið var gert að fólkvangi. Leiðir voru stikaðar af nefndarfólki í umsjónarnefndinni árið 2008 og hefur nefndin haldið þeim við síðan. Árið 2009 var lagður 2,1 km af göngustíg. Framkvæmdir við tvö bílastæði, tvo áningastaði, hjólastólafæra gönguleið og bryggju við Álatjörn lauk sumarið 2009. Bætt var efni í gamla stíga sumarið 2010 og 2011. Í nokkur ár hefur verið sótt um styrki til að gera flotbrýr á nokkrum stöðum við göngustíginn yfir mýrarsvæðið þ.e. þar sem hann er blautastur. Ekki hefur fengist styrkur til þess verks en sú stígagerð verður sett í forgang um leið og fjármagn leyfir.	
Framkvæmdir	Bátabryggja sett við vatnið, bætt aðgengi að svæðinu. Einnig bætt aðgengi fyrir fatlaða um hluta svæðisins.	
Vöktun	Engin verndaráætlun er til fyrir svæðið. Deiliskipulag á vegum sveitarfélagsins er í vinnslu. Ræktunaráætlun, að beiðni Umhverfisstofnunar, er lokið.	
Rannsóknir	Engar 2013	
Annað	Áhersla er lögð á samstarf milli notenda (skátar, hestamenn og aðrir)	

Friðlýst	Svæðið er verndað með lögum nr. 54/1995 um vernd Breiðafjarðar.		
Stærð km	2.874,0 km ²	Stærð ha	287.400,0
Fræðsluáætlun	<p>Gefnir hafa verið út tveir bæklingar; <i>Náttúra og saga Breiðafjarðar</i> og <i>Fuglalíf á Breiðafirði</i> á íslensku og ensku.</p> <p>Breiðafjarðarnefnd mun gefa út nýjan bækling 2014 um nytjar og hlunnindi á Breiðafirði. Árið 2011 stóð nefndin að gerð upplýsingaskilta um Breiðafjörð sem sett voru upp í Stykkishólmi, Flatey og á Brjánslæk.</p> <p>Á vefslóðinni breidarfjordur.is er að finna ítarlegar upplýsingar um svæðið í heild sinni ásamt verndaráætlun og lögum er gilda um svæðið.</p>		
Skilti	Árið 2011 stóð nefndin að gerð upplýsingaskilta um Breiðafjörð sem sett voru upp í Stykkishólmi, Flatey og Brjánslæk.		
Annað	<p>Verndarsvæði Breiðafjarðar heyrir líka til Vesturlands og Vestfjarða</p> <p>Verndaráætlun fyrir Breiðafjörð var samin af Guðríði Þorvarðardóttur og gefin út 10. október 2001. Hún var unnin á vegum Breiðafjarðarnefndar í samræmi við 4. gr. laga nr. 54/1995 um vernd Breiðafjarðar og hlaut staðfestingu umhverfisráðherra. Áætlunin nær til fimm ára og er framkvæmd hennar í höndum Breiðafjarðarnefndar.</p> <p>Endurnýjuð verndaráætlun nær til ársins 2015.</p>		

	Andakíll	Búsvæði
Friðlýst	Auglýsing nr. 338/2011 í Stjórnartíðindum B. Búsvæði fugla. Friðlýsingin tók gildi 2. febrúar þegar Hvanneyri, friðlýst árið 2002, var stækkað og hlaut nafnið Andakíll.	
Stærð km	30,9 km ²	Stærð ha 3.085,3
Lokunarákvæði	Óheimilt er að brenna sinu eftir 15. apríl	
Landvarsla	Dr. Ragnhildur Sigurðardóttir var 1. september 2011 ráðin sem forstöðumaður setursins og umsjónarmaður svæðisins.	
Samningur	Umsjón og rekstur er í höndum Votlendisseturs Landbúnaðarháskóla Íslands á Hvanneyri samkvæmt samningi við Umhverfisstofnun.	
Fræðsluáætlun	Svæðið er notað töluvert mikið í kennslu við Landbúnaðarháskóla Íslands á Hvanneyri. Enn fremur er svæðið nýtt til fræðslu við grunnskóla og leikskóla á Hvanneyri, en báðir skólarnir eru með grænfána.	
Skilti	Skilti hefur verið gert fyrir Votlendissetrið og verndarsvæðið en því hefur ekki verið komið fyrir á endanlegum stað.	
Stígar	Gamli slóðar eru á svæðinu vegna landbúnaðar. Reiðstígar eru á hluta svæðisins sem einnig eru nýttir sem göngustígar.	
Framkvæmdir	Fjarlægðir voru 3 km af gaddavírgirðingum sumarið 2011. Gönguleiðakort var hannað fyrir svæðið. Framkvæmdir hófust við fyrsta áfanga uppbyggingar á Votlendissetrinu sjálfu við Vatnshamravatn.	
Alþjóðasamningar	Umsókn um listun svæðisins á lista Ramsarsamningsins er í lokavinnslu, sótt verður um viðurkenningu svæðisins sem Ramsarsvæðis snemma árs 2012.	
Válistategundir	Tegundir í bráðri hættu; (CR): Brandönd Tegundir í hættu; (EN): Haförn. Blesgæs hefur verið friðuð ótímabundið frá 12. Júní 2006.	
Vöktun	Blesgæs hefur verið vöktuð árum saman af erlendum aðilum. Vetrartalningar fugla hafa staðið yfir í nokkur ár á svæðinu. Árið 2011 hófst undirbúningur að heildstæðri vöktunaráætlun fyrir verndarsvæðið og samþætting vöktunar og kennslu. Veiðimálastofnun sinnir vöktun á veiði í Andakílsá og Hvítá og vaktar flundru í ósum Andakílsár og Hvítár.	
Rannsóknir	Svæðið hefur verið nýtt í rannsóknir við Landbúnaðarháskóla Íslands. Gert er ráð fyrir að rannsóknir á svæðinu aukist til muna þegar heildstæð vöktunaráætlun liggur fyrir og hefur verið fjármöggnuð.	
Annað	Göngustígakort hefur verið hannað af svæðinu, en gert er ráð fyrir að það verði prentað fljótlega eftir áramót 2012. Unnið er að undirbúningi verndaráætlunar fyrir svæðið. Votlendissetrið hefur skrifstofuaðstöðu í aðalbyggingu Landbúnaðarháskóla Íslands á Hvanneyri. Verið er að standsetja stórt húsnæði við Vatnshamravatn sem framtíðaraðstöðu fyrir setrið, rannsóknir, kennslu og fyrir fræðslu fyrir almenning.	

Friðlýst	Auglýsing nr. 332/1985 í Stjórnartíðindum B. Fyrst lýst friðland 27. febrúar 1975.
Stærð km	589,1 km ² Stærð ha 58.915,0
Lokunarákvæði	Frá 15. apríl til 15. júní þarf að tilkynna Umhverfisstofnun um ferðalög á svæðinu. Reglan hefur verið ítrekuð í skiltum innan svæðis.
Landvarsla	Sumarið 2013 störfuðu tveir landverðir í alls 4 vikur í friðlandinu og sérfræðingur friðlandsins í 14 vikur. Þá störfuðu erlendir sjálfbóðaliðar í friðlandinu í 12 daga og skiluðu 72 dagsverkum. Einn sjálfbóðaliði starfaði til viðbótar og var alls 11 vikur í friðlandinu. Sérfræðingur var fengin til þess að leiðbeina sjálfbóðaliðum og skilaði 12 dagsverkum. Loks starfaði háskólanemandi í tvær vikur við sérhæfð landvarðarverkefni. Á veturna starfar sérfræðingur friðlandsins á skrifstofu Hornstranda á Ísafirði. Heildarvinnuvikur í friðlandinu 2013 voru 43.
Samningur	Engir sérsamningar eru um rekstur friðlandsins. Hinsvegar er fjölmargir samstarfsaðilar, þó ekki séu formlegir samstarfssamningar til staðar utan samnings Umhverfisstofnunar og Náttúrustofa. Hefur sá samstarfssamningur virkað vel í friðlandinu með aðkomu að fjölda verkefna. 2013 var
Fræðsluáætlun	Vinna er hafin að gerð nýs bækling um Hornstrandarfriðlandið með söfnun upplýsinga og leiðbeininga. Ekki er ljóst hvenær hann verður gefinn út. Núverandi bæklingur er frá árinu 2000. Þá er vinna í gangi varðandi endurskoðun og vinnslu upplýsinga fyrir heimasíðu Umhverfisstofnunar. Engin bein formleg fræðsla er innan friðlandsins, en mikil óbein fræðsla, þ. e. maður á mann.
Skilti	Leiðbeiningarskilti var sett upp í Veiðileysufirði. Útbúnir voru vegvísar á völdum stöðum og settir upp.
Stígar	Viðhald var lagt í göngustíg umhverfis þorpið á Hesteyri og hluti stígsins færður (við kirkjugarð). Vörður á Innri Hesteyrarbrúnum voru lagfærðar og stór hluti þeirra endurhlaðnar. Jafnframt var unnið við stíg á brúnunum að hluta.
Öryggi	Landverðir ganga með handtalstöðvar (VHF) og öflug talstöðvar eru á Hesteyri og í Hornvík. Þá er talstöð í eigu friðlandsins staðsett á Upplýsingamiðstöð ferðamanna á Ísafirði og dagleg samskipti við hana vegna ferðamanna. Tveir gervihnattasímar eru á svæðinu, annar í Hornvík og hinn hjá sérfræðingi (göngusími). Magnari fyrir GSM síma er á Hesteyri. Friðlandið er yfirfarið á vorin og m.a. leitað að ummerkjum eftir hvítabirni. Öflugt samstarf er við ferðapjóna svæðisins og upplýsingamiðstöðvar í fjórðungnum um stýringu ferðamanna um svæðið, ekki síst við erfiðar aðstæður (sumarbrætur). Ferðamenn eru skráðir inn og út af svæðinu og einnig eru þeir skráðir í Hornvík og á Hesteyri (innan svæðis). Öryggisáætlun hefur ekki verið sett fram, en stöðugt er
Framkvæmdir	Hlaðnar voru vörður á Innri Hesteyrarbrúnum. Flestir kamrar innan friðlandsins voru fúavarðir. Grjóthreinsað var í mörgum göngustígum svo og tjaldsvæði yfirfarin og hreinsuð.
Alþjóðasamningar	Samkvæmt Bernarsamningnum ber að stýra veiðum á stuttnefju.
Válistategundir	Stuttnefja (VU).
Vöktun	Á vegum Umhverfisstofnunar er fylgst með fjölda ferðamanna, aðkomuleiðum í friðlandið og ferðahegðun, þ.e. sumarhúsafólk, göngumenn o.s.frv. Stefnt er að vöktun á mófuglum í samstarfi við Náttúrustofu Vestfjarða. Æskilegt er að vakta stofna refa og minka. Einnig að vakta nýttar sem leyfðar eru á svæðinu. Náttúrustofa Vestfjarða hefur fylgst með skordýralífi í Fljótavík og af og til eru framkvæmdar gróðurlendismælingar. Mellrakkasetrið í Súðavík sinnir rannsóknnum og vöktun á ref á hluta svæðisins og er m.a. reynt að meta afkomu í stofninum. Landverðir hafa tekið þátt í vöktunarverkefnum í samstarfi við Náttúrustofuna (NV). Þá fylgjast þeir með náttúrufari, ástandi göngustíga og annað slíkt og skrá í landvarðarskýrslur, þó ekki sé um stöðuga vakt að ræða.
Rannsóknir	Talsvert er sótt í rannsóknir innan friðlandsins á ári hverju. Hluti þeirra er nefndur í vöktunarkaflanum. Tveir erlendir háskólar unnu að verkefnum tengdum jarðfræði og hnattrænni hlýnun í friðlandinu 2013.
Annað	Gönguferðamönnum fjölgaði talsvert sumarið 2013 og hafa ekki verið eins margir um langt skeið.

Einnig er stöðug fjölgun í dagsferðum, ekki síst á Hesteyri. Á Hesteyri er farið að sjá á göngustígum og þarf að fara í úrbætur þar. Hinsvegar er landið í einkaeign og er brýnt að samkomulag náist um framtíð ferðaþjónustu á þeim stað áður en farið er í framkvæmdir. Álag á tjaldsvæði og göngustíga hefur aukist allnokkuð og fer sífellt meiri tími í viðhald þeirra.

Friðlýst	Auglýsing nr. 96/1975 í Stjórnartíðindum B. Friðland.		
Stærð km	200,0 km ²	Stærð ha	20.003,7
Landvarsla	Landvörður var á svæðinu 7. júní - 16. ágúst 2013. Sérfræðingur Látrastofu er með eftirlit á svæðinu utan landvarðatíma. Landvörður er með aðsetur á Brjánslæk.		
Samningur	Samningur var gerður við Hótel Flókalund um afnot af ruslagámi við hótelið 2012.		
Fræðsluáætlun	Samkvæmt fræðsluáætlæn UST átti að setja upp skilti 2013. Veruleg þörf er á upplýsinga og fræðsluskiltum í friðlandinu. Einnig þarf að endurnýja aðkomuskilti sem eru frá tíð Náttúruverndar ríkisins. Bæklingur um friðlandið er gamall og þarf að uppfæra, Hann er einungis til á íslensku. Mikil þörf er á fræðslu og upplýsingarskiltum í friðlandinu: - Upplýsingaskilti um friðlandið -Gönguleiðaskilti -Fræðsluskilti við Gíslahelli -Fræðsluskilti við Smiðjutóft -Skilti við innkomu í friðlandið -Skilti með upplýsingum um Vatnsdal og Vatnsdalsvatn		
Skilti	Þrjú skilti frá Náttúruvernd ríkisins við inkomu í friðlandið. Fimm tréskilti sem vísa á gönguleiðir.		
Stígar	Níu gönguleiðir eru stikaðar í friðlandinu. Margar þeirra þarf að grisja árlega. Fjögur áningarborð voru sett upp innan friðlandsins árið 2010.		
Framkvæmdir	Sjálfbóðaliðar gerðu nýjan stíg frá tjaldsvæði ofan Hótel Flókalundar að Hellulaug. Stígur meðfram Þingmannaá var lagfærður. Grenitré neðan trjálundar við Þingmannaá voru höggvin og fjarlægð. Endurbætur á Hellulaug sem eigendur Hótel Flókalundar hafa unnið að frá 2012 voru kláraðar. Endurbætur voru gerðar á vegi meðfram Vatnsdalsvatni í sumar og er hann nú fær öllum fólksbílum. Styrkur fékkst úr Styrkvegaskjóði. Á næsta ári þarf að halda áfram viðhaldi á göngustígum sem víða eru torfærir. Stefnt er á að flytja upphaf gönguleiðar í Lambagil nær Þingmannaá þar sem ekkert bílastæði er við núverandi leið. Þá mun stígurinn liggja í gegnum mýrlendi en ætlunin er að nota timbur grenitrjáa sem höggvin voru í nágrenninu til að byggja brýr. Skortur er á útskotum og bílastæðum við vinsælar gönguleiðir í Vatnsfirði. Semja þarf við vegagerðina um hönnun og gerð bílastæða. Sérstaklega vantar bílastæði við gönguleið á Lómfell.		
Alþjóðasamningar	Fjörðurinn hefur alþjóðlegt gildi fyrir votlendisfugla samkvæmt Ramsar samningi.		
Válistategundir	Arnarpar hefur undanfarin ár verpt í Vatnsfirði. Himbrimi verpir innarlega við Vatnsdalsvatn. Talið er líklegt að fálki verpi í friðlandinu.		
Vöktun	Landvörður fylgdist með dýralífi á svæðinu og ástandi göngustíga. Ní fylgist með arnarpari og merktu unga sem parið kom upp í sumar 2013.		
Rannsóknir	Christina Maki. 2012. Seasonal variation of water source and geochemistry in northwest Iceland watershed. Plymouth State University. (sjá PowerPoint á S.drifi og mastersverkefni geymt á Látrastofu). Hafdís Sturludóttir. 2010. Frágangur á námu í Vatnsfirði. Unnið fyrir Vegagerðina. Náttúrustofa Vestfjarða. NV nr12-10. http://nave.is/Fragangur%20namu%20i%20Vatnsfirdi.pdf		

Böðvar Þórisson og Þorleifur Eiríksson. Athuganir á hugsanlegum fuglaskoðunarstöðum á Vestfjörðum. 2010. Náttúrustofa Vestfjarða, NV nr. 18-10. <http://nave.is/fuglasko%F0unarsv%E6%F0i2010.pdf>

Margrét Hallmundsdóttir. 2009. Fornleifarannsóknir í Hörgsnesi. Gagnaskýrsla. Unnið fyrir Vegagerðina. Náttúrustofa Vestfjarða. NV nr. 05-09. [http://nave.is/Fornleifarannsokn%20a%](http://nave.is/Fornleifarannsokn%20a%20)

Annað

Hluti friðlandsins fellur innan verndarsvæðis Breiðafjarðar sbr. lög nr. 54/1995. Hótel, tvö tjaldsvæði og greiðasala er innan friðlandsins. Gera þarf úttekt á ástandi og verndargildi svæðisins. Talsvert álag ferðamanna er á svæðinu í Vatnsfirði.

Fiskeldi er í friðlandinu og frágangur á leiðslum og vinnusvæði er óviðunandi. Þrýsta þarf á sveitafélagið að gera athugasemdir við frágang og rusl á svæðinu.

Veiðifélagið Fluga og Net er með veiðihús í friðlandinu. Frágangur á rotþró er óviðunandi og hefur heilbrigðiseftirlitið gert athugasemdir við það. Leigusamningur við Flugu og Net rann út 2012. Ábúendur á Brjánslæk áforma að endurnýja samninginn. Veiðifélagið, í samvinnu við ábúendur, hefur verið með fiskirækt í Vatnsdalsá undanfarin ár. Fylgjast þarf með að sótt verði um leyfi til UST fyrir áframhaldandi fiskirækt.

Grenitré utan við trjálundina tvo, ofan Hótelsins og við Þingmannaá, voru söguð niður og fjarlægð. Grisja þarf trjálundina þar sem mörg tré brotnuðu undan snjóþunga veturinn 2012-2013.

<i>Bárðarlaug</i>	<i>Náttúruvætti</i>
-------------------	---------------------

Friðlýst

Auglýsing nr. 445/1980 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti.

Stærð km

0,4 km²

Stærð ha

43,6

Lokunarákvæði

Umferð vélknúinna ökutækja er bönnuð.

Landvarsla

Landverðir Þjóðgarðsins Snæfellsjökuls sjá um landvörslu á svæðinu.

Fræðsluáætlun

Bæklingur um Þjóðgarðinn Snæfellsjökul og friðlönd í nágrenninu kom út sumarið 2009. Sameiginlegt aðkomuskilti með friðlandinu á ströndinni. Umhverfisstofnun áætla að setja upp skilti árið 2014.

Skilti

Sameiginlegt aðkomuskilti með friðlandinu á ströndinni er við Bárðarlaug. Vegvísar.

Stígar

Gönguleið um svæðið var stikuð 2003.

Annað

Æskilegt er að koma upp fræðsluskiltum með upplýsingum um friðlýsinguna. Við Bárðarlaug er skilti um Arnarstapa-Hellna en ekkert sérstakt um Bárðarlaug.

	Dynjandi	Náttúruvætti
Friðlýst	Auglýsing nr. 348/1986 í Stjórnartíðindum B.	
Stærð km	6,4 km ²	Stærð ha 644,9
Landvarsla	Landvörður, staðsettur í Vatnsfirði, fór þrisvar til fjórum sinnum í viku í eftirlit að Dynjanda 7. júní til 16. ágúst. Sérfræðingur Látrastofu fór í eftirlit tvisvar til fjórum sinnum í mánuði frá apríl til loka október.	
Samningur	Ísafjarðarbær hefur umsjón og eftirlit með klósettum og tjaldsvæði. Unnið er að gerð samnings milli Ísafjarðabæjar og UST um að bæjarfélagið sjái um klósett og tjaldsvæði frá miðjum maí og fram í miðjan september.	
Fræðsluáætlun	Umhverfisstofnun áætlað að setja upp upplýsingaskilti 2014.	
	Samtals átta skilti með nöfnum fossanna voru endurnýjuð og hluti af þeim settur upp í sumar.	
	Svæði á heimasíðu UST um náttúruvættið var uppfært 2013.	
Skilti	Skilti eru á svæðinu á vegum Ferðamálastofu og Vegagerðarinnar. Skilti eru við fossaröðina þar sem heiti einstakra fossa koma fram.	
	Ný skilti eru í vinnslu og verða sett upp 2014.	
Stígar	Göngustígar liggja frá bílastæði að fossinum Dynjanda. Stígar út frá aðalstíg liggja að öðrum fossum í Dynjandisá. Byggja þarf upp stíga frá aðalstíg með malarefni.	
Öryggi		
Framkvæmdir	Sjálfbóðaliðar unnu í 5 daga í viðhaldi á göngustíg, lagfærðu trétröppur, bættu við steintröppum og lagfærðu og breikkuðu stíg á kafla.	
	Haldið var áfram að afmarka göngustíga með reipi og loka svæðum sem hafa orðið fyrir miklum átroðningi.	
	Grillaðstaða var hlaðin úr náttúrugrjóti á tjaldsvæði. Kristín Elíasdóttir vann verkið og verður það klárað vor 2014.	
	Náttúrustofa Vestfjarða gerði fornleifakönnun í sumar í friðlandinu, skýrsla er komin út og verður nýtt til að merkja fornleifar inn á loftmynd. Hún verður sett á skilti sem er í vinnslu.	
	Landform er að vinna deiliskipulag og er þetta samstarfsverkefni UST og Ísafjarðarbæjar. Stefnt er á að skipulag verði tilbúið vor 2014.	
	Vegagerðin lagfærði afleggjara að Dynjanda og bar efni í bílastæði. Lagfærði stæði fyrir rútur. Efni var fengið úr fjörunni í Dynjandisvogi. Ekki var búið að ganga frá efnistökusvæði haustið 2013.	
	Búið er að smíða þurrsalerni og semja við verktakafyrirtækið Allt í Stáli á Tálknafirði til að koma því fyrir vor 2014.	
	Framkvæmdir á næsta ári: - Þurrsalerni komið fyrir. - Hönnun á svæðinu. Samið við Landform. - Bætt aðstaða fyrir rusl. Umgjörð um sorptunnur verður hlaðin úr náttúrugrjóti . Kristín	
Vöktun	Sérfræðingur Látrastofu fer með vöktun á ástandi göngustíga og gróðurs á svæðinu með því að taka myndir í byrjun og lok ferðamannatímans.	
Rannsóknir	Hafdís Sturlaugsdóttir og Cristian Gallo. 2008. Gróður við Dynjandisvog. Náttúrustofa Vestfjarða, NV nr. 12-08. http://nave.is/dynjandi_grodur%20yfurf.pdf	

Annað

Svæðið var tekið af appelsínugula listanum yfir svæði í hættu árið 2012. Átak sem farið var í til þess að stýra umferð um svæðið með því að loka aflögðum stígum, afmarka og byggja upp göngstíga og loka svæðum sem voru illa farin vegna átroðnings, hafa skilað góðum árangri. Gróður hefur náð sér vel á strik á svæðum sem voru undir miklu álagi. Halda verður áfram uppbyggingu á innviðum til að viðhalda góðu ástandi svæðisins.

Klósett á Dynjanda eru opnuð í lok maí og lokað í byrjun september. Mikil umferð er á svæðinu frá apríllokum og fram í miðjan október. Það gerir það að verkum að mikill sóðaskapur skapast kringum klósettin þar sem fólk gerir þarfir sínar. Bætt verður úr því á næsta ári með þurrsalerni sem verður opið allt árið.

Friðlýst	Auglýsing nr. 103/1975 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti.
Stærð km	2,7 km ² Stærð ha 272,0
Lokunarákvæði	Almenningi er heimil för um gilið með leyfi ábúenda á Brjánslæk eða í fylgd með landverði.
Landvarsla	Landvörður var á svæðinu frá 7. júní - 16. ágúst 2013. Sérfræðingur Látrastofu er með eftirlit utan landvarðatímans.
Samningur	Unnið er að samningi við ábúendur á Brjánslæk um umsjón og rekstur gestastofu um Surtarbrandsgil ásamt samstarfi um eftirlit með náttúruvættinu.
Fræðsluáætlun	Prisvar í viku eru skipulagðar ferðir með landverði í Surtarbrandsgil, miðvikudaga, laugardaga og sunnudaga. Farnar eru tvær ferðir á dag um helgar. Unnið er að hönnun gestastofu um Surtarbrandsgil sem áætlað er að opna sumarið 2014.
Skilti	Fjögur skilti: Upplýsingaskilti með loftmynd af svæðinu. Tvö fræðsluskilti, annað við bílastæði og hitt í gilinu. Upplýsingaskilti með upplýsingum um ferðir í Surtarbrandsgil.
Stígar	Gönguleið liggur frá bílastæði við Flakkara (miðasala í Baldri) í Surtarbrandsgil. Efri hluti leiðarinnar er stikuð, annars staðar er fylgt vegslóða.
Öryggi	Í berginu slútir bergið víða fram og er hættu á hruni úr því til staðar.
Framkvæmdir	Girðing var endurnýjuð og hið afmarkaða svæði í gilinu stækkað til verndunar sumarið 2011. Þrjú gönguhlið voru sett upp 2012 og skilti á tveimur þeirra með leiðbeiningum um aðgengi. Upplýsingaskilti sem var sett upp 2010 var fært að Flakkara. Fræðsluskilti ásamt upplýsingaskilti um skipulagðar ferðir í gilið var sett upp 2012. Sýningakassar með sýnishornum af steingervingum voru einnig settir upp við Flakkara og í gilinu 2012. Hellulögð stétt, með náttúrulegum hellum, var sett við flakkara árið 2012. Göngustígur var yfirfarinn og lagfærður, m.a. færður frá árbakkanum þar sem hættuástand var farið að skapast 2012. Göngustíg í gilinu þarf að lagfæra árlega þar sem mikið vatn og jarðvegur rennur úr hlíðum gilsins og á göngustíginn. Framundan: Unnið er að hönnun gestastofu um Surtarbrandsgil sem áætlað er að opna sumarið 2014 í samstarfi við ábúendur. Skipta þarf út hliðum sem sett voru upp 2012 þar sem þau eru ekki fjárheldin. Jóhann á Brjánslæk sér um það.
Vöktun	Sérfræðingur vaktar breytingar á gilinu þar sem mikið er um hrun í leysingum.
Rannsóknir	Thomas Denk, Friðgeir Grímsson, Zlatko Kvacek. 2005. The Miocene floras of Iceland and their significance for late Cainozoic North Atlantic biogeography. http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1095-8339.2005.00441.x/full#f115-118
Annað	Svæðið fór af rauðum lista á appelsínugulan lista yfir svæði í hættu vegna ágangs ferðamanna árið 2012. Talsvert rask er í Surtarbrandsgili af náttúrulegum ástæðum. Gera þarf úttekt á ástandi og verndargildi svæðisins. Náttúruupplifun, jarðfræði og mannvistarminjar gera svæðið mjög áhugavert. Tekist hefur að mestu leyti að koma í veg fyrir eyðileggingu í gilinu af völdum ferðamanna. Eftirlit hefur verið eftt og er nú landvörður með aðsetur á Brjánslæk yfir sumartímann. Enn eru vísbendingar um að einstaka ferðamenn taki með sér steingervinga þó í litlu magni sé.

Norðurland vestra

Guðlaugstungur og Álfgeirstungur	Friðland
---	-----------------

Auglýsing nr. 1150/2005 í Stjórnartíðindum B. Friðland.

Friðlýst	Auglýsing nr. 1150/2005 í Stjórnartíðindum B. Friðland.		
Stærð km	398,2 km ²	Stærð ha	39.819,9
Lokunarákvæði	Umferð almennings er bönnuð um norðurhluta Guðlaugstungna frá 1. maí til 20. júní hvert ár til að vernda varpsvæði heiðargæsarinnar. Veiði í ám og vötnum er óheimil án sérstaks leyfis í samræmi við lög og reglur Veiðifélags Blöndu og Svartár. Notkun skotvopna er bönnuð á svæðinu nema til refa- og minkaveiða og eyðingar á dýrum sem valda tjóni í samræmi við verndaráætlun og lög um vernd, friðun og veiðar á villtum fuglum og villtum spendýrum, nr. 64/1994. Hrossabeit er bönnuð nema í viðurkenndum áningarhólfum. Óheimilt er að vera með lausa hunda í		
Landvarsla	Engin landvarsla er á svæðinu. Landverðir fóru tvær ferðir í Guðlaugstungur sumarið 2013. Seinni ferðin var við upphaf gæsaveititímabilsins. Engir veiðimenn voru á svæðinu en margir á jöðrum þess.		
Samningur	Umsjón friðlandsins skal vera í höndum þriggja manna umsjónarnefndar. Sveitarfélagið tilnefnir tvo og Umhverfisstofnun einn og er sá formaður nefndarinnar.		
Skilti	Árið 2010 voru sett upp af Umhverfisstofnun þrjú aðkomu- og fræðsluskilti við þær leiðir er liggja inn í friðlandið.		
Framkvæmdir	Engar		
Alþjóðasamningar	Á IV viðauka Bernarsamningsins, rústamýrar, einhverjar þær víðáttumestu á hálendi Íslands.		
Válistategundir	Fjallkrækill (LR) og fléttan, Lecinophysma finmarckicum (LR).		
Vöktun	Æskilegt að auka vöktun, t. d. á heiðagæsum. Þá þarf að vakta rústasvæði og leggja mat á hrossabeit á svæðinu.		
Annað	Talsverð þörf fyrir aukið eftirlit bæði vetur og sumar með þeirri fjölþættu umferð sem er um svæðið. Lokunarákvæði eru ekki virt en vitað er til þess að fólk (veiðimenn) sé á ferð um svæðið með byssur og veiðistangir á þeim tíma sem umferð almennings er bönnuð. Einnig er vitað til þess að skotveiði fari fram innan friðlandsins á gæsaveititímabilinu. Mikið af skothylkjum hefur fundist innan friðlandsins.		

	Miklavatn	Friðland
Friðlýst	Auglýsing nr. 29/1977 í Stjórnartíðindum B. Friðland.	
Stærð km	14,8 km ²	Stærð ha 1.484,5
Lokunarákvæði	Vegna fuglaverndunar er óheimilt að fara um svæðið frá 15. maí til 1. júlí. Þá má ekki má nota vélknúin tæki í friðlandinu nema í sambandi við hefðbundna nýtingu þess (beit, heyskap, veiði). Hraðbátar eru bannaðir á vötnunum.	
Landvarsla	Ekki var landvarsla á svæðinu 2013	
Samningur	Enginn formlegur samningur hefur verið gerður.	
Fræðsluáætlun	Fræðsluskilti til staðar	
Skilti	Tvö skilti eru á friðlýsta svæðinu (endurnýjuð 2010). Fleiri skilti með upplýsingum í næsta nágrenni eru í jaðri svæðanna, áður en komið er inn í þau. Aðkomuskilti og fræðsluskilti við Áshildarholtsvatn, Garðsvatn, sunnanvert Hegranses og tjarnirnar við flugvöllinn.	
Stígar	Engir en vegslóðar liggja að vatninu	
Framkvæmdir	Engar framkvæmdir voru á svæðinu 2013	
Vöktun	Fuglatalningar af og til	
Rannsóknir	Náttúrustofa Norðurlands vestra S: 453 7999	
Annað	Svæðin voru kynnt nokkuð vel erlendis sumarið 2010 en ábúendur á bænum Hofsstöðum eru farnir af stað í markaðssetningu í tengslum við fuglatengda ferðaþjónustu. Um 2000 eintökum af bæklingi um fuglíf sem gefinn var út fyrir nokkrum árum síðan var dreift af Náttúrustofu Norðurlands vestra.	

	Hveravellir	Náttúruvætti
Friðlýst	Hveravellir voru friðlýstir sem náttúruvætti 1960 og var friðlýsingin endurskoðuð árið 1975	
Stærð km	5,3 km ²	Stærð ha 534,1
Landvarsla	Landvarsla var 11 vikur sumarið 2013. Tveir landverðir skiptu með sér einni stöðu; Guðmundur V. Rafnsson og Bergvin Gísli Guðnason.	
Fræðsluáætlun	Sett var upp nýtt aðkomuskilti árið 2011. Árið 2012 var sett upp skilti þar sem fólk er beðið um að skilja ekki eftir sig rusl á svæðinu. Sumarið 2013 voru flestir hverir merktir með fræstum stálskiltum, sem felld eru í timburgöngupalla.	
Skilti	Sett var upp aðkomu- og fræðsluskilti sumarið 2011. Í lok árs 2013 var ekið á það (í snjó) og þarfnast það því endurnýjunar á komandi sumri. Skilti um ruslahirðu, á íslensku og ensku, er á svæðinu.	
Stígarg	Stígakerfi á svæðinu hefur verið fullgert.	
Öryggi	Hálendisgæsla Svf. Landsbjargar er staðsett á Kili, og er samstarf milli hennar og landvarða afar gott. Öryggisbönd eru meðfram timburgöngupöllum sem varna gestum frá því að fara of nálægt hverunum.	
Framkvæmdir	Sumarið 2013 voru timburgöngupallar lengdir, svo nú ná þeir um hverasvæðið allt, eða svo langt sem ætlað er. Hönnun var unnin af Steinholti sf. á Hellu. Stálstaurar með köðlum til varnar því að gestir fari út af stígum eru meðfram stígum, og hafa gagnast vel. Þá voru flestir hverir merktir með fræstum stálskiltum, sem felld eru í timburgöngupallana. Gönguleiðin frá hverasvæðinu að Eyvindarkofa og áfram að tjaldsvæði/bílastæði var lagfærð og mól borin ofan í. Segja má að gengið hafi verið frá innviðum svæðisins. Stikaðar gönguleiðir voru gengnar, göngustígar grjóthreinsaðir, stikur barðar niður (reglulega allt tímabilið). Staurar fyrir táknmerki voru sagaðir og fúavarðir. Táknmerki voru sett víða (á hverasvæði, á tjaldstæði). Táknmerkið "Reykingar bannaðar" sett upp við inngang á hverasvæði. Heimatilbúið skilti endurmerkt (F35-Reykjavík og Akureyri) við afleggjaran inn í Þjófadali sem vísar leiðina aftur inn á Kjalveg. Girðingarstaurar sagaðir og fúavarðir og nokkur svæði girt af með staurum og bandi til gróðurverndar. Steinum og torfi raðað í kanta á nýjum göngustíg	
Annað	Svæðið er á appelsínugulum lista Umhverfisstofnunar frá 2012 yfir svæði sem eiga á hættu að tapa verndargildi sínu og þarfnast aðgerða til að snúa þeirri þróun við. Áður var það á rauðum lista, en ætla má að aðgerðir ársins 2013 gagnist við að koma svæðinu út af þessum listum.	

Friðlýst	Auglýsing nr. 522/1975 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti		
Stærð km	0,0 km ²	Stærð ha	0,1
Lokunarákvæði	Engin. Umferð um hólmana sjálfa er bönnuð og óheimilt er að tjalda. Þá er umferð vélknúinna ökutækja óheimil.		
Landvarsla	Engin landvarsla er á svæðinu.		
Samningur	Enginn formlegur samningur hefur verið gerður.		
Fræðsluáætlun	Engin		
Skilti	Ekki til staðar, en er á teikniborðinu. Skilti var á staðnum og undirstöður eru til staðar. Þá er lítið tréskilti með korti af svæðinu og þarfnast það endurbóta (sjá mynd). Vegagerðaskilti bendir á tjörnina.		
Stígar	Engir skipulagðir, slóði er umhverfis tjörnina og þarf að bæta hann á komandi árum (styrkja).		
Framkvæmdir	Engar 2013		
Vöktun	Ekki til staðar		
Rannsóknir	Engar sem vitað er um		
Annað	Svæðið verður heimsótt á vordögum 2014 og úttekt gerð á því.		

Friðlýst	Auglýsing nr. 521/1975 í Stjórnartíðindum B.		
Stærð km	0,1 km ²	Stærð ha	10,7
Lokunarákvæði	20. apríl - 20. júní er umferð um eyrna takmörkuð vegna varps, einkum gæsa, engin gæludýr eru leyfð, bannað er að kveikja eld í eyrni, fara um á vélknúnum ökutækjum eða nota skotvopn. Hrútey var friðuð fyrir búfé árið 1933.		
Landvarsla	Engin formleg landvarsla. Sveitarfélagið fylgist með svæðinu reglulega		
Samningur	Enginn formlegur samningur hefur verið gerður. Til stendur að vinna skipulag fyrir eyrna á næstu árum og verður samráð haft við Umhverfisstofnun.		
Fræðsluáætlun	Sveitarfélagið ráðgerir að bæta fræðslu um fugla. Nemendur HÍ hafa skoðað flóru eyjarinnar -		
Skilti	Skilti á vegum Blönduósbæjar og Skóg A-Hún. Góð upplýsingaskilti: upplýsingar um fugla og sögu eyjarinnar voru sett upp fyrir rúmum 10 árum síðan og eru í ágætu ástandi ennþá.		
Stígar	Stígar á vegum Blönduósbæjar og Skóg. A-Hún. Gott ástand göngustíga. Göngubrú út í eyrna er komin til ára sinna (smíðuð 1988) og viðhaldsfrek. Góðar gönguleiðir, enda þótt álag sé talsvert og fari vaxandi. Uppbygging svo sem stígar, brýr, borð, bekkir og merkingar hafa verið á vegum Skóg. A-Hún. og sveitarfélagsins.		
Öryggi	Aðgengi hefur verið bætt og gönguleiðir lagfærðar með aukið öryggi gesta í huga.		
Framkvæmdir	Sumarið 2013 var unnið að styrkingu göngubrúar út í Hrútey. Sveitafélagið hefur í huga að efla eyrna sem ferðamannastað, setja upp salerni o.fl. á komandi árum. Engar staðfestar tölur eru til um fjölda gesta -		
Vöktun	Fylgst er með merktum gæsum í eyrni.		
Rannsóknir	Náttúrufræðirannsóknir vantar á fuglalífi eyjarinnar, ekki síst á umfangi og stærð gæstastofnsins og meta þarf hvort friða þurfi eyjuna yfir varptíma eða hvort óhætt sé að draga úr takmörkun ferða á varptíma.		
Annað	Tjaldsvæði er nálægt sem veitir upplýsingar um svæðið. Svæðið er friðað fyrir beit og vel gróið. Mest umferð ferðamanna um svæðið er frá 20. júní-20. sept. Æskilegt væri að auka aðgengi fatlaðra. Trjágróður hefur verið grisjaður og tekin jólatré. Gönguleið hefur verið byggð upp allt frá ósum Blöndu og til eyjarinnar og er hún tengd við önnur útivistarsvæði -		

Friðlýst

Auglýsing nr. 444/1980 í Stjórnartíðindum B. Fólkvangur.

Stærð km

0,2 km²

Stærð ha

22,5

Lokunarákvæði

Óheimilt er að beita búfé í fólkvanginum. Meðferð skotvopna er bönnuð á svæðinu. Umferð hvers konar ökutækja er óheimil á svæðinu.

Landvarsla

Engin landvarsla. Verkstjóri sveitafélagsins lítur eftir svæðinu.

Samningur

Enginn formlegur samningur hefur verið gerður.

Fræðsluáætlun

Upplýsingaskilti eru við tvær helstu aðkomuleiðir inn á Höfðann. Skiltin eru með korti sem á eru merktar gönguleiðir og örnefni ásamt umgengnisreglum. Átta fræðsluskilti með gönguleiðum, á þeim eru jafnframt upplýsingar um helstu fuglategundir og plöntur. Gefinn hefur verið út fallegur bæklingur um Spákonufellshöfða. Í honum er að finna ýmiss konar fróðleik um Skagaströnd og Höfðann, gróðurfar, jarðfræði og fuglalíf. Birt er loftmynd og inn á hana merktar gönguleiðir og örnefni. Bæklingurinn var fyrst gefinn út vorið 2008, en síðan reglulega endurútfinn og er nú til á íslensku, ensku og þýsku.

Skilti

Ekkert unnið í skiltamálum 2013, enda skilti þegar í góðu ástandi.

Stígar

Göngustígar eru um allan Höfðann og fólk hvatt til að nýta sér þá. Gönguleiðirnar eru flestar stuttar og henta fyrir alla fjölskylduna. Borð og bekki er að finna meðfram gönguleiðum - takmarkað -á endum upphaf og endir .

Framkvæmdir

Engar eiginlegar framkvæmdir 2013. Gönguleiðirnar eru merktar og kurl sett í stíga, leiðir eru stikaðar og stikum haldið við. Einn atburður var á höfðanum sumarið 2013, listrænn gjörningur í samstarfi við m.a. sveitafélagið

Vöktun

Engin bein vöktun, hins vegar er svæðið þekkt meðal bæjarbúa og ábendingar koma um það sem aflaga fer. Markmið sveitarfélagsins Skagastrandar er að vernda fugla- og plöntulíf í Spákonufellshöfða með því að stýra ferðamönnum um ákveðin svæði og hvetja þá til að fara ekki af göngustígum.

Starfsmenn Sveitarfélagsins Skagastrandar fylgjast með Höfðanum. Heimamenn nýta sér hann mikið til útvistar og þeir fylgjast grannt með aðstæðum. Æðarvarp á svæðinu, en fjöldi varppara er mismunandi milli ára.

Rannsóknir

Áætlað er að milli 1.500 og 2.000 manns leggi árlega leið sína um svæðið. Engar rannsóknir fóru fram á svæðinu árið 2013. Sveitafélagið er í samtökunum Wild North og hafa farið fram rannsóknir á vegum þeirra samtaka, en fátt til og óvissa um niðurstöður.

Annað

Á vefsíðu sveitarfélagsins www.skagastrond.is/umhverfi má fá bæklinginn um Spákonufellshöfða á pdf formi.

Norðausturland

Seljahjallagil, Bláhvammur, Þrengslaborgir og nágrenni í Skútustaðahreppi

Náttúruvætti

Friðlýst

Friðlýst 28. febrúar 2012

Stærð km

18,8 km²

Stærð ha

1.880,7

Lokunarákvæði

Almenningi er heimil för um náttúruvættið, en fylgja skal merktum stígum og leiðum í samræmi við fyrirmæli hverju sinni.

Óheimilt er að keyra eftir vegslóða inn í Seljahjallagil.

Notkun skotvopna er bönnuð innan marka náttúruvættisins nema annars vegar við veiðar á ref og mink og hins vegar við skotveiðar landeigenda.

Óheimilt er að hafa lausa hunda í náttúruvættinu. Þó er heimilt að hafa barfahunda. minka-

Landvarsla

Landvarsla er gerð út frá Mývatnssveit. Farið var í nokkrar eftirlitsferðir á svæðið og tvær að auki vegna gruns um utanvegaakstur.

Skilti

Engir innviðir komnir. Búið er að búa til aðkomuskilti fyrir svæðið og verður það sett upp sumarið 2014.

Stígar

Engir stikaðir stígar eru á svæðinu en myndast hafa troðnar leiðir sem flestir fylgja. Oftst eru það gamlar kindagötur.

Öryggi

Mikil hætta á hruni inni í stuðlabergsgilinu. Hætta á falli ofan í gilið ef komið er að því að ofan.

Framkvæmdir

Lokað var fyrir vegslóða inn í gilið.

Vegur eftir mel afmarkaður með stikum.

	Herðubreiðarlindir	Friðland
Friðlýst	Auglýsing nr. 272/1974 í Stjórnartíðindum B. Friðland.	
Stærð km	163,6 km ²	Stærð ha 16.361,0
Landvarsla	Landvarsla á svæðinu er í höndum Vatnajökulsþjóðgarðs (VJP), unnin í samstarfi við Ferðafélag Akureyrar (FFA) sem sér um rekstur tjaldsvæðis og gistiskála á svæðinu. Að þessu sinni var landvarsla frá 17. – 26. september en vegna snemmbúinnar vetrarkomu þurfti landvörður frá að hverfa 16. september. Landvörsluvikur voru 55 sem skiptust á milli sex landvarða sem störfuðu til skiptis í Herðubreiðarlindum og Drekgili (Öskju í Dyngjufjöllum). Í september var landvörður staðsettur í Drekgili.	
Samningur	Formlegur samningur hefur verið gerður við Vatnajökulsþjóðgarð um umsjón.	
Fræðsluáætlan	<p>Á vegum Vatnajökulsþjóðgarðs var árið 2011 gefinn út bæklingurinn „Askja-Kverkfjöll“ um hálendið norðan Vatnajökuls. Þar er auk Öskju og Kverkfjalla gerð skil svæðanna í Herðubreiðarlindum og Hvannalindum. Um er að ræða upplýsingar um náttúruferðir, sögu og ferðaupplýsingar. Kort í bæklingnum eru tvö, göngukort í mælikvarða 1:100 000 og vegakort í kvarðanum 1:250 000. Með útgáfu bæklingins var hætt sölu á bæklingi Náttúruverndar ríkisins frá 1999 um Herðubreiðarlindir og Öskju. Annar bæklingur sem fjallar um svæðið er „Öskjuvegur“, útgefandi Ferðafélag Akureyrar (1999).</p> <p>Á tímabilinu frá 10. júlí - 20. ágúst var fræðsludagskrá með landvörðum skipulögð daglega í Herðubreiðarlindum líkt og tvö undangengin ár. Þátttakendur í göngunum voru 93. Í gestamóttöku landvarða voru taldir um 1650 gestir á meðan þeir voru um 1200 árið áður.</p>	
Skilti	Við aðkomuleiðir eru skilti með grunnupplýsingum um svæðið og mörk friðlands. Heimagerð leiðbeiningaskilti eru við vöð á svæðinu. Við bílastæði við Þorsteinsskála er kort af merktum gönguleiðum. Við Eyvindarkofa er fræðsluskilti með upplýsingum um Fjalla-Eyvind. Á einni gönguleiðinni eru á sumrin sett upp lítil fræðsluskilti um jarðfræðifyribæri í Ódáðahrauni. Við Þorsteinsskála eru á sumrin sett upp lítil fræðsluskilti við blóm og annan gróður.	
Stígar	Viðhald á gönguleiðum var með hefðbundnum hætti, stikur lagfærðar.	
Framkvæmdir	Almennt viðhald og málning stika á gönguleiðum. Vegna mikils ágangs Jökulsár á Fjöllum vann Vegagerðin að varnaraðgerðum við Herðubreiðarlindir. Þrátt fyrir að Vatnajökulsþjóðgarður sjái um rekstur svæðisins, fer Umhverfisstofnun með leyfisveitingar og sá þar með alfarið um samráð við Vegagerð.	
Vöktun	Vatnajökulsþjóðgarður tók þátt í Sóleyjar-verkefni Líffræðistofnunar HÍ, samtaka sveitarfélaga og Landgræðslu. Verkefnið felur í sér athuganir á breytingu blómgunartíma með tilliti til langtímaáhrifa loftslagsbreytinga á plöntur og gróður á Íslandi. Tegundir til athugunar í Herðubreiðarlindum eru lambgras og músareyra, tuttugu einstaklingar af hvorri tegund. Tvisvar í viku var blómgunarstig þeirra skráð af landvörðum.	
Rannsóknir	Rannsóknnum fyrri ára var fram haldið, meðal annars GPS mælingum Jarðvísindastofnunar Háskóla Íslands (JHÍ) og mælingum Háskólans í Cambridge og JHÍ á þrálátri smáskjálftavirkni (sjá nánar í ársskýrslu Vatnajökulsþjóðgarðs 2012). Þörf er á upplýsingum um gæsavarp í Herðubreiðarlindum og áhrif mögulegrar umferðar á varpið. Náttúrustofa Norðausturlands hefur sýnt þeim rannsóknnum áhuga.	
Annað	Á svæðinu er gistiskáli (Þorsteinsskáli), tjaldsvæði, snyrtihús, vaskar og kamar á vegum FFA. Þar að auki er Strýta, hús í eigu FFA, þar sem landverðir hafa aðsetur og litla gestamóttöku. Bak við Strýtu er kamar landvarða og geymslugámur fyrir verkfæri. Við Þorsteinsskála eru vatnshrútar sem eru notaðir til dælingar vatns upp í þrjá tanka sem staðsettir eru í hrauninu. Flugvöllur er austan við Herðubreiðarlindir, þar lenti ein vél í sumar svo kunnugt sé.	

	Svarfaðardalur	Friðland
Friðlýst	Auglýsing í Stjórnartíðindum B. Friðland. Fyrst friðlýst 1972	
Stærð km	5,3 km ²	Stærð ha 528,7
Lokunarákvæði	Bannað er að breyta landslagi á svæðinu eða farvegi Svarfaðardalsár. Óheimilt er að gera nokkur mannvirki á svæðinu. Gildir þetta um hvers konar byggingar, skurði og vegi. Girðingar á friðlandinu má aðeins reisa með samþykki umsjónarnefndar friðlandsins. Skulu þær þannig gerðar, að þær hindri ekki umferð gangandi fólks um svæðið (hlið eða tröppur yfir girðinguna). Friðlandið má aðeins nvtia á sama hátt og tíðkast hefur, svo sem til slægna, beitar og veiði í ánni.	
Landvarsla	Engin landvarsla er á svæðinu.	
Samningur	Formlegur umsjónarsamningur hefur verið gerður milli Umhverfisstofnunar og Dalvíkurbyggðar dags.19.maí 2011?	
Fræðsluáætlun	Fræðsluskilti er tilbúið á staðnum og bíður uppsetningar.	
Skilti	Árið 2010 voru sett upp 30 skilti með blóma- og plöntumyndum meðfram göngustíg í Hríshöfða. Umhverfisstofnun hefur framleitt tvö upplýsinga- og fræðsluskilti. Annað var sett upp árið 2012 en hitt bíður uppsetningar. Árið 2012 var fyrirhugað að ljúka við uppsetningu skilta, annars vegar á gönguleiðinni í Hríshöfða og hins vegar við Tjarnartjörn. Um er að ræða 70 lítil skilti á hvorri leið með upplýsingum um blóm, fugla, jarðfræði og sögulegar minjar. Einnig er fyrirhugað að setja upp stór upphafsskilti við hvora leið. Auk þess er stefnt að því að gera útskot á þjóðvegnum við Hrísatjörn og setja þar upp merkingar og aðstöðu til fuglaskoðunar ekki síst með tilliti til fatlaðra.	
Stígar	Göngu- og reiðstígar eru á svæðinu. 2 km stígur við Tjarnartjörn. 4 km stígur við Hrísatjörn.	
Framkvæmdir	Sjálfbóðaliðar unnu nokkuð við stíga við Húsabakka og tvo daga við að uppræta lúpínu við Hrísatjörn. Sett voru niður nokkur skilti og stígum breytt lítillega	
Vöktun	Vöktun á vatnafuglum og skordýrum á vegum Náttúrurannsóknarstöðvarinnar við Mývatn.	
Rannsóknir	Rannsóknir á vatnafuglum og skordýrum á vegum Náttúrurannsóknarstöðvarinnar við Mývatn.	
Annað	Umhverfisnefnd er virk hvað varðar eftirlit með svæðinu. Nemendur Dalvíkurskóla eru með svæðið „í fóstri“ og sjá um viðhald á merkingum og ruslatínslu. Árið 2011 var sett upp sýningin „Friðland fuglanna“ á Húsabakka. Sýningin fjallar um fugla í náttúru og menningu Íslands á nýstárlegan hátt á barnvænum nótum. Sýningin er eins konar gestastofa Friðlands Svarfdæla. Fuglaskoðunarferðir árlega í tengslum við gönguviku og stundum oftár.	

	Vestmannsvatn	Friðland
Friðlýst	Friðland.	
Stærð km	5,6 km ²	Stærð ha 562,9
Lokunarákvæði	Í auglýsingu: Ekki má breyta landslagi á svæðinu og gildir það einnig um strendur vatna og tjarna, vatnsfarvegi og vatnsborð. Mannvirkjagerð og hvers konar jarðrask er óheimilt á friðlandinu. Öll meðferð skotvopna er stranglega bönnuð nema til eyðingar meindýra. Bannað er eð granda fuglum eða skemma hreiður þeirra. Eggjataka er aðeins heimil ábúendum í samræmi við fuglafriðunarlög. Við bergmyndunum (hrauni, gjallhólum) má ekki hrófla og varast ber alla skerðingu á melhólum og hrvæggjum.	
Landvarsla	Engin landvarsla er á svæðinu en starfsmaður Umhverfisstofnunar á Mývatni hefur fylgst lítillega með svæðinu.	
Fræðsluáætlun	Umhverfisstofnun áætla að setja upp skilti árið 2015.	
Skilti	Engin	
Stígar	Reiðleið liggur í gegnum friðlandið að austan	
Framkvæmdir	Engar	
Válistategundir	Flórgoði, skeiðönd, gargönd, grágæs, himbrimi og hrafnstönd.	
Vöktun	<p>Rannsóknir á vegum Veiðimálastofnunar og RAMÝ, í Reykjadalssá og Eyvindarlæk. Um 1980 fóru fram rannsóknir á Vestmannsvatni. Lax hefur átt undir högg að sækja í Reykjadalssá, urriði hefur verið að sækja á. Netaveiði hefur verið stunduð í Vestmannsvatni, (urriði og bleikja), og smá laxveiði. Fylgjast þarf með efnamengun í Reykjadalssá, frá iðnaði og landbúnaði, vöktun og/eða rannsóknir æskilegar.</p> <p>Náttúrustofa Norðausturlands vaktar vatnafugla á Vestmannsvatni árlega, Vöktunin fellst í talningum á vatnafuglum að vori og síðsumars til að meta varpárangur.</p>	
Annað	Skipulagðar minkaveiðar í gildrum á veturna. Mikið fuglalíf og góð silungsveiði á seinni árum. Álag á hestaslóð, sem er þó vel troðin, talsverður rykmökkur, talsvert álag á svæðið vegna hestamanna, sem fara meðfram vatni. Einnig fara mótörhjólamenn um reiðslóðina. Slatti af forhlöðum hefur fundist við vatnið sunnanvert, sem bendir til nokkurrar skotveiði innan verndarsvæðisins sem er þó bönnuð. Skoða þarf beitarálag í skóginum og meta hvort það þurfi að takmarka hana til að skógurinn geti endurnýjað sig.	

Hverastrytur á botni Eyjafjarðar, norður af Arnarnesnöfum (Arnarnesstrytur)**Náttúruvætti****Friðlýst**

Náttúruvætti.

Stærð km1,0 km²**Stærð ha**

101,3

Lokunarákvæði

Allar veiðar eru bannaðar innan marka náttúruvættisins. Óheimilt er að hrófla við jarðmyndunum eða öðrum náttúruminum á og við strýturnar og innan náttúruvættisins.

Mannvirkjagerð, jarðrask og aðrar breytingar á svæðinu eru óheimilar nema til komi leyfi Umhverfisstofnunar og sveitarstjórnar Arnarneshrepps. Öll efnistaka í nágrenni við strýturnar og innan marka náttúruvættisins er óheimil. Þá er eldi sjávarfangs óheimilt innan marka verndarsvæðisins.

Landvarsla

Engin landvarsla. Umsjónaraðili fer með umsjón svæðisins.

Samningur

Ráðgjafanefnd og fer fulltrúi Umhverfisstofnunar með formennsku.

Fræðsluáætlun

Umsjónaraðili

Skilti

Búið er að setja upp 2 aðkomuskilti með fræðsluefni sem er sameiginlegt fyrir Arnarnesstrytur og Ystuvíkurstýtur. Annað þeirra er við útsýnispall í Vaðlaheiði og hitt á Hjalteyri. Þau þarfnast endurnýjunar. Koma þarf upp fræðsluskiltum við helstu aðkomuleiðir kafara að strýtunum.

Öryggi

Búið er að koma fyrir bóli til að leggja bátum að, m.a. til öryggis fyrir kafara.

Framkvæmdir

Lokið var við að setja út merkingar við strýturnar þannig að friðaða svæðið er mjög sýnilegt.

Rannsóknir

Árið 2012 komu bandarískir vísindamenn sem fengu leyfi til rannsókna. Einnig hafa Sesselja Ómarsdóttir og Eydís Einarsdóttir unnið með undirrituðum við rannsóknir. Undirritaður hefur einnig tekið og safnað macro myndum bæði með ljósmyndavél og HD kvikmyndavél.

Umhverfisstofnun veitti að höfðu samráði við samráðsnefnd Arnarnesstryta ásamt álitni Náttúrufræðistofnunar Íslands leyfi til neðansjávarrannsókna við náttúruvættið júní-júlí 2011. Dr. Mark R Patterson frá Scool of Marine science fór fyrir rannsóknarhópi í þeim tilgangi að rannsaka vistkerfi í og við stýturnar. Svæðið var myndað og ýmis gildi mæld m.a. pH- gildi, hitastig og H₂S, lífræðileg sýnataka. sjávargróður og skoðun innihalds maga í lífverum við stýturnar. Einnig var mælt útstreymi og gastegundir frá strýtunum. Ströngum ákvæðum um umgengni í friðlýsingu svæðisins var beitt við leyfisveitingu. Eftirlit við

Annað

Aðeins litill hluti friðaða svæðisins hefur verið rannsakaður, en í ljós hefur komið mikil fjölbreytni dýra og plöntulífs á harða botninum á og við strýturnar.

Samkvæmt botnkorti gert með fjölgeislamæli sjást ca. 10 stærri strýtur á friðaða svæðinu. Strýturnar ná grynnt á 15 metra dýpi og dýpst niður á 45 metra dýpi. Við köfun hefur komið í ljós fjöldi lítilla strýta sem ekki sjást á botnkorti eða dýptamæli og eru einnig innan friðaða svæðisins.

Almennt ástand á svæðinu er gott og þær framkvæmdir sem þarf að fara í eru áætlaðar minniháttar. Það þarf að skifta út legufærum og setja út nýja belgi. Á meðan legufærið við stóru Strýtuna heldur er ekki séð fram á stórar framkvæmdir.

Friðlýst

Auglýsing í Stjórnartíðindum B.

Stærð km4,9 km²**Stærð ha**

485,1

Lokunarákvæði

Dýraveiðar eru óheimilar innan marka náttúruvættisins, öðrum en landeigendum. Landeigendum er heimil meindýraeyðing innan marka náttúruvættisins. Akstur utan vega og merktra slóða er bannaður nema sérstaklega standi á. [Umhverfisstofnun] getur veitt undanþágu frá þessu ákvæði vegna framkvæmda á svæðinu. Leyfi umsjónarnefndar þarf til þess að fara með skipulagðar hestaferðir um svæðið. Skvlt er að ganga vel um náttúruvættið og hvorki má raska iarðmyndunum né gróðri.

Landvarsla

Sumarið 2013 sá Vatnajökulsþjóðgarður í Jökulsárgljúfrum um eftirlit á svæðinu eins og fyrri sumur. Farið var í daglegar eftirlitsferðir á svæðið á háannatíma (júní til ágúst) en í september var farið annan til þriðja hvern dag.

Salernin voru opnuð 19. júní og þeim lokað 19. september. Eftirlit með utanvegaakstri var gott. Frá 2010 hefur verið haldin var skrá um ummerki utanvegaaksturs og rakað yfir ný för eins fljótt og hægt var.

Samningur

Umsjónarsamningur milli Umhverfisstofnunar og Vatnajökulsþjóðgarðs.

Skilti

Fræðsluskilti sem voru skemmd og úrelt voru endurnýjuð upp við bílastæði og niðri við fossinn. Einnig voru sett upp betri leiðbeinandi skilti þar sem þurfti.

Stígar

Stígur er frá bílastæði að Dettifossi. Stígur er frá Dettifossi að Selfossi. Stígur liggur frá bílastæði norður að Hafragilsfossi. Þar sem ástand stíga í náttúruvættinu var ekki metið alvarlegt, var ekkert unnið að viðhaldi stíga þar í ár. Þó sáu landverðir um að stika vel leiðina frá Dettifossi að Selfossi.

Framkvæmdir

Sökum mikils niðurskurðar hjá Umhverfisstofnun, komu helmingi færri sjálfbóðaliðar í Jökulsárgljúfur árið 2013 miðað við síðustu ár. Þar sem ástand stíga í náttúruvættinu var ekki metið alvarlegt var ekkert unnið að viðhaldi stíga þar í ár. Þó sáu landverðir um að stika vel leiðina frá Dettifossi að Selfossi. Engar aðrar framkvæmdir voru í náttúruvættinu í ár.

Rannsóknir

Í upphafi sumars var settur upp bílateljari á afleggjaranum niður að bílastæði við Dettifoss. Þetta er þriðja árið sem teljarinn er uppi. Með þessu er hægt að meta fjölda ferðamanna sem heimsækja svæðið og þar með fá mjög mikilvægar upplýsingar sem hjálpa til við rekstur og umsjón svæðisins.

Frá árinu 2010 hefur heimsóknum ferðamanna í náttúruvættið fækkað úr 90 í 60 þúsund á meðan umferð eykst til muna um uppbyggðan veg að Dettifossi vestan ár.

Annað

Náttúruvættið Dettifoss, Selfoss, Hafragilsfoss er með þekktari og vinsælli ferðamannastöðum á Íslandi. Mikil umferð ferðamanna um svæðið krefst þess að metnaður og fjármagn sé til staðar til að sinna viðhaldi og úrbótum. Æskilegt er að aðkomuleiðir verði bættar, ráðist verði í úrbætur á stígum og gera þarf betur í skiltamálum. Leið 864 um Hólssand mun áfram verða helsta ferðaleiðin í Öxarfjörð þar til lokið verður við nýjan Dettifossveg, vestan ár, en fyrirhugað er að vegurinn verði kláraður í lok árs 2015. Með tilkomu nýja vegarins er líkur á því að heimsóknum í náttúruvættið fari fækkandi. Engu að síður er brýnt að svæðinu sé sinnt á fullnægjandi hátt.

	Dimmuborgir	Náttúruvætti
Friðlýst	Friðlýst 22. júní 2011	
Stærð km	4,2 km ²	Stærð ha 423,5
Lokunarákvæði	Óheimilt er að hafa næturstað innan hins friðlýsta svæðis. Notkun skotvopna er bönnuð á svæðinu. Umferð vélknúinna ökutækja er óheimil í náttúruvættinu þ.m.t. vélsleða, undanskilin er umferð hreyfihamlaðra á rafknúnum hjólastólum eða sambærilegra hjálpartækja. Óheimilt er að spilla gróðri í Dimmuborgum nema um sé að ræða gróður sem spillir útsýni að jarðmyndunum á svæðinu. Óheimilt er að trufla dýralíf af ásetningi innan marka náttúruvættisins.	
Landvarsla	Landvarsla fellur undir Mývatnssvæðið.	
Samningur	Umhverfisstofnun og Landgræðslan gera með sér sérstakan samning um umsjón og rekstur náttúruvættisins sem umhverfisráðherra staðfestir, sbr. 30. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd.	
Fræðsluáætlun	Á áætlun fyrir árið 2013 er að setja upp upplýsingaskilti um umgengnisreglur svæðisins. Endurnýja á vegvísa. Verndaráætlun fyrir Dimmuborgir er í vinnslu.	
Skilti	Landgræðslan hefur haft umsjón með svæðinu og hefur komið upp ágætis fræðsluskiltum. Loftmynd með gönguslóðum og upplýsingar um þær voru sett upp á öll gatnamót Dimmuborga sumarið 2011.	
Stígar	Fimm göngustígar eru í Dimmuborgum. Stóri hringur, Litli hringur og Kirkjuhringur eru breiðir stígar þar sem hægt er að keyra um með smá fyrirhöfn þó á köflum. Mjög mikið álag er á þessum stígum. og þá sérstaklega Stóra hring. Krókastígur er ögn torfær leið um miðjar borgirnar og Mellandahringur er einstígi suðaustur í landgræðslusvæði borganna. Einnig liggur göngustígur úr Dimmuborgum að Reykjahlíð. Gert er ráð fyrir að gerður verði stígur úr Dimmuborgum í Höfða við Mývatn og er grunnvinna við hann þegar hafin. Nauðsynlegt er að bregðast við þeim gifurlega átroðningi sem rútfarþegar úr skemmtiferðaskipum valda á svæðinu.	
Framkvæmdir	Gamall útsýnistréppallur við Borgarás var rifinn. Opnað var inn í nokkra hraunhella og gönguleið lögð upp að þeim. Stígur var malbikaður frá Borgarásbrekku að Hallarflöt.	
Vöktun	Náttúrufræðistofnun Íslands vaktar náttúru svæðisins, lífríki og jarðmyndanir í samstarfi við Náttúrustofu Norðausturlands Landgræðsla ríkisins sér um vöktun og nauðsynlegar framkvæmdir vegna sandflutnings og uppblásturs.	
Annað	Bæta þarf stýringu ferðamanna um svæðið, bæði með því að fjölga áningar- og útsýnisstöðum sem og breikka eða fjölga stígum við inngang borganna vegna „umferðaröngþveitis“ sem myndast þegar margar rútur koma á sama tíma á svæðið. Einnig þarf að hafa í huga að bæta stígakerfið þannig að gestir fari ekki út fyrir þá og þá sérstaklega á vorin þegar pollar/ístjarnir standa í göngustíggunum og gróður er á viðkvæmasta stigi.	

	Hverastrytur á botni Eyjafjarðar.	Náttúruvætti
Friðlýst	Náttúruvætti	
Stærð km	0,1 km ²	Stærð ha 12,1
Lokunarákvæði	Óheimilt er að stunda togveiðar, netalagnir og línuveiðar við náttúruvættið og á jaðarsvæði þess. Köfun við strýturnar ber að tilkynna hafnaryfirvöldum á Akureyri áður en kafað er. Óheimilt er að kasta akkeri innan náttúruvættisins. Óheimilt er að setja hvers konar festingar eða merki við hverastryturnar.	
Landvarsla	Engin landvarsla er á svæðinu. Umsjónaraðili fer með umsjón svæðisins.	
Samningur	Ráðgjafanefnd og fer fulltrúi Umhverfisstofnunar með formennsku.	
Fræðsluáætlun	Umsjónaraðili	
Skilti	Tvö aðkomuskilti með fræðsluefni hafa verið sett upp. Annað þeirra er við útsýnisvall í Vaðlaheiði og hitt á Hjalteyri í tengslum við Arnarnesstrýtur. Skiltin verða endurnýjuð og uppfærð árið 2013. Koma þarf upp fræðsluskiltum við helstu aðkomuleiðir kafara að strýtunum.	
Öryggi	Búið er að koma fyrir bóli til að leggja bátum að við strýturnar m.a til öryggis fyrir kafara. Tilkynningarskylda er til hafnaryfirvalda á Akureyri um köfun við strýturnar.	
Framkvæmdir	Lokið var við að setja út merkingar við strýturnar þannig að friðaða svæðið er mjög sýnilegt.	
Vöktun	Verndaráætlun útgefin 2004. Ráðgjafanefnd er virk og fer fulltrúi Umhverfisstofnunar með formennsku.	
Rannsóknir	Árið 2012 komu bandarískir vísindamenn sem fengu leyfi til rannsókna. Einnig hafa Sesselja Ómarsdóttir og Eydís Einarsdóttir unnið með undirrituðum við rannsóknir. Undirritaður hefur einnig tekið og safnað macro myndum bæði með ljósmyndavél og HD kvikmyndavél. Umhverfisstofnun veitti að höfðu samráði við samráðsnefnd Arnarnesstrýta ásamt álitni Náttúrufræðistofnunar Íslands leyfi til neðansjávarrannsókna við náttúruvættið júní-júlí 2011. Dr.Mark R Patterson frá Scool of Marine science fór fyrir rannsóknarhópi í þeim tilgangi að rannsaka vistkerfi í og við stýturnar.Svæðið var myndað og ýmis gildi mæld m.a pH- gildi, hitastig og H2S, lífræðileg sýnataka. sjávargróður og skoðun innihalds maga í lífverum við stýturnar. Einnig var mælt útstreymi og gastegundir frá strýtunum. Ströngum ákvæðum um umgengni í friðlýsingu svæðisins var beitt við leyfisveitingu. Eftirlit við köfun var af hálfu Erlends Bogasonar .	
Annað	Hverastryturnar eru á u. þ. b. 65 m dýpi og eru 25, 33 og 45 metra háar. Aðeins litill hluti friðaða svæðisins hefur verið rannsakaður, en það sem hefur komið í ljós er mikil fjölbreytni dýra og plöntulífs á harða botninum á og við strýturnar.	

	Hverfjall (Hverfell)	Náttúruvætti
Friðlýst	Friðlýst 22. Júní 2011	
Stærð km	3,1 km ²	Stærð ha 312,7
Lokunarákvæði	Óheimilt er að ganga um utanverðar hlíðar fjallsins nema á merktum gönguleiðum. Óheimilt er að hafa lausa hunda í náttúruvættinu, nema nytjahunda að störfum. Óheimilt er að hrófla við eða skemma á annan hátt jarðmyndanir í náttúruvættinu. Óheimilt er að spilla gróðri í náttúruvættinu og óheimilt er að trufla dýralíf af ásetningi innan marka náttúruvættisins. Ræktun og dreifing framandi plöntutegunda er óheimil innan marka náttúruvættisins.	
Landvarsla	Umhverfisstofnun hefur umsjón og eftirlit með náttúruvættinu. Landvarsla fellur undir Mývatnssvæðið.	
Samningur	Friðlýsingin mun verða endurmetin að 10 árum liðnum frá gildistöku með tilliti til sérstakra aðstæðna á svæðinu, árangurs verndarráðstafana og framkvæmdar friðlýsingarinnar að öðru leyti.	
Fræðsluáætlun	Á áætlun er að setja upp upplýsinga- og fræðsluskilti fyrir Hverfjall árið 2013 og skilti með upplýsingum um umgengisreglur.	
Skilti	Úrelt leiðbeiningaskilti eru við innkomu á svæðið og þarf nauðsynlega endurnýja þau og setja ný aðkomu- og fræðsluskilti. Skilti voru sett upp í sumar sem sýna að óheimilt er að hafa næturstað í náttúruvættinu.	
Stígar	Miserfiðar gönguleiðir liggja um svæðið.	
Framkvæmdir	Haustið 2012 var unnið við að afmá gamla stíga og vatnsrásir sunnan til í gígnum. Náttúruáletrarnir ofan í gígnum voru reglulega fjarlægðar. Stórir steinar voru fjarlægðir úr vegi meðfram gígnum. Átak var gert í klósettpappírstínslu í hrauni við gíginn.	
Vöktun	Samkvæmt samningi vaktar Náttúrufræðistofnun Íslands náttúru , lífríki og viðkvæmar jarðmyndanir svæðisins í samstarfi við Náttúrustofu Norðausturlands. Gert er ráð fyrir í friðlýsingarskilmálum gígsins, að verndaráætlun verði tilbúin eigi síðar en 1. júní 2012.	
Annað	Bæta þarf upplýsingar og aðstöðu fyrir ferðamenn á svæðinu. Nauðsynlegt er að koma í veg fyrir að fólk gangi upp á gíginn utan merktra slóða. Náttúruáletrarnir hafa verið stundaðar í gígnum á árum áður, en sumarið 2008 tóku starfsmenn Umhverfisstofnunar sig til og fjarlægðu það allt. Síðan þá hafa um 20 vinnustundir á ári farið í að fjarlægja þær áletrarnir sem best hafa við. Nauðsynlegt er að láta gesti vita að áletranir í náttúru Íslands séu óheimilar.	

	Skútustaðagígar	Náttúruvætti
Friðlýst	Náttúruvætti.	
Stærð km	0,7 km ²	Stærð ha 69,9
Lokunarákvæði		
Landvarsla	<p>Gjalltaka og mannvirkjagerð öll er bönnuð og hvers konar jarðrask, er breytir eða veldur skemmdum á útliti gíganna.</p> <p>Nytjar graslendis milli gíga eru leyfðar, sem hingað til, en þó þannig, að búvélar valdi ekki spiöllum á gígum.</p> <p>Landverðir skráðu 139 tíma í Skútustaðagígum í vinnuskráningarkerfi Mývatnssveitarsvæðisins sumarið 2013.</p> <p>Starfið fólst mest í fræðslu og stýringu umferðar gangandi vegfarenda um svæðið. Einnig fólst vinnan í bættu aðgengi svæðisins, viðhaldi á verndargildi svæðisins og öryggi ferðamanna á svæðinu.</p>	
Fræðsluáætlun	<p>Engin skipulögð fræðsla var á svæðinu en landverðir voru á svæðinu ef að búast mátti við mikilli umferð skipafarþega. Einnig gerði vaktafyrirkomulag Mývatnssvæðisins ráð fyrir að landvörður færi um svæðið 6 daga vikunnar, hluti af verkefnum landvarða í því eftirliti var fræðsla.</p> <p>Farið var í fræðslu- og ruslatínluferð með yngri nemendur Skútustaðaskóla í vorþemaverkefni skólans. Gert er ráð fyrir að það verði árlegur viðburður.</p>	
Skilti	Við innkomuna við Hræðuhver og vestan Stakhólstjarnar eru fræðsluskilti frá 2004. Önnur skilti eru ljót bráðabirgðaskilti sem vísa fólki veginn um svæðið.	
Stígar	Sumarið 2012 voru settar mottur á Syðri Rófugerðishólinn og stígurinn lengdur til austurs. Þokkalegir göngustígar um suðvesturhluta svæðisins. Göngubrú var endurnýjuð og mól borinn í hringinn um gígana sumarið 2008. Sumarið 2010 var öllum þrílum svæðisins skipt út fyrir hlið, ýmist venjuleg eða „kissing gate“ sem ekki er hægt að skilja eftir opin. Einnig voru settar mottur milli Rófugerðishólana yfir tún þar sem ekki er hægt að nota venjulegan ofaníbúð í stíginn. Við þessar framkvæmdir hefur aðgengi að gígnum stórbatnað.	
Öryggi	<p>Allar gönguleiðir í Skútustaðagígum eru vel merktar að sumri til.</p> <p>Á veturna fennir meirihluti göngustikna í kaf. Tröppur upp á Hræðuhver og Syðri Rófugerðishólinn voru mokaðar sept-des 2013 ef það snjóaði. Leiðin upp á Hræðuhver að sunnan var sönduð sem og upphaf gönguleiðarinnar vestan við Stakhólstjörnina. Bæta þarf merkingar á svæðin miðað við þá umferð gesta sem fer um svæðið að vetri til.</p>	
Framkvæmdir	<p>Unnið var að deiliskipulagi fyrir svæðið.</p> <p>Tekið var niður „kissing gate“ þar sem girðingin sem það þjónaði var fjarlægð. Gert er ráð fyrir að það verði sett upp við girðingu við þjóðveginn inn á Bása sumarið 2014.</p>	
Alþjóðasamningar	Skútustaðagígar eru innan Ramsar-svæðisins.	
Annað	Í deiliskipulagi svæðisins, sem er á lokametrinum, er tekið á þeim hlutum sem þarf að laga á svæðinu.	

Friðlýst

Fyrst friðlýst 1994. Endurnýjun 31 janúar 2011 nr. 265 í stjórnartíðindum B.

Stærð km2,9 km²**Stærð ha**

292,7

Lokunarákvæði

Ávallt er óheimilt að aka vélknúnum ökutækjum utan vega í fólkvanginum. Snjótroðarar eru þó undanskildir.

Eingöngu er heimilt að hafa hunda í fólkvanginum séu þeir í fylgd ábyrgs aðila og undir tryggni stjórn.

Óheimilt er að spilla gróðri og trufla dýralíf í fólkvanginum. Óheimilt er að hrófla við eða skemma á annan hátt iarðmýndanir í fólkvanginum.

Samningur

Umsjón og rekstur í höndum Dalvíkurbyggðar skv. samningi við Umhverfisstofnun staðfestum af umhverfisráðherra 31 janúar 2011

Fræðsluáætlun

Farið í samkeppni um nafn á skógarreit sem staðsettur er innan fólkvangsins, nafnið Böggur varð fyrir valinu.

Skilti

Engin skilti

Til stendur að setja upp skilti um fólkvanginn á bílaplaninu.

Stígar

Lengd stíga um 2,5 km.

2012: Gamlir stígar endurgerðir, kurl sett í stíga m.a.

Framkvæmdir

2013: Gengið var frá nýrri innkomu í reitinn "Bögg" með torfhleðslu og nýtt skilti er í vinnslu. Grisjað var í Bögg, fura og lerki

Stígar um skógræktarsvæðið voru lagfærðir og malbornir fjölfarnari stígar en í mjórri stíga var sett kurl.

Plantað var út 6800 skógarplöntum í suðurhluta fólkvangsins á svæði sem skilgreint er sem skógrækt/útivistarsvæði.

2012 Stækkaður skógarreitur í fólkvanginum.

Válistategundir

Ekki vitað til þess

Vöktun

Engin

Rannsóknir

Engin

Annað

Í Böggvisstaðafjalli er eitt besta skíðasvæði landsins og er það innan fólkvangsins. Innan fólkvangsins er vinsælt berjatínslusvæði og forðast er að setja niður trjátegunir á berjasvæðinu.

Friðlýst

Auglýsing nr. 534/2007 í Stjórnartíðindum B. Fólkvangur.

Stærð km22,9 km²**Stærð ha**

2.286,3

Lokunarákvæði

Öll meðferð skotvopna er bönnuð í fólkvanginum, en umsjónarnefnd fólkvangsins getur veitt heimild til að veiða refi og minka. Umferð vélknúinna ökutækja í fólkvanginum er óheimil.

Samningur

Umsjón og rekstur fólkvangsins skal vera í höndum 3 manna umsjónarnefndar sem skipuð er einum fulltrúa Hörgárbyggðar, einum fulltrúa Hrauns í Öxnadal og einum fulltrúa Umhverfisstofnunar, samkvæmt samningi við Umhverfisstofnun.

Stígar

Engir merktir stígar hafa verið gerðir á svæðinu en gefinn var út gönguleiðabæklingur og kort um svæðið 2007. Í honum er lýst 14 mismunandi gönguleiðum um fólkvanginn. Sums staðar eru fjárgötur sem vísa leiðir.

Framkvæmdir

Unnið var sumar, 2012 við laga girðingar. Ástand göngustíga er gott miðað við fjöldi ferðamanna, sem er ennþá lítið.

Annað

Á áætlun er að hreinsa og fjarlægja ónýtar girðingar innan fólkvangsins.

	Mývatn og Laxá	Sérlög
Friðlýst	Upphaflega með lögum um verndun Mývatns og Laxar í Suður-Pingeyjarsýslu nr. 36/1974. Núna með lögum um verndun Mývatns og Laxár í Suður-Pingeyjarsýslu nr. 97/2004. Reglugerð um verndun Mývatns og Laxár í Suður-Pingeyjarsýslu nr. 665/2012.	
Stærð km	153,2 km ²	Stærð ha 15.323,1
Lokunarákvæði	Óheimilt er að skilja rusl eftir á víðavangi eða urða rusl á svæðinu. Skylt er að fylgja göngustígum á verndarsvæðinu eins og unnt er, þar sem þeir hafa verið lagðir eða stikaðir. Gestum svæðisins er óheimilt að hafa náttstað á verndarsvæðinu, hvort sem er undir berum himni, í tjaldi, hjólhýsi eða bíl, nema á tjaldsvæðum sem til þess eru ætluð og merkt. Heimilt er að takmarka frekar dvöl gesta ef börf krefur. Slíkar takmarkanir skal auðvísa sérstaklega á vefsíðu	
Landvarsla	Á svæðinu starfar sérfræðingur á vegum Umhverfisstofnunar allt árið síðan 2006. Rúmlega 62 landvörsluvikur voru unnar á Mývatnssvæðinu sumarið 2013. Þar með eru taldar þær vikur sem fóru í önnur friðlýst svæði þ.e. Hverfjall (Hverfell), Dimmuborgir og Seljahjallagil. Einnig voru unnir 204 tímar utan verndaðra svæða. Meirihluti þeirrar vinnu átti sér stað við Leirhnjúk vegna öryggis ferðamanna. Umhverfisstofnun hefur húsnæði í Mývatnssveit á leigu fyrir landverði. Fjöldi sjálfbóðaliða starfaði á svæðinu á vegum Umhverfisstofnunar.	
Fræðsluáætlun	Gestastofa var starfrækt sumarið 2013. Um 40% af starfi landvarða á svæðinu fór í fræðslu í Gestastofu. Hluti af eftirliti landvarða með svæðinu felst í fræðslu til gesta og gangandi. Ný og glæsileg sýning var opnuð í Gestastofu Umhverfisstofnunar að Hraunvegi 8 í Reykjahlíð sumarið 2011. Bæklingur um Mývatn og Laxá er til á íslensku og ensku en þarfnast endurskoðunar.	
Skilti	Skilti hafa að einhverju leyti verið endurnýjuð innan og utan verndarsvæðis. Einnig hefur verið komið upp fjölmörgum vegvísum. Bætt var við skilti í sumar, utan við Gestastofu sem skýrir frá helstu ástæðum þess að svæðið er friðað. Ný aðkomuskilti verða sett upp sumarið 2014.	
Stígar	Fjölmargar gönguleiðir hafa verið merktar bæði innan og utan verndarsvæðis.	
Öryggi	Öryggi svæðisins viðhaldið í almennum eftirlitsferðum landvarða.	
Framkvæmdir	Unnið var markvisst af eyðingu skógarkerfils og lúpínu. Gerður var nýr göngustígur frá Dimmuborgum að Birtingatjörn.	
Alþjóðasamningar	Mývatn og Laxásvæðið er Ramsar-svæði, 20.000 ha	
Válistategundir	Plöntur og fléttur á verndarsvæði Mývatns og Laxár með verndargildi 7-10. 10 Fulgensia bracteata (drangatýra) Höfði 1989, Kálfaströnd 1997. 9 (EN) Umbilicaria hirsuta (músanafli) Helluvað 1998, Laxá við Hólkot 2007. 9 Umbilicaria vellea (hamranafli) Laxá við Hólkot 2007. 9 (CR) Phaeophyscia constipata (strípamóra), Reykjahlíð 1969 og 1972, Kálfastrandarstrípar 2006. 9 Aspicilia supertegens (randskorpa) Revkiahlíð 1956.	
Vöktun	Vöktun er á vegum RAMÝ, Náttúrurannsóknastöðinni við Mývatn. Fylgst er reglulega með fjölmörgum þáttum í lífríki Mývatns. Náttúrurannsóknastöðin við Mývatn stendur fyrir reglulegri vöktun flestallra stofna vatnafugla og fiska (frá 1975) og einnig á átuskilyrðum í vatninu (mý frá 1977, krabbadýr frá 1989), svo plöntu- og dýrasvífi og efnasamsetningu lindarvatns og vatnshita. Í Laxá er fylgst með ástandi bitmýsstofnsins og fuglastofna. Vöktun silungs (bleikju og urriða) í Mývatni er unnin af Veiðimálastofnun skv. samningi við rannsóknastöðina. Veiðimálastofnun heldur auk þess utan um skráningu á veiði í ám og vötnum á svæðinu í samvinnu við veiðifélögin. Í Laxá er fylgst með seiðabéttleika og lax- og silungsveiði (Veiðimálastofnun í samvinnu við veiðifélög). Veiðimálastofnun fylgist einnig með veiði og seiðabéttleika í hliðarám Laxár (Reykjadalsá og Reykjakvísl).	
Rannsóknir	RAMÝ hefur yfirumsjón með rannsóknum í Mývatnssveit.	
Annað	Verndaráætlun fyrir Mývatn og Laxá 2011-2016 var undirrituð og gefin út. Svæðið er á rauðum lista Umhverfisstofnunar.	

Mikill ágangur er vegna ferðamanna og ásókn í uppbyggingu fyrir ferðaþjónustu.
Fyrirhuguð Bjarnarflagsvirkjun gæti haft áhrif á lífríki svæðisins.

Austurland

Hólmanes	Fólkvangur og friðland
-----------------	-------------------------------

Auglýsing nr. 393/1973 í Stjórnartíðindum B. Fólkvangur og friðland.

Friðlýst	Auglýsing nr. 393/1973 í Stjórnartíðindum B. Fólkvangur og friðland.		
Stærð km	0,3 km ²	Stærð ha	318,0
Lokunarákvæði	Vegna æðarvarps er umferð gangandi manna takmörkuð frá 15. apríl – 15. júlí um Leirhöfða, nágrenni við Hrutatanga og svæðið í Borgarhvammi.		
Samningur	Unnið er að því að gera umsjónarsamning milli Umhverfisstofnunar og Fjarðarbyggðar.		
Fræðsluáætlun	Umhverfisstofnun áætlað að setja upp aðkomu- og fræðsluskilti árið 2015. Náttúrustofa Austurlands (NA) hefur séð um gagnasöfnun og útgáfu bæklinga um friðlandið sem Fjarðabyggð kostaði og gaf út.		
Skilti	Náttúrustofa Austurlands hefur sett upp fræðsluskilti í friðlandinu. Fræðsluskilti eru endurnýjuð ár hvert af NA ef þörf er á.		
Stígar	Göngustígur liggur frá þjónustuaðstöðu og að Urðarskarði		
Framkvæmdir	Áframhaldandi framkvæmdir við þjónustuaðstöðu þar sem hellulagðir voru stígar að útsýnisstað og gerð var tenging við göngustíg að Urðarskarði.		
Válistategundir	Hrafn (VU) verpir á svæðinu.		
Vöktun	NA heldur úti rannsóknarreitum vegna umhverfissvöktunar í tengslum við álverið á Reyðarfirði.		
Rannsóknir	NA gerði úttekt á náttúrufari í friðlandinu og næsta nágrenni sem að hluta til var kostað af Vegagerðinni vegna breytingar á veglínu.		
Annað	Unnið hefur verið í því að laga bílastæði ofan við Hólmanesið eftir að vegurinn var breikkaður. Setja þarf merkingar á bílastæðið til að beina fólki að stígunum sem nýbúið er að gera. Breyting á vegi hefur valdið auknu aðgengi. Hægt að komast niður í nes sem eykur álag á svæðinu. Vottur af lúpínu Eskifjarðarmegin. Lítil áningastaður er á plani, þar verða væntanlega upplýsingar um svæðið. Gamla veginum er haldið við sem reiðgötu og hjólastíg.		

	Hvannalindir	Friðland
Friðlýst	Auglýsing nr. 32/1973 í Stjórnartíðindum B. Friðland.	
Stærð km	51,1 km ²	Stærð ha 5.105,6
Landvarsla	Landvarsla var í Hvannalindum í sumar, 2013 líkt og önnur sumar og heimsótti þjóðgarðsvörður Hvannalindir nokkru sinnum á árinu. Einnig var hálendisfulltrúi austursvæðis mikið á svæðinu í sumar.	
Samningur	Samningur um umsjón við Vatnajökulsþjóðgarð.	
Fræðsluáætlun	Sumarið 2013 fór landvörður í fræðslugöngur með ferðamenn að Eyvindarrústum og að Kreppuþröng.	
Skilti	Komin eru upp lágstemmd skilti með upplýsingum um landvörslu og tjaldbönn.	
Framkvæmdir	<p>Mikið og gott starf var unnið í Hvannalindum og Krepputungu sumrin 2012 og 2013. Eftirlit og rakstur vegna utan vega aksturs var stór hluti af starfinu í ár sem önnur ár og var megin áherslan lögð á átakssvæðið sem var markað 2011, þó svo að reynt hafi verið að sinna allri tungunni. Kamrarnir tveir voru málaðir, grjóti hlaðið við þá, málning á hellum inn við rústir var endurnýjuð, gönguleið stikuð að Kreppuþröng, skipt um stikur og þær málaðar inn að rústum, nýjar stikur og kaðlar settar umhverfis rústir og fjárhús, slóðar stikaðir og hlaðið meðfram slóðum. Settir upp leiðbeinandi göngustaurar og ýmislegt lagfært í skála FFF, Lindaseli. Vegteljari var settur upp í Kverkhjúkaskarði og Vegagerðin setti sand í bakka Lindár við Lindarselið. Enginn minkur fannst á svæðinu.</p> <p>Sjálfbóðaliðar unnu í Hvannalindum og á Hveragilsleið í viku. Þeirra helstu verkefni voru grjóthreinsun, stikun og rökun (eyða ummerkjum eftir utanvegaakstur). Ljóst er að endalags vinna er fyrir sjálfbóðaliða í Krepputungu en það krefst mikils tíma og skipulags að taka á móti slíkum hópum. Stefnan er sett á að reyna að auka starf sjálfbóðaliða í tungunni næstu árin.</p>	
Vöktun	Landvarslan, s.s. vöktunin, eftirlitið og fræðslan er að aukast í Lindunum.	
Annað	Nærumhverfi Eyvindarrústanna í Hvannalindum hefur látið á sjá síðustu ár. Enn eru töluverðar traðkskemmdir á gróðri umhverfis rústirnar. Ferðamönnum sem heimsækja Hvannalindir fer sennilega hægt fjölgandi og ástæða þykir til að gera viðunandi úrbætur til að vernda gróður og hleðslur. Mikilvægt er að koma upp sjálfvirkri talningu á bílastæði við rústir til að átta sig á fjölda ferðamanna. Áhersla þarf að vera á að sú lausn sem valin verður til að bæta aðstæður við rústir falli að landslagi og verði lítið áberandi í umhverfinu. Ef ráðist er í úrbætur í kringum Eyvindarrústirnar er ljóst að fleiri aðilar þurfa að koma þar að m.a. Umhverfisstofnun, Fornleifavernd ríkisins og Fljótsdalshérað og hafa um það gott samstarf.	

	Ingólfshöfði	Friðland
Friðlýst	Friðland	
Stærð km	1,2 km ²	Stærð ha 120,2
Lokunarákvæði	Akstur er bannaður í höfðanum án sérstaks leyfis umsjónaraðila, svo og meðferð skotvopna.	
Landvarsla	Engin formleg landvarsla er í Ingólfshöfða. Ferðaþjónustuaðilar í Hofsnesi fara skipulagðar ferðir með ferðamenn og líta til með svæðinu.	
Samningur	Enginn formlegur samningur er til, en í friðlýstingarskilmála kemur fram að Umhverfisstofnun geti falið umboð sitt þriggja manna umsjónarnefnd.	
Fræðsluáætlun	Á áætlun er að koma upp fræðsluskilti í Ingólfshöfða.	
Skilti	Ekkert skilti er við eða í Ingólfshöfða. Á bílastæði við Hofsnis er skilti við upphaf leiðar úti höfðann. Á því eru fyrst og fremst sögulegar upplýsingar. Brýnt er að setja upp aðkomuskilti þar sem að fólk á einkabílum kemur að friðlandinu. Að sögn ferðaþjónustuaðilans í Hofsnesi er nokkuð um að fólk keyri inn í friðlandið og upp að vita án þess að það viti að það sé staðsett inni á friðlandi.	
Stígar	Ekki hefur verið farið í stígagerð. Að sögn ferðaþjónustuaðila, þá komu troðningar í landið eftir hestaferðir sem farnar voru, en hefur nú verið afstýrt. Einhverjar kindagötur eru í höfðanum og gengur fólk eftir þeim.	
Öryggi	Viti er í eygni, sem og neyðarskýli. Einnig er þar radióviti á vegum ISAVIA.	
Framkvæmdir	Ferðaþjónustuaðilar eru með í bígerð að koma upp þurrsalerni við upphaf leiðar út í höfðann. Eins og er er einn kamar á bílastæðinu.	
Alþjóðasamningar	Stormsvala hefur verið alfriðuð hér á landi frá 1954. Samkvæmt Bernarsamningnum ber að friða stormsvölu í Evrópu og vernda búsvæði hennar sérstaklega. Strandtittlingur er friðaður, en einu þekktu varpstaðir hans á Íslandi eru Papey og Ingólfshöfði. Samkvæmt Bernarsamningi þarfnast strandtittlingur friðunar í Evrópu.	
Válistategundir	Stuttnefju (VU), hefur fækkað, meira en 20% fækkun á 10 árum. Stormsvala (VU), fáir varpstaðir. Sjósvala (VU), fáir varpstaðir. Strandtittlingur (CR), lítill stofn.	
Vöktun	Hálf dán Björnsson á Kvískerjum, og Björn og Brynjar frá www.fuglar.is á Höfn hafa staðið að merkingu skúmsunga flest ár. Arnþór Garðarsson hefur stundað talningar á svartfugli á vegum N.Í	
Rannsóknir	Erpur Snær frá lundarannsóknastofu Vestmannaeyja hefur undanfarin ár rannsakað lundavarpíð.	
Annað	Svæðið var á appelsínugula lista Umhverfisstofnunar árið 2010 yfir þau svæði sem þarf að fylgjast sérstaklega með að tapi ekki verndargildi sínu, en komst út af þeim lista 2012.	

	Kringilsárrani	Friðland
Friðlýst	Friðland. Fyrst friðlýst 1975.	
Stærð km	63,7 km ²	Stærð ha 6.372,3
Lokunarákvæði	Hreindýraveiðar bannaðar. Umferð vélknúinna farartækja um svæðið er óheimil nema með leyfi Vatnajökulsþjóðgarðs. Allt jarðrask er þar bannað, svo og að skerða gróður eða trufla dýralíf.	
Landvarsla	Þjóðgarðsvörður heimsótti Kringilsárrana þann 11. júlí í ár, ásamt fleira starfsfólki frá Vatnajökulsþjóðgarði. Tilgangur ferðarinnar var að kanna aðstæður í Rananum og kynna svæðið fyrir starfsfólki garðsins, m.a. skoða ástand gróðurs við fokgirðingar og landbrot vegna Háslóns, sem er óneitanlega mikið. Engin landvarsla/eftirlit var með svæðinu sumarið 2012.	
Samningur	Gerður hefur verið umsjónarsamningur við Vatnajökulsþjóðgarð um umsjón friðlandsins.	
Framkvæmdir	Landgræðsla Ríkisins hefur lagt mikla vinnu í að koma í veg fyrir að fokefni frá Háslóki eyði gróðri á svæðinu. Umhverfisstofnun hefur fundað með Landsvirkjun og Landgræðslu ríkisins varðandi áfoksaðgerðir í friðlandinu.	
Vöktun	Náttúrufræðistofnun Íslands og NA fylgjast með hreindýrum og heiðargæsum. NA er með gróðurreiti í Kringilsárrana sem eru hluti af langtíma vöktunarverkefni þar sem fylgst er með hugsanlegum breytingum á gróðurfari vegna Háslóns. Sjá: http://www.na.is/ og http://www.ni.is/	
Rannsóknir	2013: Að beiðni Landsvirkjunar gerði Fornleifadeild Byggðasafns Skagfirðinga fornleifarannsókn á leitarmannakofa við Kringilsá í Kringilsárrana á Brúaröræfum. Tóftin er að hverfa í set úr Háslóni enda liggur hún undir yfirborði lónsins þegar vatnsstaða er hæst. Minjarnar voru ekki í upphaflegri skráningu fornleifa vegna umhverfismats virkjunar við Kárahnjúka en Páll Pálsson frá Aðalbóli fann tóftina á vettvangi árið 2002. Landgræðslan hefur unnið skýrslu fyrir Landsvirkjun um ástand gróðurs í Rananum og mun hún birtast á vef Landsvirkjunar fljótlega ásamt öðrum skýrslum um áhrif virkjunarframkvæmda á samfélag, umhverfi og efnahag á Austurlandi, sjá hér: http://www.sjalbbaerni.is/austurlandsverkefnid/sjalbbaernimaelingar/ Landgræðslan hefur einnig unnið skýrslu fyrir Umhverfisstofnun vegna landbrots við strönd Háslóns, skýrslan er óbirt. Yfirlit yfir skýrslur sem Landgræðslan hefur unnið í tengslum við svæðið	
Annað	Upplifun þjóðgarðsvarðar var, sem fyrr, að gróður í Rananum væri almennt í hnignun og einnig sést vel hversu landbrot er mikið á og við strönd lónsins. Þjóðgarðsvörður gekk suður Ranann að Töðuhraukum, mikið af fínu efni lá á ströndinni og ekki þarf mikinn vind til að finn jökulleirinn þyrlist upp og valdi óþægindum fyrir fólk og dýr á svæðinu. Starfsfólkið lenti þó í mikilli rigningu þennan dag svo ekki varð vart við ryk af þeim sökum. 1012: Svæðið er á appelsínugula lista Umhverfisstofnunar yfir þau svæði sem þarf að fylgjast sérstaklega með að tapi ekki verndargildi sínu. Þjóðgarðsvörður heimsótti Kringilsárrana þann 20. júní 2012 ásamt starfsfólki frá Landgræðslunni, Umhverfisstofnun, verkfræðistofu og Landsvirkjun. Tilgangur ferðarinnar var að kanna aðstæður í Rananum, m.a. ástand gróðurs við fokgirðingar og landbrot vegna Háslóns, sem er óneitanlega mikið. Farið var á gúmmibátum yfir Háslón og stigið í land rétt norðan við Töfrafoss (Kringilsárfoss), hvar áfoksgeirar við fokgirðingar voru skoðaðir. Áfok var innan fokgirðinga og ku það var í fyrsta sinn að slíkt magn sést innan við girðingarnar. Sumstaðar virtust girðingar vera of nálægt lónsbakkanum. Gæsarungar voru að skríða úr eggjum og lambagras í blóma. Við gengum í austurátt yfir að Háslóni og fylgdum	

	Lónsöræfi	Friðland
Friðlýst	Auglýsing nr. 31/1977 í Stjórnartíðindum B. Tilheyrir nú Vatnajökulsþjóðgarði.	
Stærð km	293,6 km ²	Stærð ha 29.359,6
Landvarsla	Landvörður í Lónsöræfum sumarið 2013 var Unnur Jónsdóttir og var þetta fjórða sumarið hennar. Unnur gegndi starfi landvarðar frá 1. júlí til 20. ágúst, að frátöldum dögum frá 11. til 15. júlí.	
Samningur	Samningur hefur verið gerður milli Umhverfisstofnunar og Vatnajökulsþjóðgarðs um umsjón.	
Fræðsluáætlun	Nokkur gönguleiðakort eru til af svæðinu. Bæklingur sem Náttúruvernd ríkisins gaf út er orðinn úreltur.	
Skilti	Við jaðar friðlandsins og innan þess eru nokkur upplýsingaskilti. Við Kollumúlaveg F980 er skilti sem sýnir helstu aðgangsléiðir að Lónsöræfum, bæði gönguleiðir og jeppaslóða. Gamalt skilti frá Náttúruvernd ríkisins er á vegamótum þar sem Kollamúlavegur og slóði að Dímu greinast. Það skilti er úrelt og er nauðsynlegt að endurnýja skiltið. Við bílastæðið á Illakambi eru 5 upplýsingaskilti með upplýsingum um lífríki, jarðfræði og vinsæla staði í Lónsöræfum.	
Stígar	Mikið er um gönguleiðir á svæðinu en sumar leiðir eru aðeins fyrir vana og vel útbúna. Göngubrú er yfir Jökulsá í Lóni í Kollumúla. Eithvað er um stíkaðar gönguleiðir í friðlandinu og eru þær merktar með gulum stikum þó að á einstaka stað finnist gamlar bláar stikur.	
Öryggi	GSM samband er slæmt. Sumarið 2010 var slökkt á NMT sendi sem þjónaði svæðinu. Talstöðin í skálanum er orðin gömul. Tetra samband hefur ekki verið gott en ekki hefur náðst samband í Múlaskála.	
Framkvæmdir	Vorið 2011 keypti Vatnajökulsþjóðgarður Múlakot í Kollumúla sem bústað fyrir landvörð. Sumarið 2011 til 2013 kom hópur sjálfboðaliða í Kollumúla og aðstoðaði við stígagerð og lagfæringar. tekið var til í kringum Múlakot, settar nýjar dyrahellur og svæðið sléttað fyrir framan kofann ásamt því að steinum var raðað undir húsvegginn.	
Rannsóknir	Athuga þyrfti með beitarþolsrannsóknir en mikið af fé er sleppt í friðlandið. Út frá þeim rannsóknum þyrfti að athuga hvort setja þurfi takmarkanir á þann fjölda fjár sem er beitt í friðlandinu.	
Annað	Skemmdir hafa orðið á gróðri vegna utanvegaaksturs torfæruhjóla og fjórhjóla, þó aðallega utan friðlandsins. Fyrir nokkrum árum var veittur styrkur til einkaaðila til að brúa Víðidalsána. Brúin hefur ekki enn verið byggð, en enn liggja brúarbitar í ánni og mikið magn af byggingarefni er á árbakkanum ásamt ryðguðum og ónýtum verkfærum. Sóst hefur verið eftir fjármagni til Vatnajökulsþjóðgarðs. Kvartað hefur verið undan draslinu í Víðidal. Mikið af brúarbitunum eru ónýtir og þá þarf að fjarlægja.	

	Salthöfði og Salthöfðamýrar	Friðland
Friðlýst	Auglýsing nr. 249/1977 í Stjórnartíðindum B. Friðland.	
Stærð km	2,3 km ²	Stærð ha 230,7
Landvarsla	Engin landvarsla hefur verið á svæðinu.	
Samningur	Enginn formlegur samningur hefur verið gerður um umsjón.	
Fræðsluáætlun	Umhverfisstofnun áætlað að setja upp aðkomu- og fræðsluskilti árið 2014	
Skilti	Engin skilti eru á svæðinu	
Stígar	Engir stígar eru á svæðinu	

Skrúður	Friðland
----------------	-----------------

Friðlýst	Auglýsing nr. 513/1995 í Stjórnartíðindum B. Friðland.		
Stærð km	0,2 km ²	Stærð ha	196,6
Lokunarákvæði	Óheimilt er að fara í eyna án leyfis ábúanda.		
Landvarsla	Engin landvarsla er á svæðinu.		
Samningur	Enginn umsjónarsamningur		
Fræðsluáætlun	Áætlað er að setja upp fræðsluskilti árið 2015.		
Skilti	Engin skilti eru fyrir svæðið.		
Stígar	Engir		
Öryggi	Engin áætlun, enda ekki ferðamannastaður		
Framkvæmdir	Engar		
Alþjóðasamningar	Stormsvala hefur verið alfriðuð hér á landi frá 1954. Samkvæmt Bernarsamningnum ber að friða stormsvölu í Evrópu og vernda búsvæði hennar sérstaklega.		
Válistategundir	Stormsvala (VU).		
Vöktun	Mikið merkt árlega af fuglum (Ólafur Torfason) í eygni í tengslum við Náttúrufræðistofnun Gunnar Hallgrímsson, hjá Náttúrustofu SV lands í samstarfi Fuglatalning, Arnþór Garðarson, HÍ með flugi (reglulega)		
Rannsóknir	Sjá vöktun		
Annað	Aðgengi í og um eyjuna er bæði erfitt og varasamt.		

Díma í Lóni	Náttúruvætti
--------------------	---------------------

Friðlýst	Auglýsing nr. 523/1975 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti.		
Stærð km	0,1 km ²	Stærð ha	6,4
Lokunarákvæði	Akstur bannaður og umferð með hesta		
Landvarsla	Engin		
Samningur	Enginn formlegur samningur hefur verið gerður.		
Fræðsluáætlun	Skilti sett up 2012 (í samstarfi við Kára í Vatnajökulsþjóðgarði)		
Skilti	Sett upp 2012		
Framkvæmdir	Skilti 2012		

	Háalda	Náttúruvætti
Friðlýst	Stjórnartíðindi B, nr. 519/1975. Náttúruvætti.	
Stærð km	0,0 km ²	Stærð ha 4,9
Samningur	Enginn formlegur samningur hefur verið gerður.	
Fræðsluáætlun	Áætlað er að setja upp fræðsluskilti árið 2015.	
Skilti	Lítið upplýsingaskilti frá Náttúruverndarráði er við bílastæðið en það er orðið gamalt og skemmt. Skilti sem vísar á athyglisverðan stað er við þjóðveginn.	
Stígar	Óskipulagðir troðningar eru á svæðinu.	

	Helgustaðanáma	Náttúruvætti
Friðlýst	Auglýsing nr. 525/1975 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti.	
Stærð km	0,0 km ²	Stærð ha 0,9
Landvarsla	Sveitarfélagið Fjarðabyggð fer með umsjón svæðisins.	
Samningur	Fjarðabyggð og Umhverfisstofnun hafa unnið drög að umsjónarsamningi sem stefnt er að að skrifa undir sem fyrst.	
Fræðsluáætlun	Umhverfisstofnun setti upp skilti á bílastæði árið 2010 þar sem fólki er bent á að óheimilt sé að fjarlægja silfurberg úr námunni.	
Skilti	Í vinnslu hjá Umhverfisstofnun eru 2 fræðsluskilti sem setja á upp annars vegar við námugöngin og hins vegar við námuopið. Brýnt er fyrir fólki að taka ekki silfurberg með sér út af svæðinu og fólki bent á að það ferðist á eigin ábyrgð. Einnig verður settur upp vegvísir á göngustíg.	
Stígar	Stígur liggur upp að námunni sem þarf að laga. Fulltrúar Umhverfisstofnunar ásamt Náttúrustofu Austurlands og Fjarðarbyggð hafa tekið stígin út og til stendur að fara í lagfæringar á honum næsta vor.	
Öryggi	Umhverfisstofnun lét vinna öryggisúttekt fyrir Helgustaðanámu af verkfræðistofunni Eflu. Þar koma fram margar ábendingar um atriði sem þarf að laga og hafa í huga vegna öryggismála á svæðinu.	
Framkvæmdir	Sveitarfélagið hefur látið vinna deiliskipulag fyrir svæðið. Gert er ráð fyrir að fara í framkvæmdir á göngustíg o.fl. ásamt því að fara í öryggisráðstafanir við námu og göng árið 2014.	

Annað	Svæðið flokkast á rauðan lista Umhverfisstofnunar vegna mikils álags og þarfnast aðgerða. Svæðið var sett á rauðan lista Umhverfisstofnunar árið 2010 sem eitt þeirra tíu svæða sem stofnunin telur hætt við að missi verndargildi sitt. Svæðið var enn á rauðum lista stofnunarinnar árið 2013. Stefnt er að því að miklar úrbætur verði gerðar á sumrinu 2014. Svæðið er mikið sótt af íslenskum og erlendum ferðamönnum. Bæta þarf fræðslu á bæði íslensku og erlendum málum. Fréttir um steinatöku ferðamanna færast sífellt í aukana.
--------------	--

	Teigarhorn	Fólkvangur
Friðlýst	Auglýsing nr. 518/1975 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti.	
Stærð km	2,0 km ²	Stærð ha 210,0
Lokunarákvæði	Óheimilt er að fara inn á svæðið nema með leyfi landeiganda.	
Landvarsla	Sumarið í ár var fyrsta sumarið sem landvörður starfar á Teigarhorni. Brynja Daviðsdóttir sinni starfinu 18. júní til 3. september.	
Samningur	Sjá "Umsjónaraðilar" og á heimasíðu Umhverfisstofnunar	
Skilti	Vegagerðin setti upp skilti á áningarstað sínum fyrir utan friðlandið. Þar kemur þó ekkert fram um friðlýsingu svæðisins.	
Stígar	Stígagerð er engin eins og er en verður hafin að lokinni gerð stjórnunaráætlunar og deiliskipulags	
Öryggi	Mjög mikilvægt er að tryggja öryggi m.a. með merktum stígum.	
Framkvæmdir	Stefnt að framkvæmdum á svæðinu að lokinni gerð stjórnunaráætlunar og deiliskipulags, t.d. stígagerð, viðhaldi og breytingum á mannvirkjum.	
Vöktun	Gamla húsið á Teigarhorni (Weyvadt húsið) er í vörslu Þjóðminjasafns Íslands. Stefnt er að gerð samnings milli Þjóðminjasafns og Djúpavogshr. sumarið 2013 varðandi vöktun á gamla bænum.	
Annað	Svæðið hefur færst af rauða lista Umhverfisstofnunar yfir á appelsínugulan.	
	Hálsar, tjarnir á innri Hálsu	Búsvæði
Friðlýst	Auglýsing nr. 266 10. febrúar 2011 í Stjórnartíðindum B. Búsvæði.	
Stærð km	1,5 km ²	Stærð ha 148,0
Lokunarákvæði	Umferð vélknúinna ökutækja er óheimil á verndarsvæðinu. Svæðinu hefur verið lokað fyrir búpeningi en hreindýr fara hinsvegar um svæðið í töluverðum mæli og erfitt að sporna við ágangi þeirra.	
Landvarsla	Engin landvarsla er á svæðinu. Mjög lítil umferð er um svæðið og aðeins fært gangandi	
Samningur	Umsjón og rekstur hins friðlýsta svæðis á Hálsu skal vera í höndum Djúpavogshrepps samkvæmt samningi við Umhverfisstofnun dags 13.1. 2011, staðfestur af Umhverfisráðherra.	
Fræðsluáætlun	Engin fræðsluáætlun verið gerð	
Skilti	Ekkert skilti er á svæðinu.	
Stígar	Engir stígar eru á svæðinu, en þó er merkt fáfarin gönguleið og stikuð í nágrenni upp á svokallað Hálsfjall.	
Vöktun	Ekki mikil þörf á markvissri vöktun þar sem umferð er mjög lítil um svæðið	
Rannsóknir	Erling Ólafsson hjá Náttúrufræðistofnun	
Annað	Ástand gott, stöðugt og óbreytt	

	Krossanesborgir	Fólkvangur
Friðlýst	Auglýsing nr. 71/1976 í Stjórnartíðindum B.	
Stærð km	1,1 km ²	Stærð ha 114,8
Lokunarákvæði	Umferð fólks er takmörkuð á hluta svæðisins á varptíma fugla, frá 1. maí til 1. júlí ár hvert.	
Landvarsla	Engin landvarsla er á svæðinu. Umsjón á vegum Garðyrkjudeildar.	
Samningur	Samningur undirritaður í mars 2014.	
Fræðsluáætlun	Stórt skilti við aðkomu - lág skilti með upplýsingum um fugla og gróður í burðaliðum	
Skilti	Skilti er á svæðinu sem sett var upp af sveitarfélaginu. Eins er skilti frá Náttúruverndarráði og Ferðamálaráði.	
Stígar	Þriggja km stígar í burðaliðnum 2013. Vinna hafin 2012	
Framkvæmdir	Fuglaskoðunarhús sett niður og til staðar. Örlítið unnið í stígagerð (átaksverkefni) 2012	
Vöktun	Vöktun á fuglalífi - frá 1998. Skýrsla á fimm ára fresti. Fylgst með breytingum á fulgalífi. Skýrslur aðgengilegar á netinu. akureyri.is- stjórnkerfið - deildir og yfirstjórn - framkvæmdadeild - umhverfismál -	
Rannsóknir	Gróðurrannsóknir, m.a. allt bæjarlandið kortlagt.	
Annað	Fylgst með ástandi, s.s. lúpínu og kerfils.	

	Hólmanes	Fólkvangur
Friðlýst	Auglýsing nr. 393/1973 í Stjórnartíðindum B. Fólkvangur og friðland.	
Stærð km	3,2 km ²	Stærð ha 318,0
Lokunarákvæði	Vegna æðarvarps er umferð gangandi manna takmörkuð frá 15. apríl – 15. júlí um Leirhöfða, nágrenni við Hrutatanga og svæðið í Borgarhvammi.	
Landvarsla	Engin 2012	
Samningur	Umsjónarsamningur er í bígerð við sveitarfélagið Fjarðabyggð.	
Fræðsluáætlun	Umhverfisstofnun áætlað að setja upp aðkomu- og fræðsluskilti árið 2014. Náttúrustofa Austurlands (NA) hefur séð um skiltagerð, fræðsluskilti, sem sett hafa verið upp í friðlandinu. Fræðsluskilti eru endurnýjuð ár hvert af NA ef þörf er á. NA sá um gagnasöfnun og útgáfu bæklinga um friðlandið sem Fjarðabyggð kostaði. Hafin var vinna við áningastað 2012, stígagerð hafin og væntanlega sett um salernisaðstaða og merkingar á næstu árum.	
Skilti	Gömul skilti frá Náttúruverndarráði sem skipta þyrfti út. Árið 2014 er ætlunin að setja upp ný fræðsluskilti.	
Stígar	NA hefur haldið við göngustígum. Fræðslustígar lagðar um svæðið á kostnað Fjarðabyggðar og til stendur að merkja frekari gönguleiðir, til þess fékkst styrkur frá Ferðamálaráði.	
Framkvæmdir	Framkvæmdir við áningastað í friðlandið 2012	
Alþjóðasamningar	Engir	
Válistategundir	Hrafn (VU) verpir á svæðinu.	
Vöktun	Engin á vegum Umhverfisstofnunar. NA hefur rannsóknarreiti vegna umhverfisvöktunar í tengslum við álverið á Reyðarfirði.	
Rannsóknir	NA hefur stundað rannsóknir á svæðinu, kortlagt lúpínu m.a. og fleiri verkefni.	
Annað	Búið að deiliskipuleggja aðkomu að svæðinu (unnið í samstarfi við Vegagerðina).	

Neskaupstaðar fólkvangur	Fólkvangur
---------------------------------	-------------------

Friðlýst Auglýsing nr. 333/1972 í Stjórnartíðindum B. Fólkvangur.

Stærð km 3,2 km² **Stærð ha** 318,4

Lokunarákvæði Umferð vélknúinna ökutækja um fólkvanginn er stranglega bönnuð. Einnig er bönnuð meðferð skotvopna á svæðinu og undan strönd þess nema til eyðingar meindýra eftir sérstöku leyfi Náttúruverndarnefndar Neskaupstaðar.

Landvarsla Engin landvarsla er á svæðinu, en Náttúrustofa Austurlands lítur eftir svæðinu.

Samningur Enginn formlegur samningur hefur verið gerður.

Skilti Nýtt skilti sett upp við innganginn á svæðið 2012 og útsýnisskífa kostuð af Norðfirðingafélaginu sett upp

Stígar Sjálfbóðaliðar unnu við stígagerð árið 2012 en ekki 2013.

Framkvæmdir Viðhald stíga

Vöktun Eftirlit með lyngbúa

Annað Sveitafélagið hefur kappkostað að halda svæðinu fríu fyrir ágangi framanda tegunda s.s. lúpínu og hefur tekist vel til í friðlandinu.

Ósland	Fólkvangur
---------------	-------------------

Friðlýst Auglýsing nr. 427/1982 í Stjórnartíðindum B. Fólkvangur.

Stærð km 0,2 km² **Stærð ha** 16,6

Skilti Í Óslandinu er að finna upplýsingaskilti um svæðið og þar er hægt að ganga skemmtilegan hring frá tjörninni og virða fyrir sér hið mikla fuglalíf sem þar er.

Stígar Vinsælt útivistarsvæði með göngustígum s.s. umhverfis Óslandstjörn. Á hæsta punkti Óslands, Óslandshrauni, er glæsilegt minnismerki um sjómenn.

Framkvæmdir Sumarið 2011 réðst sveitarfélagið í framkvæmdir á sjóvarnargarði á svæðinu án leyfis Umhverfisstofnunar. Framkvæmdir voru stöðvaðar og í kjölfarið veitti Umhverfisstofnun sveitarfélaginu leyfi til framkvæmda með skilyrðum. Sveitarfélagið hefur nú lokið framkvæmdum undir eftirliti Umhverfisstofnunar. Gerð var bakkavörn sem miðar að því að verja austurbakka fólkvangsins fyrir frekara landbroti af völdum ágangs sjávar. Að mati eftirlitsaðila á vegum Umhverfisstofnunar hafa framkvæmdirnar uppfyllt öll skilyrði sem sett voru og ekki raskað verndargildi fólkvangsins með neinum hætti.

Annað Mikið landbrot hefur verið innan fólkvangsins undanfarin ár. Nú hefur verið byggður sjóvarnargarður til að verja land. Einhver utanvegaakstur hefur verið í mýrinni austan megin í fólkvanginum en svæðið hefur jafnað sig mikið þó svo að enn sé hægt að sjá einhver ummerki.

Suðurland

Dyrhólaey	Friðland
------------------	-----------------

Friðlýst	Auglýsing nr. 101/1978 í Stjórnartíðindum B. Friðland.	
Stærð km	1,5 km ²	Stærð ha 147,2
Lokunarákvæði	Umhverfisstofnun getur takmarkað ferðir út í Dyrhólaey á varptíma fugla, frá 1. maí til 25. júní.	
Landvarsla	Tveir landverðir skiptu með sér einu landvarðarstarfi á svæðinu sumarið 2013, á tímabilinu 3. júní tilí 26. ágúst. Auk þess starfaði landvörður á svæðinu á lokunartíma vegna fuglavarps.	
Samningur	Samningur er milli Umhverfisstofnunar og Mýrdalshrepps um umsjón svæðisins var gerður 8.júní 2011.	
Fræðsluáætlun	Ekki til fyrir svæðið	
Skilti	Tvö fræðslu- og upplýsingaskilti voru sett upp 2011, í Háey og Lágey. Eldra fræðsluskilti um fugla er í eygni. Síðan hafa bæst við viðvörðunarskilti vegna öldugangs í fjörunni, sem og nokkur færanleg skilti vegna fuglavarps. Nýtt skilti vegna lokunar á varptíma fugla var útbúið og sett upp vorið 2013.	
Stígar	Stígar liggja um svæðið, bæði um Lágey og Háey og þar á milli og ná ágætlega að stýra umferð ferðamanna.	
Öryggi	Afmarkaðir göngustígar og girðingar auka öryggi ferðamanna á svæðinu. Áhersla er lögð á að stýra ferðum fólks með öruggum leiðum og afmörkunum á hættulegum stöðum. Sumarið 2013 var bætt við girðingum (járnstaurum með böndum) á svæðinu.	
Framkvæmdir	Öryggisgirðingar á Háey voru bættar, og stígur frá Lágey upp á Háey lagfærður. Í hann voru settar nokkrar steintröppur. Skilti við akveg, vegna lokunar á tíma fuglavarps, var endurnýjað. Unnið var að bættri stýringu ferðamanna, m.a. með gönguleiðastikum og steinhleðslum á Lágey.	
Vöktun	Fuglafræðingur frá Verkís var fenginn til að gera úttekt á fuglalífi. Ákvörðun um lokun á varptíma byggir á henni.	
Annað	Svæðið er á appelsínugulum lista UST yfir svæði í hættu, og en var áður á rauðum. Ástand hefur því verið að þróast í rétta átt. Verndaráætlun er í vinnslu.	

Friðlýst	Auglýsing nr. 354/1979 í Stjórnartíðindum B. Friðland.		
Stærð km	446,3 km ²	Stærð ha	44.633,4
Landvarsla	Umhverfisstofnun hefur umsjón með friðlandinu. Sumarið 2013 sinntu tveir landverðir friðlandinu, auk sérfræðings/svæðalandvarðar. Gott samstarf er við skálaverði Ferðafélags Íslands í Landmannalaugum um upplýsingagjöf til ferðamanna. Sumarlandverðirnir voru starfandi 18. júní til 17. ágúst, og sérfræðingur langt fram á haustið, eða fram yfir fjallferð Landmanna.		
Fræðsluáætlun	Landverðir, skálaverðir Ferðafélags Íslands og Hellismanna, auk hálendisgæslu Svf. Landsbjargar, veita ferðamönnum upplýsingar um svæðið. Gömul aðkomuskilti eru við friðlandsmörk, og er eitt þeirra, við Kirkjufellsós, afar illa farið. Annað, sunnan Laufafells, er á röngum stað. Þá skortir skýrari upplýsingar um umgengni á þau skilti. Því er endurnýjun þeirra mjög aðkallandi. Fræðsluskilti til varnar akstri utan vega eru við Bjallavað og á Sólvangi. Þá er skilti til varnar utanvegaakstri við Kirkjufellsós, og annað úppsett til í Landmannalaugum. Fræðsluskilti frá Vegagerðinni, um svæðið, er í Landmannalaugum.		
Skilti	Gömul aðkomuskilti eru við friðlandsmörk, og er eitt þeirra, við Kirkjufellsós, afar illa farið. Annað, sunnan Laufafells, er á röngum stað. Þá skortir skýrari upplýsingar um umgengni á þau skilti. Því er endurnýjun þeirra mjög aðkallandi. Fræðsluskilti til varnar akstri utan vega eru við Bjallavað og á Sólvangi. Þá er skilti til varnar utanvegaakstri við Kirkjufellsós, og annað úppsett til í Landmannalaugum. Fræðsluskilti frá Vegagerðinni, um svæðið, er í Landmannalaugum. Fræðsluskilti um fuglalíf er í Landmannalaugum Umferðarskilti Vegagerðarinnar eru mörg hver úr sér gengin og er samtalið við Vegagerðina í gangi um endurnýjun þeirra.		
Stígar	Göngustígar innan friðlandsins eru samtals um 73 km, og hefur kjarni leiðanna upphafspunkt í Landmannalaugum. Laugavegurinn er mjög fjölfarinn, en hluti hans, frá Landmannalaugum að Jökultungum, er innan friðlandsins. Þá er "Laugahringurinn" um Laugahraunið afar mikið genginn af daggestum í Landmannalaugum. Hellismenn hafa lagt gönguleiðir um friðlandið, og þarf að fara yfir legu þeirra með þeim.		
Öryggi	Hálandisgæsla Svf. Landsbjargar er öflug á svæðinu. Þá veita landverðir ferðamönnum fræðslu um öryggi á svæðinu. Vöð eru merkt svo sem skynsamlegt er, í samstarfi landvarða og hálandisgæslu.		
Framkvæmdir	Unnið er að verndaráætlun friðlandsins. Rangárþing ytra, Rangárþing eystra og Skaftárhreppur unnu á árinu 2013 að rammaskipulagi Suðrhálandisins, og hefur það verið staðfest. Rangárþing ytra vinnur að deiliskipulagi fyrir Landmannalaugar og hefur haft samráð við Umhverfisstofnun um það. Sjálfbóðaliðar hlúðu að gönguleiðinni um Laugahraun. Nokkrum steintröppum var bætt við í brekkuna undir Brennisteinsöldu. Einnig var göngustígur á Suðurnám lagfærður, en þar er eftir um vik að koma lagfæringum við vegna gljúps jarðvegs. Talsvert af steinum meðfram vegum voru fjarlægðir/lagfærðir, en talsverð vinna er eftir við það. Gönguleiðastikur voru lagfærðar og bætt í eftir föngum. Mikið þurfti að raka eftir utanvegaakstur, bæði eftir vorumferð í kraba/blautum snjó, og nýrri sumarför. Nokkuð var lagað af gömlum utanvegaförum, m.a. í Kýlingum, en talsvert verk óunnið. Táknmyndir voru endurnýjaðar, en þær endaset illa vegna sandblásturs. Gríðarmikið af rusli var fjarlægt af vegum/slóðum og nágrenni þeirra. Sömuleiðis gamlar og brotnar vegstikur, og mikið lagt upp úr að ná snyrtilegu yfirbragði á svæðinu.		
Vöktun	Háskóli Íslands hefur staðið fyrir talningum ferðamanna innan friðlandsins. Þá hefur Ferðafélag Íslands verið með talningar á fjölda ferðamanna í bílum. Alaskalúpína við Bjallavað er vöktuð - og fjarlægð þegar hún finnst.		

Annað Svæðið flokkast á rauðan lista Umhverfisstofnunar vegna mikils álags og þarfnast aðgerða. Ljúka þarf skipulagsvinnu svæðisins vegna álags og ágangs ferðamanna. Til að bregðast við því hefur m.a. verið ráðinn sérfræðingur til heilsársumsjónar friðlandsins. Vinnur hann m.a. að gerð verndaráætlunar fyrir svæðið. Fjárskortur hefur hamlað frekari aðgerðum. Utanvegaakstur er alvarlegt vandamál innan friðlandsins.

Gullfoss	Friðland
-----------------	-----------------

Friðlýst Auglýsing nr. 141/1979 í Stjórnartíðindum B. Friðland.

Stærð km 1,5 km² **Stærð ha** 154,9

Lokunarákvæði Göngustígur á neðra svæði, frá minnismerki um Sigríði frá Brattholti að fossinum, er lokaður yfir veturinn, á meðan ís og snjór eru á svæðinu.

Landvarsla Ein staða landvarðar var á Gullfossi og Geysi sumarið 2013, 12 vikur. Tveir landverðir skiptu með sér einni stöðu; Guðmundur V. Rafnsson og Bergvin Gísli Guðnason.

Fræðsluáætlun Sigríðarstígur var opnaður í september 2011 með fræðsluskiltum og lengdum göngustígs. Hann kemur í stað Sigríðarstofu.

Skilti Öll fræðsluskilti eru komin upp; aðeins viðhaldi sinnt. Aðkomuskilti að friðlandinu skortir.

Stígar Unnið er að byggingu göngustígapalla, og eru bygging þeirra komin áleiðis. Grundvallast þeir á vinningstillögu hönnunarsamkeppni um Gullfossvæðið, er lauk árið 2013.

Framkvæmdir Unnið hefur verið að uppmælingu friðlandsins, í samstarfi við landmælingamenn. Tvær ferðir voru farnar á svæðið í þeim tilgangi á árinu. Vonir standa til að endanlegar mælingar á mörkunum liggi fyrir árið 2014. Viðhald stíga og uppsetning stálstaura með böndum til stýringar göngumanna, auk tákmynda. Haldið áfram með smíði pallagöngustígs. Sú framkvæmd byggir á vinningstillögu opinnar hugmyndasamkeppni um umhverfi Gullfoss, sem haldin var árið 2012 á vegum Umhverfisstofnunar í samvinnu við Arkitektafélag Íslands.

Annað Svæðið er á appelsínugulum lista stofnunarinnar yfir svæði sem eiga á hættu á að tapa verndargildi sínu og þörf er á aðgerðum til að snúa þeirri þróun við.

Herdísarvík	Friðland
--------------------	-----------------

Friðlýst Auglýsing nr. 121/1988 í Stjórnartíðindum B. Friðland.

Stærð km 42,2 km² **Stærð ha** 4.217,9

Lokunarákvæði Umhverfisstofnun er heimilt að beita tímabundnum lokunum. Beit búfjár er óheimil.

Landvarsla Engin

Samningur Enginn

Fræðsluáætlun Engin

Skilti Gamalt skilti (Náttúruverndarráðs) við mörk friðlandsins. Einnig er skilti á svæðinu á vegum landeiganda, Háskóla Íslands.
2013 var sett upp fræðsluskilti á svæðinu.

Stígar Fornar slóðir, frá tímum Hlínar Johnson (eiganda), eru greinilegar á milli Vogsósa og Herdísarvíkurbæjarins eftir gömlum þjóðleiðum.

Annað Aukið álag gesta mun verða um svæðið eftir að Suðurstrandavegur opnaði. Þörf er á úrbótum, bílastæði, stígum og fræðsluskiltum.
Bent hefur verið á ástand sjóvarna á svæðinu. Ágangur sjávar er mikill og er hættu á að sjórinn muni flæða inn og skemma. Lítils háttar hefur verið lagfært í sjóvörnum en ekki nóg.
Viðhald bygginga á svæðinu, sem er í eigu Háskóla Íslands, er bágborið og er hús á svæðinu að grotna niður.

Gera þyrfti úttekt á ástandi svæðisins.

Oddaflóð	Friðland
-----------------	-----------------

Friðlýst Auglýsing nr. 634/1994 í Stjórnartíðindum B.Friðland.

Stærð km 5,7 km² **Stærð ha** 568,4

Lokunarákvæði Fuglaveiðar eru bannaðar í friðlandinu.

Landvarsla Svæðalandvörður á Suðurlandi hefur umsjón með svæðinu og heimsækir það af og til.

Fræðsluáætlun Umhverfisstofnun áætlað að setja upp fræðsluskilti árið 2015.

Vöktun Engin skipulögð vöktun er á svæðinu en það hefur þornað töluvert undanfarin ár, líklega vegna þess að áin hefur grafið sig niður.

Friðlýst	Auglýsing nr. 457/1994 í Stjórnartíðindum B. Friðland.		
Stærð km	6,6 km ²	Stærð ha	657,5
Landvarsla	Landverðir sem hafa aðsetur í Landmannalaugum hafa eftirlit með svæðinu. Ekki var hægt fara úti í Tunguey þar sem bát eða hest þarf til að fara þangað.		
Fræðsluáætlun	Umhverfisstofnun áætlað að setja upp aðkomu- og fræðsluskilti.		
Skilti	Umhverfisstofnun áætlað að setja upp aðkomu- og fræðsluskilti.		
Annað	Flæðiengi að hluta. Stór hluti alveg undir vatni. Ekki göngufæri út í eyju, nema á ís. Mikið fuglalíf á svæðinu sumarið 2013. Að mati landvarða og heimamanna á svæðinu er ástand þess almennt gott og ekki mikið rask.		

	Surtsey	Friðlýst svæði
Friðlýst	Friðlýst svæði frá árinu 1965. Auglýsing nr. 50/2006 í Stjórnartíðindum B. Auglýsingu breytt með auglýsingu nr. 468/2011 í Stjórnartíðindum B. Samþykkt á heimsminjaskrá UNESCO í júlí 2008, sem einstakt svæði náttúruminja.	
Stærð km	65,6 km ²	Stærð ha 6.558,9
Lokunarákvæði	Óheimilt er að fara í land í Surtsey og kafa við eyna nema til rannsókna og verkefna sem tengjast þeim og þá með skriflegu leyfi Umhverfisstofnunar. Siglingar í friðlandinu eru heimilar.	
Landvarsla	Sérfræðingur Umhverfisstofnar er með starfstöð í Vestmannaeyjum og sér um eftirlit með Surtsey. Engin landvarsla er í eyinni. Starfsmaður friðlandsins sinnir eftirliti með þeim sem fá leyfi til að stíga á land í Surtsey.	
Samningur	Umhverfisstofnun vinnur að gerð verndaráætlunar fyrir Surtsey og er stefnt að því að hún verði klár 2014	
Fræðsluáætlun	<p>Surtseyjarstofa var opnuð þann 2. júlí 2010. Í gestastofu friðlandsins er að finna sýninguna Jörð úr Ægi þar sem hægt er að fræðast um friðlandið og þær rannsóknir sem þar fara fram. Gestastofan er staðsett að Heiðarvegi 1 í Vestmannaeyjabæ. Surtseyjarstofa var opin frá 17. maí til 16. september kl. 11:00-17:00 sumarið 2012. Frá 17. september var opið á laugardögum kl. 13:00-16:00 og eftir samkomulagi utan þess tíma. Í sumar störfuðu tveir starfsmenn í móttöku gestastofunnar við að fræða gesti um friðlandið og sýninguna. Yfir vetrarmánuðina eru tveir starfsmenn sem skipta á milli sín að vinna í móttökunni á laugardögum. Sérfræðingur Umhverfisstofnunar í Vestmannaeyjum sér um að taka á mótí hópum á skrifstofutímum eftir samkomulagi.</p> <p>Sett hefur verið upp fræðsluefni um Surtsey á heimasíðu Umhverfisstofnunar undir vefslóðinni www.surtseyjarstofa.is. Fræðsluefnið er en sem komið einungis til á íslensku en það þyrfti að þýða yfir á ensku.</p> <p>Bæklingur um friðlandið Surtsey (á íslensku og ensku) var gerður árið 2009. Bæklingurinn var endurprentaður á vormánuðum 2011. Eftir er að uppfæra upplýsingar um heimilisfang Surtseyjarstofu í íslensku útgáfu bæklingins.</p>	
Skilti	Upplýsingaskilti um Surtsey og Vestmannaeyjar var sett upp snemma sumars 2013 Samhliða var skjöldur um heimsminjasvæðið vígður. Utanhúsmarkeringum á gestastofu friðlandsins er ólokið.	
Stígar	Ekki til staðar. Þar sem aðgangur að eyjunni er takmarkaður má teljast ólíklegt að þeir verði nokkurn tímann lagðir enda varla þörf á þeim.	
Framkvæmdir	Starfsmenn Veðurstofu skiptu um vindhraðamæli og vefmyndavél.	
Alþjóðasamningar	Surtsey var samþykkt á heimsminjaskrá UNESCO í júlí 2008 sem einstakur staður náttúruminja á grundvelli mikilvægi rannsókna og vöktunar á landnámi dýra og plantna ásamt þróun eyjarinnar og framvindu lífríkis Surtseyjar.	
Vöktun	Surtseyjarfélagið hefur samræmt og leitast við að efla vísindarannsóknir í Surtsey og innan marka friðlandsins. Náttúrufræðistofnun hefur stundað rannsóknir og annast reglubundna vöktun á náttúrufari friðlandsins í samvinnu við Hafrannsóknarstofnun, Surtseyjarfélagið og aðrar stofnanir.	
Annað	Leiðangrar til Surtseyjar sumarið 2013: Umhverfisstofnun samþykkti umsóknir sex hópa fyrir landgöngu í Surtsey sumarið 2013. Veðurstöðin var lagfærð í júní og voru tveir aðilar í þeim leiðangri. Tók ferðinn dagpart. Rannsóknarleiðangur Náttúrufræðistofnunar og Landbúnaðarháskólans fór til eyjarinnar til að sinna rannsóknarstörfum um miðjan júlí. Dvaldi hópurinn þar í fjóra daga en í honum voru níu manns. Strax í kjölfarið kom rannsóknarleiðangur jarðfræðinga. Í honum voru sjö manns sem dvöldu í sex daga en hópurinn varð veðurtepptur í einn aukadag vegna þoku. Í ágúst fór ljósmyndari við annan mann til eyjarinnar og dvaldi þar í tvo tíma. Í byrjun september fóru tveir kvikmyndatökuhópar í eyna og dvöldu þar dagpart. Í fyrri hópnum voru tveir aðilar og fjórir í þeim seinni. Allir hóparnir nema einn (fyrri hópurinn í september) ferðuðust með þyrlu en einn hópur kaus að ferðast með bát. Eftirlitsaðili á vegum Umhverfisstofnunar var með í öllum ferðum.	

Votviðrasamt var í allt sumar. Gróður virðist hafa jafnað sig eftir þurrkinn sumarið 2012. Veður hafði áhrif á störf jarðfræðingana þar sem rigning truflaði mælingar hluta tímans.

Það fer að stytta í að dytta þurfi að Pálsbæ. Málningin er byrjuð að flagna af á nokkrum stöðum,

Viðey í Þjórsá	Friðland
-----------------------	-----------------

Friðlýst	Auglýsing nr. 850/2011 í Stjórnartíðindum B. Friðland.		
Stærð km	0,0 km ²	Stærð ha	3,4
Lokunarákvæði	Öðrum en landeigendum er óheimilt að fara í land í Viðey nema að fengnu leyfi Umhverfisstofnunar og þá til rannsókna, vöktunar og eftirlits.		
Rannsóknir	Anna Sigríður Valdimarsdóttir lauk árið 2010 við BS-verkefni um gróðurfar í Viðey		
Annað	Viðey í Þjórsá er sérstök m.a. vegna þeirrar umgerðar sem straupung áin veitir. Mikilvægi svæðisins felst einnig í möguleika á samanburði t.d. birkisins, sem þar hefur vaxið án teljandi áhrifa mannsins, við birki annarsstaðar í landinu. Í Viðey hafa fundist yfir 70 háplöntutegundir, þar af tvær tegundir sjaldgæfar á landsvísu.		

	Þjósárver	Friðland
Friðlýst	Auglýsing nr. 507/1987 í Stjórnartíðindum B. Friðland. Fyrst friðlýst 1981.	
Stærð km	357,8 km ²	Stærð ha 35.783,9
Lokunarákvæði	Á tímabilinu 1. maí til 10. júní er umferð um varplönd heiðargæsar bönnuð. Flug neðan 3.000 feta hæðar yfir friðlandinu utan jökuls er óheimilt á tímabilinu 10. maí til 10. ágúst.	
Landvarsla	Svæðalandvörður á Suðurlandi fór sumarið 2013 um þann hluta svæðisins sem er austan Þjósár.	
Fræðsluáætlun	Drög að skilti liggja fyrir en beðið er með að setja það upp þangað til stækkun friðlandsins er frágengin.	
Skilti	Engin. Aðkomu- og fræðsluskilti eru í vinnslu, en beðið er með uppsetningu þeirra þar til ákvörðun hefur verið tekin um stækkun friðlandsins.	
Stígar	Engir formlegir stígar en göngufólk fer yfirleitt um gömlu þjóðleiðina (reiðleið) um svæðið.	
Öryggi	Skálinn í Nautöldu er öllum opin en hann er með kojum. Kofinn heldur vatni og vindum en vart meira. Símasamband á svæðinu (GSM) er gott.	
Framkvæmdir	Sumarið 2013 var alaskalúpína stungin upp á nokkrum stöðum í Þjósárverum; í Kvíslaveitum Landsvirkjunar, austan Þjósár, þ.á.m. við skálann í Þúfuvötnum, við lítinn fögnuð húsráðenda. Það þarf að taka afstöðu til skálans við Nautöldu en hann er orðinn mjög slappur. Kamarinn sömuleiðis er ónýtur og er endurnýjun hans á áætlun sumarið 2014. Ekki hefur verið skipt um kamarstæði í fjölda ára og lekur seyra undan kamrinum.	
Alþjóðasamningar	Á Ramsar og á Bernarviðauka III vegna heiðagæsar.	
Vöktun	Ekki stendur yfir skipulögð vöktun í Þjósárverum en ýmsar rannsóknir á fuglum, vötnum, vistfræði og lífríki svæðisins hafa verið gerðar allt frá 1971. Árið 2009 hófust jarðfræðirannsóknir við Múlajökul. Alaskalúpína var fjarlægð á nokkrum stöðum í Kvíslaveitum Landsvirkjunar, austan Þjósár, sumarið 2013. Verður svæðið vaktað að lágmarki tvisvar sinnum á sumri m.t.t. hennar og plantan fjarlægð þar sem hún finnst.	
Rannsóknir	Ýmsar rannsóknir á fuglum, vötnum, vistfræði og lífríki svæðisins hafa verið gerðar allt frá 1971. Árið 2009 hófust jarðfræðirannsóknir við Múlajökul.	
Annað	Utanvegaakstur er mikið áhyggjuefni í Þjósárverum. Framkvæmda er þörf til að sporna við honum. Sumur 2010 og 2011 sá Gísli Már Gíslason sem var í gönguferðum á svæðinu, för eftir fjórhjól og jeppa við Arnarfell og undir austanverðum Arnarfellsmúlum, við sunnan- og austanverða Nautöldu og við Blautukvísl á leið í Setur. Einnig fannst aurlíf af stórum jeppa um mitt Oddkelsver. Búið er að grafa niður fiskikar í áreyrnar við Nauthagajökul, við heita lind við austuranvert Ólafsfell, þar sem jeppamenn baða sig á vetrum og eru myndir af því í bók Jóns Snælands um Lindir á Íslandi, ásamt jeppum bæði við lindina og Nautöldu. Þessar myndir eru teknar að sumarlagi. Þann 16. júlí 2011 kl 14. sást hvít hápekju flugvél fljúga í lágflugi (í u.þ.b. 100 fetum, 30 m) yfir Múlunum og Múlavera framan við Múlajökul. Umhverfisstofnun hefur komið tilmælum til Flugmálastjórnar um að slíkt hátterni sé brot á reglum sem gilda á svæðinu og geti haft neikvæð áhrif á fuglalíf í Þjósárverum.	

Friðlýst	Auglýsing nr. 591/2002 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti.		
Stærð km	0,1 km ²	Stærð ha	8,0
Lokunarákvæði	Vegna verndar jarðmyndana er óheimilt að fara í hellinn án sérstaks leyfis.		
Landvarsla	Árnahellir er vel falinn og ekki er mögulegt að finna hellinn fyrir slysi. Sterkur járnhleri er rétt fyrir innan op hellisins og er hann vel læstur með Assa hengilás. Að auki er hlerinn hulinn með grjóti þannig að ekki er auðvelt að finna hann nema þekkja vel til. Árnahellir verndar sig því sjálfur ef svo má að orði komast.		
Samningur	Samkvæmt samningi milli Umhverfisstofnunar og Hellarannsóknarfélags Íslands 25 júlí 2002 , ber félaginu að hafa umsjón og eftirlit með friðlýstum hraunhellum og einnig hraunhellum á friðlýstum svæðum ásamt sérstökum jarðmyndunum í hellunum.Samningurinn gildir í 10 ár og		
Skilti	Engin skilti.		
Stígar	Engir stígar.		
Framkvæmdir	Brotist var inn í hellinn í byrjun árs 2013 (ath gæti líka verið lok árs 2012 ekki viss). Var hengilásinn sagaður í sundur. Lokunarbúnaður var því lagfærður.		
Vöktun	Hellarannsóknafélag Íslands hefur umsjón með friðlýstum hraunhellum og hraunhellum á friðlýstum svæðum og veitir einnig faglega ráðgjöf um vernd og friðun hraunhella. Eftir að umsjónarsamningur rann út þarf félagið sérstakt umboð frá Umhverfisstofnun til að gera úttekt á ástandi hellisins.		
Annað	Ekki er talið að skemmdir hafi orðið á hellinum í kjölfar innbrotisins.		

Dverghamrar		Náttúruvætti	
Friðlýst	Auglýsing nr. 446/1987 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti.		
Stærð km	0,0 km ²	Stærð ha	2,1
Landvarsla	Svæðalandvörður UST á Suðurlandi heimsækir svæðið árlega. Sumarið 2013 fjarlægði hann mikið af mannaskít og eitthvað af rusli.		
Samningur	Svæðið þarfnast reglubundins eftirlits og viðhalds. Starfsmenn Vatnajökulsþjóðgarðs á Kirkjubæjarklaustri hafa boðist til að líta eftir svæðinu og að stjórna vinnu sjálfboðaliða Umhverfisstofnunar vegna viðhalds göngustíga um það.		
Fræðsluáætlun	Tvö fræðsluskilti eru við bílastæðið. Fjalla þau um jarðfræði og sagnir svæðisins og eru frá Vegagerðinni og Náttúruverndarráði,		
Skilti	Fræðsluskilti frá Vegagerðinni og Náttúruverndarráði eru á svæðinu.		
Stígar	Göngustígur liggur frá hliði suður með náttúruvættinu og vestur að girðingarhorni. Gott bílastæði er á svæðinu. Áningaborð er við bílastæðið, utan verndarsvæðisins.		
Framkvæmdir	Skaftárhreppur hefur látið gera deiliskipulag fyrir svæðið, í samráði við Umhverfisstofnun, og var það samþykkt í maí 2013. Sumarið 2012 unnu sjálfboðaliðar Umhverfisstofnunar í afmörkun og endurbótum á göngustígum á svæðinu. Settar voru upp tákmyndir þar sem villustígum var lokað og náð var betur utan um umferð gangandi ferðamanna inni á svæðinu.		
Annað	Göngustígar þarfnast viðhalds. Ástæða er til að bera áburð á þá staði sem mest mæðir á vegna umferðar ferðamanna. Afar brýnt er að koma upp hreinlætisaðstöðu á svæðinu fyrir þann mikla fjölda ferðamanna sem hefur þarna viðvöl.		

Álftaversgígar		Náttúruvætti	
Friðlýst	Auglýsing nr. 105/1975 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti		
Stærð km	34,4 km ²	Stærð ha	3.436,1
Lokunarákvæði	Nei		
Landvarsla	Ekki hefur verið landvarsla á svæðinu		
Fræðsluáætlun	Umhverfisstofnun áætlar að setja upp aðkomu- og fræðsluskilti		
Skilti	Fræðsluskilti um Kötlu annars vegar og Þykkvabæjarklaustur hins vegar eru við áningarstað Vegagerðarinnar við ána Skálm.		
Stígar	Stígar eru af skornum skammti		
Framkvæmdir	Afmarka þarf náttúruvættið og brýnt er að koma þar upp merkingum. Ferðamenn aka um svæðið án þess að vita um sérstöðu þess og merkar jarðmyndanir, eða að það sé friðlýst. Efla þarf vitneskju og fræðslu um svæðið. Katla Geopark, í samstarfi við Vegagerðina, bætti bílastæðið 2013 og setti upp áningarborð og -bekki. Bæta þarf göngustíg.		
Annað	Gera þarf úttekt á ástandi og verndargildi svæðisins. Ekkert hefur verið framkvæmt á árinu 2012		

	Jörundur	Náttúruvætti
Friðlýst	Náttúruvætti. Dropasteinar í hellinum höfðu þegar verið friðlýstir með auglýsingu í Stjórnartíðindum B, nr. 120/1974.	
Stærð km	0,1 km ²	Stærð ha 6,5
Lokunarákvæði	Vegna verndar jarðmyndana er óheimilt að fara í hellinn án sérstaks leyfis.	
Landvarsla	Jörundur er vel falinn og ekki er mögulegt að finna hann nema þekkja vel til. Op hans sem er aðeins 40x40 sm. er hulið með grjóti og fellur það vel inn í landslagið. Rétt fyrir innan opið er síðan þrenging upp á 30x30 sm. Í þeirri þrengingu er sterkt hlið með Assa hengilás. Með þessum hætti verndar hellirinn sig að vissu leyti sjálfur.	
Samningur	Samkvæmt samningi milli UST og Hellarannsóknarfélags Íslands 25. júlí 2002 (sem nú er útrunninn), bar félaginu að hafa umsjón og eftirlit með friðlýstum hraunhellum og einnig hraunhellum á friðlýstum svæðum ásamt sérstökum jarðmyndunum í hellunum. Samningurinn	
Framkvæmdir	Sumarið 2010 var skipt um hengilás á hliði hellisins. Ekkert hefur verið um framkvæmdir síðan. Engin skilti eða göngustígar liggja nálægt hellinum.	
Vöktun	Hellarannsóknafélag Íslands hafði umsjón með friðlýstum hraunhellum og hraunhellum á friðlýstum svæðum til ársins 2012, en eftir það hefur samningur þess efnis ekki verið endurnýjaður.	

	Kirkjugólf	Náttúruvætti
Friðlýst	Auglýsing nr. 426/1987 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti	
Stærð km	0,0 km ²	Stærð ha 1,0
Lokunarákvæði	Nei	
Landvarsla	Ekki er eiginleg landvarsla á svæðinu en Kári Kristjánsson, sérfræðingur Vatnajökulsþjóðgarðs á vestursvæði, hefur haft auga með því. Auk þess heimsækir svæðalandvörður UST á Suðurlandi svæðið að lágmarki árlega.	
Fræðsluáætlun	Upplýsinga- og fræðsluskilti sem Umhverfisstofnun hafði látið útbúa var sett upp við svæðið sumarið 2013. Kári Kristjánsson, sérfræðingur Vatnajökulsþjóðgarðs á vestursvæði, annaðist þá framkvæmd.	
Skilti	Fræðslu- og upplýsingaskilti var sett upp við svæðið sumarið 2013	
Stígar	Göngustígur er frá bílastæði sem er við Geirlandsveg.	
Framkvæmdir	Fræðslu- og upplýsingaskilti var sett upp sumarið 2013.	
Annað	Lág stuðlabergsklöpp. Endar stuðlabergsdranganna sem snúa upp úr jörðu eru eggsléttir. Gera þarf úttekt á ástandi svæðisins. Göngustígur frá bifreiðastæði þarfnast lagfæringa.	

Skógafoss	Náttúruvætti
------------------	---------------------

Friðlýst	Auglýsing nr. 477/1987 í Stjórnartíðindum B. Náttúruvætti		
Stærð km	1,7 km ²	Stærð ha	165,2
Samningur	Umsjónarsamningur er við Rangárþing ytra		
Fræðsluáætlun	Fræðsluskilti er á svæðinu. Skiltið hefur látið á sjá og þarfnast endurnýjunar.		
Skilti	Gömul skilti á vegum Ferðamálaráðs eru á svæðinu. Mikil þörf er á endurnýjun þeirra. Þá er þar upplýsingaskilti frá Ferðafélagi Íslands með korti af Fimmvörðuhálsi.		
Stígar	Gönguleiðin um Fimmvörðuháls hefst við Skógafoss, og hafa þrep og svo stigi verið lögð upp Kvennabrekkuna, austan fossins. Sveitarfélagið hefur unnið að lokun nokkurra villustíga, en enn má bæta um betur. Aðalstígar frá bílastæði að fossinum eru ágætlega afmarkaðir.		
Framkvæmdir	Sveitarfélagið hefur látið setja upp útsýnispall við fossinn. Deiliskipulag fyrir Ytri-Skóga var samþykkt í júní 2013.		

Annað	Skógafoss er mjög vinsæll áningastaður ferðamanna. Upp hafa komið mál tengd utanvegaakstri, en eitthvað er um að fólk aki inn að fossinum. Umhverfisstofnun, sveitarfélag og embætti sýslumanns á Hvolsvelli hafa fundað um málið. Vinna þyrfti frekar í stígakerfi í hlíðum við Skógafoss en á ýmsum stöðum hafa opnast villustígar sem þarf að loka og halda þarf við þeim göngustígum sem eru til staðar.		
--------------	--	--	--

Þingvellir	Sérlög
-------------------	---------------

Friðlýst	Þjóðgarðurinn á Þingvöllum var stofnaður árið 1930 samkvæmt lögum nr. 59/1928, um friðun Þingvalla		
Stærð km	227,9 km ²	Stærð ha	22.788,7
Annað	Þingvallanefnd er þriggja manna nefnd, skipuð þremur alþingismönnum, og fer hún með yfirstjórn þjóðgarðsins, fyrir hönd Alþingis. Um þjóðgarðinn á Þingvöllum gilda sérlög nr. 47/2004.		

Geysir í Haukadal

Friðlýst

Svæðið er ekki friðlýst en þar gilda sérstakar umgengnisreglur sem settar voru af nefnd sem starfaði undir menntamálaráðuneyti.

Stærð km

km²

Stærð ha

15,0

Landvarsla

Ein staða landvarðar var á Gullfossi og Geysi sumarið 2013, 12 vikur.

Tveir landverðir skiptu með sér einni stöðu; Guðmundur V. Rafnsson og Bergvin Gísli Guðnason. Að auki var starfsmaður frá kaffihúsinu á Geysi í hálfu starfi við ruslahirðu allt árið, og sinnti því mjög vel.

Samningur

Sjá undir "gögn"

Fræðsluáætlun

Fræðsluskilti er við innkomu. Nöfn hveranna eru í steinum við hvern og einn þeirra.

Skilti

Nokkur fræðsluskilti eru við inngang inn á svæðið á vegum Umhverfisstofnunar.

Stígar

Stígar liggja um svæðið og leiða gesti þess að hverunum, í hæfilegri fjarlægð.

Öryggi

Öryggi hefur verið bætt með öryggisgirðingum og tákmyndum.

Framkvæmdir

Hugmyndasamkeppi um skipulag og hönnun innviða á Geysissvæðinu var auglýst á árinu 2013.

.....

Stálstaurar, bönd og tákmyndir hafa verið sett upp á svæðinu og gera mikið gagn við stýringu ferðamanna.

Hellulögn reynist vel, en steypa þyrfti með köntum hennar til að halda hellunum í skorðum.

Annað

Svæðið var sett á rauðan lista Umhverfisstofnunar árið 2010 sem eitt þeirra 10 svæða sem stofnunin telur hættu á að missi verndargildi sitt og var enn þeim lista við endurskoðun listans árið 2012. Svæðið er sérstakt á heimsvísu og dregur að sér fjölmarga ferðamenn enda eitt þekktasta hverasvæði jarðarinnar. Á svæðinu gilda sérstakar umgengnisreglur sem settar voru af Geysisnefnd á sínum tíma. Öryggi hefur verið sinnt með öryggisgirðingum og tákmyndum. Skilti sem banna reykingar eru inni á Geysissvæðinu, og hafa þau bætt umgengni til muna. Formlegt landeigendafélag er fyrir svæðið, en ríkið er ekki aðili að því.

Annað

Vatnajökulsþjóðgarður	Sérlög
------------------------------	---------------

Friðlýst

Vatnajökulsþjóðgarður var stofnaður árið 2007 samkvæmt lögum nr. 608/2007.

Stærð km

12.898,5 km²

Stærð ha

1.289.846,5

Samningur

Vatnajökulsþjóðgarður er ríkisstofnun og fer umhverfisráðherra með yfirstjórn mála er varða þjóðgarðinn.

Annað

Sjá Vatnajökulsþjóðgarður

UMHVERFISSTOFNUN

AKUREYRI Borgum við Norðurslóð 600 Akureyri sími 591 2000	EGILSSTAÐIR Tjarnarbraut 39 700 Egilsstöðum sími 591 2000	ÍSAFJÖRÐUR Mánagötu 2 400 Ísafirði sími 591 2000	MÝVATN Hraunvegi 8 660 Mývatni sími 591 2000	REYKJAVÍK Suðurlandsbraut 24 108 Reykjavík sími 591 2000	SNÆFELLSNES Klettsbúð 7 360 Hellissandi sími 436 6860	PATREKSFJÖRÐUR Aðalstræti 67 450 Patreksfirði sími 591 2000	VESTMANNAEYJAR Strandavegi 50 900 Vestmannaeyjum sími 591 2000
---	---	--	--	--	---	---	--